



Møteinnkalling

Utval:	Kontrollutvalet i Stord kommune
Møtestad:	Kommunestyresalen, Stord rådhus
Dato:	02.12.2021
Tid:	14:00

Innkallinga vert sendt til noverande kontrollutval. Sekretariatet er merksam på at val av kontrollutval står på sakslista til kommunestyret i dag (25.11.21, sak PS 53/21), ettersom eit medlem har søkt om fritak. Om det skulle bli endringar i samansetnad, utover eit nytt medlem, vil det bli handtert i morgon.

Dersom nokon av medlemmene ikkje kan møte og må melde forfall, vert dei bedne om å gjere dette så tidleg som råd er ved **å ringa** til Hogne Haktorson tlf. 911 05 982.

Til varamedlemar er denne innkallinga å sjå på som ei orientering.
Dersom det vert aktuelt at varamedlemar må møta, vil det bli gjeve nærmare beskjed.

Rådmannen er invitert for å orientera om oppfølging av to tidlegare forvaltningsrevisjonar (PS 38/21 og PS 39/21) i tida 14.00 - 15.00.

Det er planlagt at Hogne Haktorson møter frå sekretariatet, på dette møtet.

Fredrik Litleskare
kontrollutvalsleiar

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Dokumentet er godkjent elektronisk og har difor ingen handskriven underskrift

Kopi: Vararepresentantar til kontrollutvalet
Ordførar
Revisor
Rådmann

Sakliste

Utvals- saknr	Innhald	Arkiv- saknr	U.Off
	Godkjenningssaker		
GK 9/21 GK 10/21	Godkjenning av innkalling og sakliste Godkjenning av møteprotokoll frå møte 31.08.2021	2020/86	
	Politiske saker		
PS 38/21	Oppfølging - Forvaltningsrevisjon - Forum for oppvekst i Sunnhordland	2020/98	
PS 39/21	Oppfølging - Forvaltningsrevisjon innan plan- og byggesakshandsaming	2019/45	
PS 40/21	Vurdering av om Deloitte er uavhengig i høve Stord kommune	2020/171	
PS 41/21	Deloitte presenterer revisjonsplan for rekneskapsrevisjonen, risikovurdering for etterlevingskontroll med økonomiforvaltninga og interimrevisjonsrapport for 2021	2019/132	
PS 42/21	Kommunal økonomisk bærekraft i Stord kommune	2019/132	
PS 43/21	Statusrapport - Forvaltningsrevisjon om førebyggjande arbeid for barn og unge	2021/41	
PS 44/21	Bestilling av forvaltningsrevisjon eller eigarskapskontroll	2019/133	
PS 45/21	Møteplan 2022 for kontrollutvalet	2020/81	
PS 46/21	Kurs i regi av Deloitte	2019/141	
PS 47/21	Gjennomgang av møteprotokollar i Stord kommune	2019/130	
PS 48/21	Eventuelt	2020/89	
	Referatsaker		
RS 20/21	FKT - Medlemsinformasjon september 2021	2019/13	
RS 21/21	Kontrollutvalgskonferansen 2022	2017/40	
RS 22/21	Referat frå ekstraordinært representantskapsmøte i Samarbeidsrådet for Sunnhordland	2017/36	
RS 23/21	Årsmelding 2020-2021. Mobbeombodet i Vestland	2020/85	
RS 24/21	Oversending av granskingsrapport for utslepp frå naudoverløpet frå Lyngneset avløpspumpestasjon i Stord kommune	2020/85	
RS 25/21	Stord kommunestyret, møte 30.09.21, sak PS 32/21, orientering om vedtak.	2014/302	
RS 26/21	Melding om vedtak Rogaland Revisjon IKS	2014/302	

Godkjenningssaker
GK 9/21 Godkjenning av innkalling og sakliste



Stord kommune

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saksnr: 2020/86-40
Saksbehandlar: Hogne Haktorson

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Stord kommune	10/21	02.12.2021

Godkjenning av møteprotokoll frå møte 31.08.2021

Møteprotokoll frå møte i kontrollutvalet 31.08.2021 er lagt ved saka.



Møteprotokoll

Utval:	Kontrollutvalet i Stord kommune
Møtestad:	Kommunestyresalen, Stord rådhus
Dato:	31.08.2021
Tid:	14:00 - 17.10

Følgjande faste medlemmer møte:

Namn	Funksjon	Representerer
Fredrik Litleskare	Leiar	H
Stian Djuvsland	Nestleiar	FRP
Astrid-Cecilie F. Aleksandersen	Medlem	AP
Tore Jubskås	Medlem	SP

Følgjande medlemmer hadde meldt forfall:

Namn	Funksjon	Representerer
Rigmor Svanberg	Medlem	FRP

Følgjande varamedlemmer møte:

Namn	Møtte for	Representerer
Peggy Husevik Bærøy	Rigmor Svanberg	

Merknader

Andre som møte:

Namn	Stilling
Magnus Mjør	Rådmann (Tom. Sak PS 31/21)
Hege Etterlid	Økonomisjef (Tom. Sak PS 31/21)
Else Holst-Larsen	Partner / rekneskapsrevisor i Deloitte AS (Tom. Sak PS 33/21)
Kari Gåsemyr	Forvaltningsrevisor i Deloitte AS (Tom. Sak PS 33/21)
Hogne Haktorson	Kontrollsjef i Vestland fylkeskommune, Sekret. for kontr.utv.

Fredrik Litleskare
utvalsleiar

Hogne Haktorson
utvalssekretær

Dokumentet er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Sakliste

Utvalls- saknr	Innhald	Arkiv- saknr	U.Off
	Godkjenningssaker		
GK 7/21	Godkjenning av innkalling og sakliste		
GK 8/21	Godkjenning av møteprotokoll frå møte 19.05.2021	2020/86	
	Politiske saker		
PS 29/21	Ny revisor - Deloitte AS - presenterer seg	2014/302	
PS 30/21	Rådmannen orienterer om oppfølging av nummerert brev nr. 5 frå KPMG	2019/132	
PS 31/21	Oppfølging - forvaltningsrevisjon plan- og byggesakshandsaming	2019/45	
PS 32/21	Handlingsplan - Forvaltningsrevisjon innan beredskap	2020/190	
PS 33/21	Forvaltningsrevisjon om førebyggjande arbeid for barn og unge - Forslag til prosjektplan	2021/41	
PS 34/21	Budsjett 2022 for kontrollarbeidet i Stord kommune	2019/140	
PS 35/21	Gjennomgang av møteprotokollar i Stord kommune	2019/130	
PS 36/21	Eventuelt	2020/89	
	Referatsaker		
RS 16/21	Kst. vedtak 27.05.21 - Forum for oppvekst i Sunnhordland - Forvaltningsrevisjonsrapport	2020/98	
RS 17/21	FKT - Medlemsinformasjon juni 2021	2019/13	
RS 18/21	FKT - Invitasjon til Kontrollutvalgslederskolen 2021	2019/13	
RS 19/21	Folkevaldopplæring for kontrollutval i tidlegare Hordaland fylke 2022	2019/141	
	Politiske saker		
PS 37/21	Rogaland Revisjon IKS - Vurdering av om Stord kommune skal gå inn som eigar	2014/302	

Godkjenningssaker

GK 7/21 Godkjenning av innkalling og sakliste

Saksprotokoll 31.08.2021 - Kontrollutvalet i Stord kommune

Handsaming i møte

Det kom ikkje inn merknader til innkalling og sakliste.

Vedtak

Innkalling og sakliste vart godkjent.

GK 8/21 Godkjenning av møteprotokoll frå møte 19.05.2021

Saksprotokoll 31.08.2021 - Kontrollutvalet i Stord kommune

Handsaming i møte

Det kom ikkje inn merknader til møteprotokoll frå møte 19.05.21.

Vedtak

Møteprotokoll frå møte 19.05.21 vart godkjent.

Politiske saker

PS 29/21 Ny revisor - Deloitte AS - presenterer seg

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet takkar for presentasjon av Deloitte AS, som ny revisor.
2. Deloitte merkar seg aktuelle saker i hausthalvåret 2021.

Saksprotokoll 31.08.2021 - Kontrollutvalet i Stord kommune

Handsaming i møte

Representantar frå Deloitte AS presenterte seg. Partner Else Holst-Larsen er rekneskapsrevisor med kontoradresse i Haugesund. Ho fortalde at Inger-Johanne Solberg er oppdragsleiar innan rekneskapsrevisjonen for oppdraget i Stord kommune.

Forvaltningsrevisor Kari Gåsemyr er forvaltningsrevisor med kontoradresse i Bergen, og orienterte om forvaltningsrevisjonseininga i selskapet.

Det var ein kort gjennomgang av aktuelle saker framover.

Forslag til vedtak vart samrøystes vedteke

Vedtak

1. Kontrollutvalet takkar for presentasjon av Deloitte AS, som ny revisor.
2. Deloitte merkar seg aktuelle saker i hausthalvåret 2021.

PS 30/21 Rådmannen orienterer om oppfølging av nummerert brev nr. 5 frå KPMG

Forslag til vedtak

Kontrollutvalet tar informasjonen til orientering.

Saksprotokoll 31.08.2021 - Kontrollutvalet i Stord kommune

Handsaming i møte

Rådmann Magnus Mjør og økonomisjef Hege Etterlid orienterte om at eit skriv i saka er utarbeid og ligg til kvalitetssikring. Dei gjekk gjennom innhaldet. Utvalet sa seg godt nøgd med presentasjonen. Dei ønskjer å få tilsendt skrivet, via sekretariatet, når det er heilt klart.

Tilleggsforslag i punkt 2, framkom etter sams drøfting.

Vedtak i saka var samrøystes.

Vedtak

1. Kontrollutvalet tar informasjonen til orientering.
2. Økonomisjefen vert beden om å senda dokument i saka til sekretariatet etter møtet, for vidare distribusjon til kontrollutvalet.

PS 31/21 Oppfølging - forvaltningsrevisjon plan- og byggesakshandsaming

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet er skuffa over at det ikkje er motteke ny skriftleg rapportering i samband med forvaltningsrevisjon om plan og byggesakshandsaming, sjølv om det var god frist på denne.
2. Utvalet tar rådmannen sin informasjon i møtet til orientering.
3. Kontrollutvalet ber rådmannen koma med ny skriftleg status på oppfølging av forvaltningsrevisjonen til møte 02.12.2021. Statusrapporten vert å oversenda til sekretariatet innan 11.11.2021.

Saksprotokoll 31.08.2021 - Kontrollutvalet i Stord kommune

Handsaming i møte

Ny status for oppfølging av forvaltningsrevisjonen vart motteken i sekretariatet etter at innkalling var sendt ut. Den vart ettersendt til utvalet før møtet.

Rådmannen orienterte om oppfølginga, som syner at fleire ting er komne på plass, men at det og er ein del oppfølgingsarbeid som gjenstår. Han orienterte dessutan om at det er utfordring med mange permisjonar innan byggesak for tida, noko som kan medføra forseinkingar.

På bakgrunn av motteken skriftleg tilleggsinformasjon, meinte både utval og sekretariat at punkt 1 i forslag til vedtak kunne takast bort.

Opphavleg punkt 2 og 3 vart samrøystes vedteke, og vart nummerert som pkt. 1 og 2 i vedtaket.

Formuleringa «ny skriftleg status» vart samrøystes redigert til ««ny oppdatert skriftleg status»

Vedtak

1. Utvalet tar rådmannen sin informasjon i møtet til orientering.
2. Kontrollutvalet ber rådmannen koma med ny oppdatert skriftleg status på oppfølging av forvaltningsrevisjonen til møte 02.12.2021. Statusrapporten vert å oversenda til sekretariatet innan 11.11.2021.

PS 32/21 Handlingsplan - Forvaltningsrevisjon innan beredskap

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet ser positivt på det forbetningsarbeidet som er sett i gang i samband med forvaltningsrevisjon innan beredskap i Stord kommune.

2. Kontrollutvalet ber rådmannen koma med ny skriftleg status på oppfølging av forvaltningsrevisjonen til siste møte i utvalet for sumaren 2022. Statusrapporten bes levert sekretariatet seinast 3 veker før møtedato.

Saksprotokoll 31.08.2021 - Kontrollutvalet i Stord kommune

Handsaming i møte

Utvalet såg positivt på oppfølgingsarbeidet så langt, og merka seg bl.a. beredskapssamarbeid mellom Stord kommune og Fitjar kommune.

Forslag til vedtak vart samrøystes vedteke.

Vedtak

1. Kontrollutvalet ser positivt på det forbetningsarbeidet som er sett i gang i samband med forvaltningsrevisjon innan beredskap i Stord kommune.
2. Kontrollutvalet ber rådmannen koma med ny skriftleg status på oppfølging av forvaltningsrevisjonen til siste møte i utvalet for sumaren 2022. Statusrapporten bes levert sekretariatet seinast 3 veker før møtedato.

PS 33/21 Forvaltningsrevisjon om førebyggjande arbeid for barn og unge - Forslag til prosjektplan

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet bestiller forvaltningsrevisjon om førebyggjande arbeid for barn og unge i Stord kommune frå Deloitte AS, med utgangspunkt i forslag til prosjektplan og ev. innspel under drøftinga i møtet.
2. Ev. ny korrigert prosjektplan vert å sende sekretariatet innan 10.09.2021.
3. Det vert akseptert ein samla timeressurs på inntil det timetal som går fram av prosjektplanen.
4. Det vert også akseptert opsjon på ev. presentasjon av rapporten i Stord kommunestyre fakturert etter timeforbruk, inntil 6 timar.
5. Kontrollutvalet ønskjer at revisjonsrapport er klar frå Deloitte si side innan 31.03.2022, ferdig verifisert og med rådmannen sin uttale vedlagt og/eller innarbeidd, slik at den kan handsamast i kontrollutvalet i andre møte i 2022.

Saksprotokoll 31.08.2021 - Kontrollutvalet i Stord kommune

Handsaming i møte

Forvaltningsrevisor i Deloitte AS, Kari Gåsemyr, orienterte om prosjektplanen.

Det framkom slike innspel/moment i drøftinga etterpå:

- Deloitte må merka seg forvaltningsrevisjon innan tenestetilbodet som gjeld rus og psykiatri, som var lagt fram for kommunestyret 20.06.2019 i sak PS 25/19, og seinare oppfølging frå kontrollutvalet av denne.
- Det vert gjort merksam på Interpellasjon IS 21/21 frå kommunestyret sitt møte 22.06.21, gjeldande heildøgnsstilbod i skjæringa mellom rus og psykiatri.
- Ønskje om at brukarperspektivet kjem fram på eit eller anna vis i arbeidet med rapporten.
- Om interkommunalt samarbeid når foreldre bur i ulike kommunar.
- Barn som flyttar til og frå kommunen. Følgjer då ei evt. sak barnet?
- Betre Tverrfagleg Innsats (BTI) - samarbeid mellom instansar. Er det godt nok?
- Metodespørsmål relatert til kultur - førebyggjande tiltak - fritida til barna
- Ønskjeleg at Deloitte AS har kontakt med rådmannen ved oppstart av prosjektet, for avklaring om prosess for verifisering og høyring i sluttfasen av prosjektet.

Relatert til forslag til vedtak, kom det etter sams drøfting slike innspel:

- Frist i vedtakspunkt 2 vert utsett til 25.09.21. Likevel bra om korrigert prosjektplan vert klar tidlegare enn frist.
- Nytt punkt 3: Kontrollutvalsleiar, i samråd med sekretariatet, får fullmakt til å godkjenna endeleg prosjektplan.
- Øvrige punkt vert forskyvd tilsvarande.
- Det vert vurdert om revidert prosjektplan har så stor endring at den bør innom alle i utvalet for å kunna gje merknader, med kort svarfrist, før den vert vedteken

Forslag til vedtak vart samrøystes vedteke med slike endringar:

- Ny dato, 25.09.21., i pkt. 2
- Tilleggsforslag punkt 3.
- Forskyvning av øvrige vedtakspunkt der opphavleg pkt. 3 vert pkt. 4 osv.

Vedtak

1. Kontrollutvalet bestiller forvaltningsrevisjon om førebyggjande arbeid for barn og unge i Stord kommune frå Deloitte AS, med utgangspunkt i forslag til prosjektplan og ev. innspel under drøftinga i møtet.
2. Ev. ny korrigert prosjektplan vert å sende sekretariatet innan 25.09.2021.
3. Kontrollutvalsleiar, i samråd med sekretariatet, får fullmakt til å godkjenna endeleg prosjektplan.
4. Det vert akseptert ein samla timeressurs på inntil det timetal som går fram av prosjektplanen.
5. Det vert også akseptert opsjon på ev. presentasjon av rapporten i Stord kommunestyre fakturert etter timeforbruk, inntil 6 timar.
6. Kontrollutvalet ønskjer at revisjonsrapport er klar frå Deloitte si side innan 31.03.2022, ferdig verifisert og med rådmannen sin uttale vedlagt og/eller innarbeidd, slik at den kan handsamast i kontrollutvalet i andre møte i 2022.

PS 34/21 Budsjett 2022 for kontrollarbeidet i Stord kommune

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet vedtar forslag til budsjett for kontrollarbeidet i Stord kommune for 2022 inkludert endringar som blir gjort i møtet.
2. Budsjettforslaget skal følgja sak med budsjettarbeid fram til handsaming i kommunestyret. Kommunestyret gjer endeleg vedtak om budsjett for kontrollarbeidet i 2022.

Saksprotokoll 31.08.2021 - Kontrollutvalet i Stord kommune

Handsaming i møte

Ettersom det ikkje framkom endringsforslag, utgår siste halve setning i punkt 1.

Forslag til vedtak, med redigering av punkt 1, vart samrøystes vedteke.

Vedtak

1. Kontrollutvalet vedtar forslag til budsjett for kontrollarbeidet i Stord kommune for 2022.
2. Budsjettforslaget skal følgja sak med budsjettarbeid fram til handsaming i kommunestyret. Kommunestyret gjer endeleg vedtak om budsjett for kontrollarbeidet i 2022.

PS 35/21 Gjennomgang av møteprotokollar i Stord kommune

Forslag til vedtak

Kontrollutvalet tar møteprotokollane til orientering.

Saksprotokoll 31.08.2021 - Kontrollutvalet i Stord kommune

Handsaming i møte

Utval for oppvekst og kultur, møte 01.06.21, sak PS 8/21, Tilstandsrapport for einingane i oppvekst og kultur i Stord 2020/2021:

- Kontrollutvalet ser med bekymring på auke i bekymringsmeldingar (vald i nære relasjonar) til barnevernet, gjeldande dei yngste aldersgruppene.

Kontrollutvalet har i dag bestilt ein forvaltningsrevisjon om førebyggjande arbeid for barn og unge.

Vedtak i saka var samrøystes.

Vedtak

1. Kontrollutvalet ser med bekymring på auke i bekymringsmeldingar (vald i nære relasjonar) til barnevernet, gjeldande dei yngste aldersgruppene. Dette jmf. Utval for oppvekst og kultur si sak PS 8/21 om Tilstandsrapport for einingane i oppvekst og kultur i Stord 2020/2021.
2. Kontrollutvalet tar forøvrig møteprotokollane til orientering.

PS 36/21 Eventuelt

Forslag til vedtak

Saka vert lagt fram utan forslag til vedtak.

Saksprotokoll 31.08.2021 - Kontrollutvalet i Stord kommune

Handsaming i møte

A - Rapport frå Muliconsult vedr. utslepp Sagvåg.

Viser til KUV-vedtak av 19.05.21 sak PS 24/21 siste avsnitt:

«Kontrollutvalet vil kome attende til saka om utslepp når Multiconsult sin rapport frå kartlegginga av havbotnen i Sagvåg føreligg, og forutset at denne blir sendt kontrollutvalet.»

Utvalet oppfatta at rapporten skulle vore ferdig no, etterlyser når den er klar, og minnar om oversending til utvalet.

B - Samarbeid mellom SFO og kulturskulen.

Kontrollutvalet stilte 19.05.21 nokre spørsmål om samarbeid mellom SFO og Kulturskulen, jmf. Utval for oppvekst og kultur si sak PS 6/21. Svar på spørsmåla vart mottekne i sekretariatet etter at innkalling var sendt ut. Svaret vart ettersendt til utvalet før møtet.

Utvalet takka for svaret og seier seg ferdig med saka.

C - Henvending

Utvalsleiar orienterte om ei henvending. På grunnlag av henvendinga sin art vart møtet samrøystes lukka med heimel i kommunelova § 11-5, 3. ledd pkt. a, ved handsaming av saka, jmf. Offl. § 13 jmf. forv.l. § 13.

Det kom fram at noko av saksinnhaldet vil bli prøvt for retten. I slike tilfelle brukar ikkje kontrollutvalet å gå nærare inn i ei sak. Dessutan har kontrollutvalet ein hovudfunksjon opp mot om rutinar og system fungerer i kommunen og mindre ift. einskiltsaker. Utvalet valde å ikkje reisa sak i utvalet på bakgrunn av henvendinga.

Vedtak i punkta A, B og C i saka var samrøystes.

Vedtak

A - Rapport frå Muliconsult vedr. utslepp Sagvåg.

Utvalet oppfatta at rapporten frå Multiconsult vedr. utslepp Sagvåg skulle vore ferdig no, etterlyser når den er klar, og minnar om oversending til utvalet.

B - Samarbeid mellom SFO og kulturskulen.

Kontrollutvalet takkar for svar frå kommunen på spørsmål om samarbeid mellom SFO og kulturskulen og seier seg ferdig med saka.

C - Henvending

Kontrollutvalet vel å ikkje ta opp sak jmf. henvendinga, bl.a. grunna at noko av saksinnhaldet vil bli prøvt for retten. Då er det vanleg at rettsavgjerd kjem før utvalet evt. gjer noko.

Referatsaker

RS 16/21 Kst. vedtak 27.05.21 - Forum for oppvekst i Sunnhordland - Forvaltningsrevisjonsrapport

Saksprotokoll 31.08.2021 - Kontrollutvalet i Stord kommune

Handsaming i møte

Vedtak i saka var samrøystes.

Vedtak

Referatsaka vart teken til orientering.

RS 17/21 FKT - Medlemsinformasjon juni 2021

Saksprotokoll 31.08.2021 - Kontrollutvalet i Stord kommune

Handsaming i møte

Vedtak i saka var samrøystes.

Vedtak

Referatsaka vart teken til orientering.

RS 18/21 FKT - Invitasjon til Kontrollutvalgslederskolen 2021

Saksprotokoll 31.08.2021 - Kontrollutvalet i Stord kommune

Handsaming i møte

Det er avgrensa med plasser på fysisk arr. Nestleiar i utvalet er såleis påmeldt, med utvalsleiar som vara.

Vedtak i saka var samrøystes.

Vedtak

Kontrollutvalet har ingen merknader til at nestleiar i utvalet er påmeldt FKT sin kontrollutvalsleiarskule 18.-19.10.21 (fysisk arr.), med utvalsleiar som vara.

RS 19/21 Folkevaldopplæring for kontrollutval i tidlegare Hordaland fylke 2022

Saksprotokoll 31.08.2021 - Kontrollutvalet i Stord kommune

Handsaming i møte

Utvalet ønskjer at så mange som råd frå kontrollutvalet deltar på folkevaldopplæring for kontrollutvala i tidlegare Hordaland fylke, 15.-16.02.2021.

Vedtak i saka var samrøystes.

Vedtak

Kontrollutvalet ønskjer at alle utvalsmedlemene deltar på folkevaldopplæring for kontrollutvala i tidlegare Hordaland fylke, 15.-16.02.2021.

Politiske saker

PS 37/21 Rogaland Revisjon IKS - Vurdering av om Stord kommune skal gå inn som eigar

Forslag til innstilling

1. Kommunestyret ønskjer ikkje å gå inn som eigar i Rogaland Revisjon IKS då det heller ikkje no ligg føre nok informasjon til at ein kan estimere ein framtidig total revisjonskostnad for Stord kommune med ei slik ordning.
2. Kommunestyret tar ikkje opp saka til ny vurdering før det eventuelt ligg føre meir informasjon frå Rogaland Revisjon IKS.

Saksprotokoll 31.08.2021 - Kontrollutvalet i Stord kommune

Handsaming i møte

Forslag til vedtak vart samrøystes vedteke.

Vedtak

1. Kommunestyret ønskjer ikkje å gå inn som eigar i Rogaland Revisjon IKS då det heller ikkje no ligg føre nok informasjon til at ein kan estimere ein framtidig total revisjonskostnad for Stord kommune med ei slik ordning.
2. Kommunestyret tar ikkje opp saka til ny vurdering før det eventuelt ligg føre meir informasjon frå Rogaland Revisjon IKS.

Politiske saker
PS 38/21 Oppfølging - Forvaltningsrevisjon - Forum for oppvekst i Sunnhordland



Stord kommune

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saksnr: 2020/98-63
Saksbehandlar: Roald Breistein

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Stord kommune	38/21	02.12.2021

Oppfølging - Forvaltningsrevisjon - Forum for oppvekst i Sunnhordland

Forslag til vedtak

Kontrollutvalet seier seg nøgd med oppfølging av forvaltningsrevisjon av Forum for oppvekst i Sunnhordland (FOS) og ønskjer lukke til i det vidare arbeidet.

Samandrag

Det er gjennomført forvaltningsrevisjon gjeldande Forum for oppvekst i Sunnhordland (FOS). Den er felles for kommunane Bømlo, Etne, Fitjar, Kvinnherad, Stord og Sveio. Føremålet med forvaltningsrevisjonen er å kartlegge kva rammer FOS opererer under og å kartlegge og vurdere erfaringane med og resultatata til FOS. Dette er første oppfølging av forbetningsarbeidet på denne forvaltningsrevisjonen.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Roald Breistein
seniorrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Vedlegg

- 1 Forvaltningsrevisjon Forum for oppvekst i Sunnhordland - Oppfølging
- 2 2021 Samarbeidsavtale for medlemskommunane i Forum for oppvekst og kultur (FOS)

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Kommunestyret i Stord kommune gjorde slikt vedtak 27.05.2021 i sak PS 13/21:

1. Sikre at samarbeidet er underlagt demokratisk kontroll på ein måte som er hensiktsmessig for den einsskilde kommune.
2. Sørge for at ein vurderer korleis kommunen kommuniserer moglegheitene for medverknad i høve til FOS til dei tillitsvalde i kommunen.
3. Sikre at det vert vurdert om det er behov for tydelegare kommunikasjon om kva FOS er og korleis FOS blir styrt.
4. Sikre at ein tydeleggjere kva kurs og kompetansehevingstilbod i regi av FOS som dei kan tilby til dei tilsette i oppvekstsektoren.
5. Formidla at "Stord kommunestyre ynskjer at HVL Campus Stord så langt som råd har prioritet som samarbeidspart i patnarskap og utviklingsprosjekt FOS koordinerer.
6. At rådmannen kjem med tilbakemelding på tilrådinga ovanfor til kontrollutvalet, med frist til 01.10.2021

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse til å følge opp kommunestyret sine vedtak etter revisjonsrapportar, jf. kommunelova § 23-2, e.

Vurderingar og verknader

Kontrollutvalet har eit spesielt ansvar for å følge opp at kommunestyret sine vedtak i samband med rapportar om forvaltningsrevisjon vert følgd opp, jf. kommunelova § 23-2, der det står dette:

«Kontrollutvalget skal påse at:

e) vedtak som kommunestyret eller fylkestinget treffer ved behandlingen av revisjonsrapportar, blir fulgt opp.»

Rapportering til kommunestyret i tråd med dette skjer normalt i samband med at kontrollutvalet årleg legg fram si årsmelding for kommunestyret til godkjenning.

Sekretariatet mottok vedlagte brev med vedlegg 01.10.2021 fra Stord kommune som inneheld status for oppfølging av denne forvaltningsrevisjonen. Av tilbakemeldinga går det fram at det meste av forbetningsarbeidet no er ferdig gjennomført.

Sekretariatet av den oppfatning at kontrollutvalet no bør seie seg nøgd med oppfølging av forvaltningsrevisjon av Forum for oppvekst i Sunnhordland (FOS) og ønskje lukke til i det vidare arbeidet.

Konklusjon

På bakgrunn av at det som går fram over vert det tilrådd at kontrollutvalet seier seg nøgd med oppfølging av forvaltningsrevisjon av Forum for oppvekst i Sunnhordland (FOS) og ønskjer lukke til i det vidare arbeidet.

Sekretariat for kontrollutvalet
Postboks 7900

5020 Bergen

Vår dato: 28.09.2021
Vår ref: 2021/439 - 27306/2021 / 026
Dykkar ref:

Tilbakemelding til kontrollutvalet på tilrådingane i forvaltningsrevisjonsrapport - Forum for oppvekst i Sunnhordland (FOS)

Kommunestyret vedtok den 27.05.2021 i PS 13/2021 fylgjande:

- 1. Sikre at samarbeidet er underlagt demokratisk kontroll på ein måte som er hensiktsmessig for den einkilde kommune.*
- 2. Sørge for at ein vurderer korleis kommunen kommuniserer moglegheitene for medverknad i høve til FOS til dei tillitsvalde i kommunen.*
- 3. Sikre at det vert vurdert om det er behov for tydelegare kommunikasjon om kva FOS er og korleis FOS blir styrt.*
- 4. Sikre at ein tydeleggjere kva kurs og kompetansehevingstilbod i regi av FOS som dei kan tilby til dei tilsette i oppvekstsektoren.*
- 5. Formidla at "Stord kommunestyre ynskjer at HVL Campus Stord så langt som råd har prioritet som samarbeidspart i patnarskap og utviklingsprosjekt FOS koordinerer.*
- 6. At rådmannen kjem med tilbakemelding på tilrådinga ovanfor til kontrollutvalet, med frist til 01.10.2021*

Bakgrunn for saka

Det er gjennomført forvaltningsrevisjon gjeldande for Forum for oppvekst i Sunnhordland (FOS). FOS omfattar kommunane Bømlo, Etne, Fitjar, Kvinnherad, Stord og Sveio. Alle kommunane har delteke i forvaltningsrevisjonen.

Samarbeidet mellom kommunane strekkjer seg tretti år tilbake i tid. Gjennom desse åra har samarbeidet blitt utvida og FOS har teke på seg fleire oppgåver. Mellom anna har oppgåver innafor barnehagesektoren, kulturskulen og vaksenopplæringa blitt integrerte i det som i byrjinga var eit reint grunnskulesamarbeid. Det var skulesjefane i dei seks kommunane i tillegg til Ølen kommune som i 1990 tok initiativ til å etablera «Kursregion Sunnhordland». Skulestyra i dei 7 kommunane slutta seg til tilrådinga til skulesjefane, og det vi no kjenner som FOS var ein realitet.

Kontrollutvalet i Stord kommune ynskte kunnskap om Forum for oppvekst i Sunnhordland (FOS), irekna funksjonar og oppgåver. Kontrollutvalet ba KPMG om å lage ein prosjektplan for forvaltningsrevisjon av FOS og vil invitere Bømlo, Etne, Fitjar, Kvinnherad og Sveio kommune ved kontrollutvala til å ta del i ein sams forvaltningsrevisjon knytt til FOS.

Tilrådingane frå revisjonen var som fylgjande:

- 1. Deltakarkommunane bør sikre at samarbeidet er underlagt demokratisk kontroll på ein måte som er hensiktsmessig for den einkilde kommune*

2. *Deltakarkommunane bør vurdere korleis kommunen kommuniserer moglegheitene for medverknad i høve til FOS til dei tillitsvalde i kommunen*
3. *Deltakarkommunane bør vurdere om det er behov for tydelegare kommunikasjon om kva FOS er og korleis FOS vert styrt internt i den einskilde kommune.*
4. *Deltakarkommunane bør tydeleggjere kva kurs og kompetansehevingstilbod i regi av FOS som dei kan tilby dei tilsette i oppvekstsektoren*

Tilbakemelding på tilrådingane vedtekne av kommunestyret

1. Sikre at samarbeidet er underlagt demokratisk kontroll på ein måte som er hensiktsmessig for den einskilde kommune

FOS samarbeidet er eit effektiviseringstiltak og omfattar ikkje overføring av avgjerdsmynde mellom kommunane, det er difor ikkje trong for vertskommunesamarbeid etter kommunelova. Samarbeidskommunane har likevel funne det føremålstenleg å formalisera samarbeidet gjennom ei avtale. Rådmannen har vurdert avtala som eit effektiviseringstiltak av ikkje-prinsipielt verde og signerte avtalen 23.9.2021. Avtalen er vedlagt her og vil bli lagt fram for Utval for oppvekst og kultur til orientering i møte 5.10.21.

2. Sørge for at ein vurderer korleis kommunen kommuniserer moglegheitene for medverknad i høve til FOS til dei tillitsvalde i kommunen

Hovudtillitsvalde har tilgang til alle referat frå møta i styringsgruppa FOS. Dei ligg tilgjengeleg for alle på postlista til kommunen.

Kommunalsjef og hovudtillitsvalde har faste samarbeidsmøte/ medråderettsmøter der ting som kan ha verknad på dei tilsette sin arbeidssituasjon vert drøfta. Dei tilsette sine rettar etter hovudavtalen er grunnlaget for innhald og form på møta. Einingane og dei tilsette sine behov for kompetanseheving er eit tema for drøfting og medverknad. I desse møta er mellom anna trong for samla kompetanse i einingane og hos arbeidstakarane og kompetansehevingsplanar for dei ulike områda i sektoren tema. Kommunalsjefen sit i styringsgruppa i FOS og kan ta opp saker frå samarbeidsmøte/ medråderettsmøter og tillitsvalde kan ta opp spørsmål frå referat slik at dette kan takast tilbake til i styringsgruppa.

Forvaltningsrapporten er teken opp med hovudtillitsvalde som hadde fylgjande to innspel til dette punktet:

At det blir satt i system at saker som skal opp i FOS blir teke opp i medråderett (og drøftast dersom det trengs) i god tid før møte, i kvar kommune. At me har tilgang til referat er korrekt, men det er for seint å komma med innspel då.

At det blir med ein representant frå arbeidstakarsida (Utdanningsforbundet) i FOS.

Fylgjande nye tiltak blir gjennomført:

Saklista til styringsgruppa i FOS vert diskutert med hovudtillitsvalde før styremøta.

Hovudtillitsvalde blir inviterte med på leiarakonferansen i FOS for å få eit kunnskapsgrunnlag og innsikt i det leiarane jobbar med i FOS

Årsmeldinga frå FOS skal orienterast om i møte med hovudtillitsvalde.

Tillitsvalde er i den årleg vurderinga av kompetansebehov for oppvekstsektoren med på å vurdere kva område ein skal be om støtte frå FOS.

Tillitsvalde får tilgang til sektoren sin møteplan med oversikt over møta i FOS.

Hovudtillitsvalde ynskjer fast representant frå arbeidstakarsida (Utdanningsforbundet) i FOS.

Dette har ein tidlegare svar ut med at det kan verta aktuelt knytt til enkelte tema eller saker, men ikkje fast representant i møta.

3. Sikre at det vert vurdert om det er behov for tydlegare kommunikasjon om kva FOS er og korleis FOS vert styrt

Det er gjennomført ei kartlegging i skular og barnehagar for å sjekka ut om det er trong for tydlegare kommunikasjon om kva FOS er og korleis det vert styrt. Det var få svar på kartlegginga, men dei svara ein fekk tyder på at dei fleste veit kva det er, men ikkje korleis det vert styrt. Ut frå svara kan ein og forstå det slik at ein ikkje opplever at det er naudsynt å ha slik informasjon om. Mange skriv at dei får den informasjonen dei treng, samstundes som fleire er opptatt av at lenka til FOS si heimeside skal liggja lett tilgjengeleg for alle tilsette på kommunen og skulen, barnehagen si nettside samt at einingsleiar gjerne kan orientera tilsette om kurs ol. i regi av FOS i personalmøte ol.

Rådmannen meiner likevel at ein vil gje meir informasjon gjennom å sende ut årsmeldinga til FOS til tilsette i oppvekst i Stord kommune elektronisk.

4. Sikre at ein tydeleggjer kva kurs og kompetansehevingstilbod i regi av FOS som dei kan tilby dei tilsette i oppvekstsektoren

Det er gjennomført ei kartlegging i skular og barnehagar for å sjekka ut om det er trong for tydlegare kommunikasjon kva kurs og kompetansehevingstilbod i regi av FOS dei kan nytte seg av.

Det var få svar på kartlegginga, men dei svara ein fekk tyder på at dei fleste har delteke på ein eller fleire samlingar/ kurs i regi av FOS. Mange skriv at dei får den informasjonen dei treng, samstundes som fleire er opptatt av at lenka til FOS si heimeside skal liggja lett tilgjengeleg for alle tilsette på kommunen og skulen, barnehagen si nettside samt at einingsleiar gjerne kan orientera tilsette om kurs ol. i regi av FOS i personalmøte ol. Det kom innspel om at kommuneleiinga må spørja etter kva tema skulane og barnehagane ser som aktuelle og informerer vidare til FOS.

Rådmannen meiner at ein og på dette punktet kan auka kunnskapen gjennom å sende ut meir informasjon som handlingsplan og årsmeldinga til FOS til tilsette i oppvekst i Stord kommune elektronisk.

5. Formidla at "Stord kommunestyre ynskjer at HVL Campus Stord så langt som råd har prioritet som samarbeidspart i patnarskap og utviklingsprosjekt FOS koordinerer.

HVL Campus Stord vert kalla inn fast til alle møter i styringsgruppa og i grunnskule- og barnehagegruppa. FOS har og ein nyleg revidert intensjonsavtale med HVL Campus Stord og Stord kommune saman med Fitjar og Sveio samarbeider med HVL Campus Stord om utviklingsarbeidet Kompetanseløftet for spesialpedagogisk og inkluderande praksis. Det er og ein intensjon at ein i det vidare skal samarbeida om Dekom og Rekom med HVL Campus Stord.

Med helsing
Mariann Jacobsen Hilt
Kommunalsjef

Brevet er godkjent elektronisk og har difor inga underskrift



Samarbeidsavtale for medlemskommunane i Forum for oppvekst i Sunnhordland (FOS)

Samarbeidande kommunar

Bømlo, Etne, Fitjar, Kvinnherad, Stord og Sveio kommunar.

Føremål

FOS har til føremål å fremja læring og utvikling for barn og unge, ved å samarbeida om oppgåver innanfor oppvekstsektoren. FOS skal leggja til rette for samhandling og kompetansetiltak på tvers av kommunegrensene, for alle tilsette i oppvekstsektoren.

Sentrale oppgåver

- Kurs, nettverkssamlingar, workshops
- Munnleg eksamen – fordeling av sensorar til kommunane
- Interkommunale tilsyn i barnehagane.
- Fellestiltak knytt til dei statlege kompetanseutviklingsordningane. FOS representerer Sunnhordland i samarbeidsfora knytt til dei ulike ordningane.
- Oppfølging av inngåtte avtalar med våre samarbeidspartnarar.
- Erfaringsdeling, hjelp og støtte mellom kommunane.

Samarbeidsform

Kommunane har eit avtaleregulert samarbeid. Kvar einskild kommune har likevel ansvaret for kvalitets- og kompetanseutviklinga i sin kommune. Kommunane vel om dei vil delta på dei fellestiltaka og prosjekta som FOS legg til rette for. Det same gjeld tilrådingar som måtte koma frå Styringsgruppa eller nokon av undergruppene.

Presiseringar: Samarbeidet er ikkje eit vertskommunesamarbeid etter kommunelova, ettersom det ikkje er overført avgjerdsmynde mellom kommunane. Samarbeidet er heller ikkje eit kommunalt oppgåvefelleskap med heimel i kommunelova.

FOS sine organ

FOS vert i dag organisert med éi styringsgruppe, med fleire undergrupper. Styringsgruppa kan oppretta prosjektgrupper/nettverk/utval dersom det er trong for det. Styringsgruppa kan og avvikla eller slå saman nokre av gruppene dersom det er mest hensiktsmessig for å løyse oppgåvene.

Styringsgruppa er sett saman av éin fast representant frå leiargruppa i kvar kommune med ansvar for oppvekstområdet. Styringsgruppa sine medlemar har ikkje varafolk.

M.



Styringsgruppa skal ha det overordna ansvaret for all verksemd i FOS. Dette omfattar og koordinering/fordeling av det økonomiske ansvaret for samarbeidskommunane.

Leiarfunksjonen i Styringsgruppa skal rullerast med 2 års funksjonstid. Leiing av Styringsgruppa skiftar slik mellom kommunane: Kvinnherad-Bømlo-Stord-Sveio-Fitjar-Etne. Representant frå Styringsgruppa representerer regionen i ulike samarbeidsfora.

Dagleg leiar

Dagleg leiar koordinerer alle fellestiltak innan kompetanseheving, og fungerer som sekretær for Styringsgruppa og dei andre undergruppene etter avtale.

Storleiken på stillingsprosenten blir fastsett av Styringsgruppa – 80% på tidspunktet for inngåing av denne avtalen.

Sekretariatet ligg for tida i Sveio kommune.

Årsmelding og handlingsplan

Dagleg leiar utarbeider kvart år ei årsmelding for verksemda i FOS. Årsmeldinga vert lagt fram for Styringsgruppa i første møte etter sommarferien. I samband med handsaminga av denne, drøftar Styringsgruppa strategiar og arbeidsoppgåver for året som kjem. Strategi og arbeidsoppgåver skal munna ut i ein handlingsplan for FOS neste skule-/barnehageår. Handlingsplanen vert handsama i første møte etter ferien og skal vera retningsgjevande for arbeidet i FOS

Økonomi

Sekretariatskommunen har ansvaret for system for budsjett, rekneskap og arkiv.

Dagleg leiar presenterer framlegg til budsjett i august/september, og rapporterer kvar måned på økonomi til sekretariatskommunen. Styringsgruppa i FOS får kopi av tertialrapport og årsrapport.

Sekretariatskommunen betaler ut løn til dagleg leiar. To gonger i året (juli og desember) blir det sendt ut krav om refusjon til medlemskommunane. Storleiken på refusjonskravet vert rekna ut etter tal elevar i grunnskulen i kvar kommune. I tillegg går 5% av sekretærløn til sekretariatskommunen som administrativt påslag.

Fordeling av innkomne midlar/tilskot

Innkomne kompetansemidlar/tilskot knytt til dei statlege ordningane vert fordelt ut til medlemskommunane same året som dei kjem inn til FOS. Styringsgruppa avgjer fordelingsnøkkel, og storleiken vert fordelt etter kriterium fastsett i tildelingsbrev.

Andre tildelingar, både etter søknad om tilskot og andre midlar frå fylkesmannen, får eige prosjektnummer og øyremerka ulike kompetansehevingstiltak.

Samarbeidsavtalen si varigheit

Avtalen gjeld til han vert sagt opp.

Dersom ein av kommunane i samarbeidet ønskjer å melda seg ut av FOS, må dette meldast skriftleg til Styringsgruppa – seinast eitt år på førehand. Utmelding kan berre skje ved årsskifte. Ved endeleg oppløysing skal eventuelle overskotsmidlar fordelast mellom dei kommunane som var medlem ved siste årsskifte før oppløysinga.



X

Kjetil Aga Gjøsæter
Kommunedirektør, Bømlo kommune

X

Bjørn Tollefsen
Kommunedirektør, Etne kommune

X

Olaug Haugen
Rådmann, Fitjar kommune

X

Ragnhild Bjerkvik
Kommunedirektør, Kvinnherad kommune

X

Magnus Mjør
Rådmann, Stord kommune

X

Jostein Førre
Rådmann, Sveio kommune

Handwritten text, possibly a signature or name, located in the center of the page.



Stord kommune

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saksnr: 2019/45-37
Saksbehandlar: Roald Breistein

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Stord kommune	39/21	02.12.2021

Oppfølging - Forvaltningsrevisjon innan plan- og byggesakshandsaming

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet ber rådmannen koma med ny skriftleg status på oppfølging av punkta 3 og 4 etter forvaltningsrevisjon av plan og byggesakshandsaming i Stord kommune, til møte i utvalet 26.04.2022.
2. Ny statusrapport vert å senda til sekretariatet innan 04.04.2022.

Samandrag

Denne saka er kontrollutvalet si fjerde oppfølging av vedtak gjort i kommunestyret 14.05.2020, gjeldande forvaltningsrevisjonsrapport om plan og byggesakshandsaming i Stord kommune.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Roald Breistein
seniorrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Vedlegg

- 1 Status forvaltningsrevisjon per november 2021
- 2 Status forvaltningsrevisjon per november 2021

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Kommunestyret i Stord kommune gjorde slik vedtak i sak PS 21/20 i møte 14.05.2020:

«På bakgrunn av forvaltningsrevisjon innan plan og byggesakshandsaming ber kommunestyret rådmannen syta for å:

1. *Følgje opp og avklare behovet for å implementere eit eige sakshandsamingssystem for byggesakshandtering.*
2. *Iverksette tiltak for å sikre at avvikssystemet også vert nytta innanfor byggesakshandsaminga.*
3. *Etablere arbeidsrutinar som sikrar gjennomføring og oppfølging av tilsyn, irekna å vurdere om dei har tilstrekkelig kapasitet for å gjennomføre tilsyn i samsvar med målsetting og regelverk.*
4. *Etablere og implementere tydelege samhandlingsrutinar mellom Regulering, bygg og Oppmåling (RBO), Stord kommunalteknikk (SKT) og vegmynde.*
5. *Prioritere arbeidet med å oppdatere det kommunale planverket.*
6. *Sikre at all relevant rådgjeving og rettleiing vert dokumentert i samsvar med forvaltningslova.*
7. *Etablere tiltak for å sikre at førebels svar vert sendt ut på alle byggesaker kor sakshandsaminga overgår fire veker.*
8. *Det vert laga ein prioritert handlingsplan til kontrollutvalet innan 01.09.2020 som viser kva tiltak som skal setjast i verk for å følgja opp tilrådingane i rapporten, når tiltaka skal setjast i verk og kven som skal ha ansvaret for iverksettinga.»*

Handlingsplan i tråd med punkt 8 over vart handsama i møte i kontrollutvalet 08.09.2020 der det vart gjort slikt vedtak:

1. *Kontrollutvalet ser positivt på det betringsarbeidet som er satt i gong i samband med forvaltningsrevisjon om plan og byggesakshandsaming*
2. *Kontrollutvalet ber rådmannen koma med ny skriftleg status på oppfølging av forvaltningsrevisjonen til første møte i 2021. Statusrapporten vert å oversenda til sekretariatet innan 15.01.2021.*

Oppfølging i tråd med punkt 2 over vart handsama i møte i kontrollutvalet 04.03.2021 der det vart gjort slikt vedtak:

1. *Kontrollutvalet ser positivt på at betringsarbeidet er kome noko lenger enn ved forrige rapportering i samband med forvaltningsrevisjon om plan og byggesakshandsaming.*
2. *Kontrollutvalet ber rådmannen koma med ny skriftleg status på oppfølging av forvaltningsrevisjonen til møte 06.09.2021. Statusrapporten vert å oversenda til sekretariatet innan 16.08.2021.*

I møte i kontrollutvalet 31.08.2021 gjorde kontrollutvalet slikt vedtak:

1. Utvalet tar rådmannen sin informasjon i møtet til orientering.
2. Kontrollutvalet ber rådmannen koma med ny oppdatert skriftleg status på oppfølging av forvaltningsrevisjonen til møte 02.12.2021. Statusrapporten vert å oversenda til sekretariatet innan 11.11.2021.

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse til å følge opp kommunestyret sine vedtak etter revisjonsrapportar, jf. kommunelova § 23-2, e.

Vurderingar og verknader

«Frå tilsvarande sak i kontrollutvalet sitt møte 04.03.2021, var dette medteke:

Sekretariatet fekk oversendt vedlagte brev og oppdatert handlingsplan pr. 15.01.2021 frå Stord kommune. Den oppdatert handlingsplanen inneheld status for oppfølging av denne forvaltningsrevisjonen på ein strukturert og klar måte.

Sekretariatet ser positivt på at betringsarbeidet er kome noko lenger enn ved forrige rapportering m.a. ved at punkt 6 og 7 no er ferdig gjennomført. Vidare går det fram av tilbakemeldinga at ein del av betringsarbeid er vorte forseinka grunna korona og heimekontor og difor ikkje er vorte ferdig innan dei fristane som var sett i handlingsplanen.

På bakgrunn av dette bør kontrollutvalet be rådmannen om å få ny skriftleg status på oppfølgingsarbeidet til møte 06.09.2021.»

I tråd med punkt 2 i vedtak frå møte i kontrollutvalet 31.08.2021 mottok sekretariatet 17.11.2021 vedlagte e-post med ein oppdatert handlingsplan, vedlegg 1 og 2. Sekretariatet registrerer av handlingsplanen at forbetningsarbeidet etter forvaltningsrevisjon innan plan- og byggesakshandsaming i Stord kommune er kome litt lenger enn ved førre rapportering som vart handsama i møte i kontrollutvalet 04.03.2021 ved at punkt 1, 2 og 5 no er ferdig gjennomført. Frå før var punkt 6 og 7 ferdig gjennomført.

Når det gjeld dei resterande punkta 3 og 4 går det fram av tilbakemeldinga at det framleis er ein del forbetningsarbeid som ikkje er ferdig gjennomført og at fleire av desse punkta har same status i dag som dei hadde ved rapporteringa til møte i kontrollutvalet i mars 2021. Det vert argumentert med at dette m.a. skuldast at tilsynsleiar i stor grad er omdisponert til byggjesakshandsaming grunna vakansar og for lite kapasitet i høve saksmengde. Det går vidare fram av e-post frå Stord kommune, vedlegg 1, at Arnstein Hetlesæter er konstituert som einingsleiar på Stord kommunalteknikk.

På bakgrunn av det som går fram over bør kontrollutvalet be om ny skriftleg status på oppfølging av punkta 3 og 4 til møte i utvalet 26.04.2022.

Konklusjon

Sekretariatet rår til at kontrollutvalet ber rådmannen koma med ny skriftleg status på oppfølging av punkta 3 og 4 etter forvaltningsrevisjon av plan og byggesakshandsaming i Stord kommune, til møte 26.04.2022. Ny statusrapport vert å senda til sekretariatet innan 04.04.2022.

Fra: Lovise Vestbøstad (Lovise.Vestbostad@stord.kommune.no)

Sendt: 17.11.2021 12:25:41

Til: Hogne Haktorson

Kopi:

Emne: Status forvaltningsrevisjon per november 2021

Vedlegg: Status forvaltningsrevisjon per november 2021.doc

Vedlagt følger status for oppfølging av forvaltningsrevisjon plan- og byggesak per 15. november 2021.

Til informasjon er Arnstein Hetlesæter (AHE) konstituert som einingsleiar på Stord kommunalteknikk.

Med venleg helsing,

Lovise Vestbøstad

Plansjef, Rådmannen si leiargruppe

Stord kommune

Mobil: +47 911 50 097

Direkte: +47 53 49 68 18

Telefon: +47 53 49 66 00

www.stord.kommune.no

Ver merksam på at all dialog på e-post som er arkivverdig etter arkivlova vil bli registrert i vår offentlege postjournal.

Ver venleg å ta omsyn til miljøet – skriv berre ut det som er naudsynt.

HANDLINGSPLAN etter forvaltningsrevisjon byggesak 2020 status pr. 15.11.21

Oppfølging av vedtak i kommunestyret 14.05.2020		Ansvar	Frist
<p>Prioritert handlingsplan til kontrollutvalet med frist innan 01.09.2020, som viser kva tiltak som skal setjast i verk for å følgja opp tilrådingane i rapporten, når tiltaka skal setjast i verk og kven som skal ha ansvaret for iverksettinga.</p> <p>Status rapportert 15.01.21</p> <p>Status rapportert 26.08.21</p> <p>Status rapportert per 15.11.21</p>			
1. Følgje opp og avklare behovet for å implementere eit eige sakshandsamingssystem for byggesakshandtering			
RBO v/byggesak anskaffar modul til Elements, fagsystemet eByggesak, for å oppnå m.a. meir effektiv og lik sakshandsaming av byggesøknader. Kjøpet vert gjennomført i samråd med IKT og Fellestenester i Stord kommune.	ARN		31.12.2020
Status per 15.01.21: Stord kommune har i samarbeid med Bømlo, Fitjar og Kvinnherad utarbeidd konkurransegrunnlag for anskaffing av fagsystem eByggesak som vert kunngjort 13.01.2021.	ARN		Utført
Status per 26.08.21: Fagsystemet er anskaffa (SIKRI) og hadde oppstartemøte med nabokommunane Bømlo, Kvinnherad og Fitjar i dag, den 26.08.21. Planlagt ta i bruk januar 2022.	ARN		Utført
Status per 15.11.21: Fagsystemet er anskaffa (SIKRI). Implementering og iverksetjing går som planlagt. Fagsystemet vert teke i bruk januar 2022.	ARN		Pågår
2. Iverksette tiltak for å sikre at avvikssystemet også vert nytta innanfor byggesakshandsaminga			
Melde avvik på brot på lovbestemte tidsfristar i medhald av plan- og bygningslova i Compilo	ARN		31.12.2020
Status per 15.01.21: Rutinane for handsaming av byggesaker er revidert for å ivareta dette.	ARN		07.01.2021
Opplæring avvik i kvalitetssystemet Compilo	ARN		31.12.2020
Status per 15.01.21: Opplæring i å melda avvik i kvalitetssystemet Compilo planlagt 28.01.2021.	ARN		Utført
Status per 26.08.21: Opplæring utført 28.01.2021.	ARN		Utført
Revidere aktuelle byggesaksrutinar og sjekklister	ARN		31.12.2020
Status per 15.01.21: Rutinar og sjekklister er revidert for å ivareta at avvikssystem vert nytta innanfor byggesakshandsaminga.	ARN		Utført
3. Etablere arbeidsrutinar som sikrar gjennomføring og oppfølging av tilsyn, irekna å vurdere om dei har tilstrekkelig kapasitet for å gjennomføre tilsyn i samsvar med målsetting og regelverk			
Lage rutinar, malar for tilsyn m.m. i tråd med RBO sin tilsynsstrategi	ARN		31.12.2020
Status per 15.01.21: Under arbeid, men forseinka grunna heimekontor korona, rehabilitering på rådhuset 2020 samt behov for opplæring av nyttilsett tilsynsleiar.			Pågår
Status per 26.08.21: Under arbeid, men tilsynsleiar i stor grad omdisponert til byggjesakshandsaming grunna vakansar.	ARN		Pågår
Status per 15.11.21: Under arbeid, men tilsynsleiar i stor grad omdisponert til byggjesakshandsaming grunna vakansar.	ARN		Pågår
Heve kompetanse på fagområdet tilsyn gjennom kurs, nettverksgrupper o.l.	ARN		31.12.2020
Status per 15.01.21: Tilsynsleiar har delteke på Direktoratet for byggkvalitet's Tilsynsdagen 2020.	ARN		Kontinuerleg

Grunna korona har det vore lite aktivitet med nettversamlingar og kurs i 2020.		prosess
Gjere nærare vurdering av RBO sin kapasitet til tilsyn	ARN	31.12.2020
Status per 15.01.21: Under arbeid, men forseinka grunna heimekontor korona, rehabilitering på rådhuset 2020 samt behov for opplæring av nyttilsett tilsynsleiar.		Pågår
Status per 26.08.21: For lite kapasitet i høve til saksmengde. Har måtta prioritere ordinær byggesakshandsaming	ARN	pågår
Status per 15.11.21: For lite kapasitet i høve saksmengde. Har i tillegg måtta prioritere ordinær byggesakshandsaming grunna vakansar. Auka ressurs for tilsyn er lagt inn i rådmannen sitt framlegg til økonomiplan f.o.m. januar 2023.	ARN	pågår
Redusert opningstid/telefonstid på byggesak for å frigjera tid til byggesakshandsaming og arbeid med tilsyn.	ARN	01.10.2020
Status per 15.01.21: Opningstid for publikum/telefonstid på byggesak er redusert og er no sett til kl. 11.30 – 14.30 måndag – fredag.	ARN	Utført
4. Etablere og implementere tydelege samhandlingsrutinar mellom regulering, bygg og oppmåling (RBO), Stord kommunalteknikk (SKT) vass- og avløp (VA) og vegmynde		
SKT Veg: Lage skriftleg informasjon til søkjarar om vegmynde sine krav i samband med søknad om avkjørslar og dispensasjon frå byggegrenser mot kommunal veg. Ferdigstille LEAN-prosjekt (søknad om avkjørslar og dispensasjon frå byggegrense) i samband med byggesaker.	RSA	31.12.2020
Status per 15.01.21: Under arbeid, men forseinka grunna heimekontor korona og rehabilitering på rådhuset 2020.		Pågår
Status per 26.08.21: Under arbeid, men forseinka.	RSA	Pågår
Status per 15.11.21: Utsett grunna kapasitetsmangel	AHE	Utsett
SKT Veg: Revidera vegnormen til Stord kommune for meir føreseielege krav til vegstandard mm. i samband med utarbeiding av reguleringsplan og byggetiltak.	RSA	Starta opp
Status per 15.01.21: Under arbeid, men forseinka grunna heimekontor korona og rehabilitering på rådhuset 2020.		Pågår
Status per 26.08.21: Under arbeid, men forseinka.	RSA	Pågår
Status per 15.11.21: Utsett grunna kapasitetsmangel	AHE	Utsett
SKT VA: Etablere ny rutine med førehandsuttale i høve kommunale vass- og avløpsleidningar i samband med søknad om tiltak etter plan- og bygningslova, i staden for dagens rutine med kun VA-kart	RSA/A RN	31.12.2020
Status per 15.01.21: Under arbeid, men forseinka grunna heimekontor korona og rehabilitering på rådhuset 2020.		Pågår
Status per 26.08.21: Under arbeid, men forseinka grunna heimekontor korona og rehabilitering på rådhuset 2020/2021 samt kapasitetsutfordringar.	RSA/A RN	Pågår
Status per 15.11.21: Det vart halde samhandlingsmøte mellom RBO og SKT 15.09.21. Der vart m.a. ny rutine drøfta.	AHE/A RN	Pågår
RBO (Byggesak), Plan, Veg og VA: Faste samhandlingsmøter min. 2 gangar pr. år	RSA/A RN	31.12.2020
Status per 15.01.21: Grunna korona pandemien i 2020 og heimekontor store delar av 2020 grunna bygningsarbeid i rådhuset har ein ikkje fått til dette i 2020.		Kontinuerleg prosess

Status per 26.08.21: Grunna korona pandemien i 2020/2021 og heimekontor store delar av 2020/2021 grunna bygningsarbeid i rådhuset har ein ikkje fått til dette, men vi samarbeider på dagleg basis i konkrete saker.		Kontinuerleg prosess
Status per 15.11.21: Det vart halde samhandlingsmøte mellom RBO og SKT 15.09.21.	AHE/ARN	Kontinuerleg prosess
Veg- og VA mynde deltek på bransjemøta til RBO	RSA	31.12.2020
Status per 15.01.21: Grunna korona pandemien i 2020 så har ein ikkje kunne ha bransjemøte.		Kontinuerleg prosess
Status per 26.08.21: Grunna korona pandemien så har ein ikkje kunne ha bransjemøte.		Kontinuerleg prosess
Status per 15.11.21: RBO inviterte til bransjemøte for entreprenørar, utbyggjarar og anleggsbransjen med tema massehandtering 22.10.21. Her deltok SKT med einingsleiar og prosjektleiarar.		Kontinuerleg prosess
SKT VA og RBO byggesak: Lage skriftleg rutine for kva som må vera sikra med omsyn til godkjenningar frå SKT når det gjeld VA (sløkkjevatn, VA-planar, ferdigmelding av sanitæranlegg m.m) i byggesaksprosessen før det kan gjevast løyve i eitt-trinn, rammeløyve, IG, bruksløyve, ferdigattest.	RSA/ARN	31.12.2020
Status per 15.01.21: Under arbeid, men forseinka grunna heimekontor korona og rehabilitering på rådhuset 2020.		Pågår
Status per 26.08.21: Under arbeid, men forseinka grunna kapasitetsutfordringar. Kva for opplysningar som skal gjevast står i byggesaksforskrifta, men relevans og nivå må innarbeidast i egne sjekklister i dialog mellom SKT og RBO.	RSA/ARN	Pågår
Status per 15.11.21: Grunna vakante stillingar på byggesak, der det berre har vore 2 – 3 sakshandsamarar (av 5) på jobb i store periodar av året, har ein måtta prioritera sakshandsaming grunna lovbestemte tidsfristar.		Pågår

5. Prioritere arbeidet med å oppdatere det kommunale planverket

Arbeid med revisjon av kommuneplanen med sikte på politisk handsaming i 2021. Kommunedelplan for Sagvåg-Litlabø vil verta lagt fram for første gongs handsaming i oktober 2020.	LVE	Starta opp
Status per 15.01.21: Status på kommuneplanarbeidet vert munnleg orientert om i kvart formannskapsmøte. Kommunedelplan Sagvåg – Litlabø vert lagt fram for førstegongs handsaming i februar 2021. Det skal utarbeidast anbudsgrunnlag for kommuneplanarbeidet med mål om å kunne velgje konsulent til arbeidet i månadskiftet februar/mars. Gjeldande framdriftsplan har førstegongs handsaming av samfunnsdelen i november 2021 og førstegongs handsaming av arealdelen i desember 2022. Formannskap og kommunestyret skal i januar 2021 handsame oppstart av endring av kommunedelplan E39 Heiane – Ådland.		Utført

6. Sikre at all relevant rådgjeving og rettleiing vert dokumentert i samsvar med forvaltningslova

Oppdatera rutinar med sikte på å dokumentera munnlege svar på førespurnader som notat eller i merknadsfeltet i Elements. Arkivere skriftlege svar på førespurnader i saker i Elements.	ARN	Snarast
Status per 15.01.21: Munnlege svar skal leggjast inn i Elements under «Merknader» i saka. All journalverdig kommunikasjon inn og utgåande skal leggjast inn i Elements i tråd med rutinar.		Kontinuerleg prosess
Krevja førehandskonferansar i saker som berører andre mynde eller er av meir omfattande karakter	ARN	Snarast

Status per 15.01.21: Byggesak har endra praksis og krev at tiltakshavarar som hovudregel skal tinginga førehandskonferansar i saker som er kompliserte og berører andre mynde enn RBO.	ARN	Utført
7. Etablere tiltak for å sikre at førebels svar vert sendt ut på alle byggesaker kor sakshandsaminga overgår fire veker		
Krav ligg i rutinar. Lage mal for førebels svar.	ARN	Snarast
Status per 15.01.21: Krav til førebels svar er innarbeidd i byggesak sine rutinar. Det er utarbeidd ny brev-mal for førebels svar.	ARN	Utført



Stord kommune

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saksnr: 2020/171-6
Saksbehandlar: Hogne Haktorson

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Stord kommune	40/21	02.12.2021

Vurdering av om Deloitte er uavhengig i høve Stord kommune

Forslag til vedtak

Kontrollutvalet tar eigenvurderinga frå partner Else Holst-Larsen, vedrørande om Deloitte AS er uavhengig i høve Stord kommune, til etterretning.

Samandrag

Føremålet med denne saka er at kontrollutvalet skal ta stilling om Deloitte er uavhengig i høve Stord kommune. Vedlagte uavhengigheitserklæring mv. ligg til grunn for saka.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Vedlegg

- 1 Eigenerklæring frå ansvarleg revisor Else Holst-Larsen i Deloitte AS

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse til å handsame revisor si årlege eigenvurdering av uavhengigheit, jf. Kommuneleva § 23-2 og jf. Forskrift om kontrollutvalg og revisjon §§ 16 og 19.

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse i denne saka jf. Kommuneleva § 23-2, jf. Forskrift om kontrollutvalg og revisjon §§ 16 og 19.

Vurderingar og verknader

I kommuneleva § 23-2 Kontrollutvalgets ansvar og myndighet står det m.a. dette:

«Kontrollutvalget skal påse at

a) kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte»

I Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 16 Krav til revisors uavhengighet står det dette:

«Revisor kan ikke utføre revisjon eller annen kontroll for kommunen eller fylkeskommunen hvis det foreligger særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til revisorens uavhengighet og objektivitet.

Ansettelse som revisor i kommunen eller fylkeskommunen eller i en interkommunal samarbeidsordning medfører ikke i seg selv at revisoren mangler nødvendig uavhengighet og objektivitet.»

Vidare står det i § 19 Krav til eigenvurdering av uavhengighet i same forskrift dette:

«Den som utfører revisjon eller annen kontroll for en kommune eller fylkeskommune, skal løpende vurdere sin uavhengighet.

Oppdragsansvarlig revisor skal hvert år, og ellers ved behov, gi en skriftlig eigenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget.

En skriftlig eigenvurdering om revisjonens uavhengighet skal følge alle tilbud om revisjon.»

Ansvarleg revisor hjå Deloitte, Else Holst-Larsen, har no sendt over ei slik eigenvurdering. Den er udatert, men følgde som vedlegg til e-post av 16.11.21. Denne ligg ved saka.

Som det går fram av kommuneleva har kontrollutvalet ansvar for å sjå til at kommunen har ei forsvarleg revisjonsordning.

Kontrollutvalet si handsaming av ansvarleg revisor si eigenvurdering, vil vera ein lekk i å sjå til at kommunen har ei forsvarleg revisjonsordning.

I nokre kommunar har revisor utført oppgåver / prosjekt for kommunen, som ikkje er bestilt av kontrollutvalet. Det er ingen ting i vegen for at dette kan gjennomførast, dersom det ikkje kjem i konflikt med uavhengigheit og objektivitet eller er arbeid av stort omfang. Det bør difor opplysast om revisor har utført oppdrag for kommunen ut over det som er bestilt av kontrollutvalet, og storleiken på oppdraget.

Deloitte opplyste i telefonsamtale 12.11.21 at dei ikkje har hatt andre oppdrag for kommunen dette året, enn det som er bestilt av kontrollutvalet.

Sekretariatet kan ikkje sjå at det framkjem opplysningar i eigenerklæringa som svekkar Deloitte AS sin ansvarlege revisor sin uavhengigheit i høve Stord kommune.

Då det ikkje er utførte andre oppdrag, utover bestillingar frå kontrollutvalet, er det heller ikkje noko her som svekkar revisor sin uavhengigheit i høve Stord kommune.

Konklusjon

Ut frå innhaldet i eigenerklæringa vert det tilrådd å ta informasjonen til etterretning.

Eigenerklæring - Uavhengighet

Deloitte AS v/partner Else Holst-Larsen stadfester at vi oppfyller krava til uavhengigheit i kommunelova § 24-4. Deloitte AS har gjennomført ein formell kontroll av eigen uavhengigheit for å identifisere eventuelle relasjonar mellom relevante personar i Stord kommune, og partnarar og andre tilsette i Deloitte som er underlagt revisorlova sine føresegner om uavhengigheit, utan at det er identifisert forhold som er til hinder for at vi utføre revisjonsoppdraget.

Detaljert eigenvurdering av uavhengigheit og andre krav jamfør forskrift om kontrollutval og revisjon følgjer punktvis under:

Særeigne tilhøve (§ 16)	Vi kjenner ikkje til at det ligg føre særeigne tilhøve som er eigna til å svekke tilliten til Deloitte AS som revisor for Stord kommune.
Nærstående (§ 17)	Ansvarleg revisor eller andre som deltek i revisjonen har ikkje nærstående som har tilknytning til Stord kommune som er av betydning for vår uavhengigheit og objektivitet.
Tilsettingstilhøve (§ 18 a og b)	Ansvarleg revisor eller andre som deltek i revisjonen har ikkje anna stilling hos Stord kommune eller i verksemdar som kommunen deltek i.
Medlem i styrende organ (§ 18 c)	Ansvarleg revisor eller andre som deltek i revisjonen er ikkje medlem av styrende organ i noko verksemd som Stord kommune deltek i.
Deltek i eller har funksjonar i anna verksemd, som kan føre til interessekonflikt eller svekka tillit (§ 18 d)	Ansvarleg revisor eller andre som deltek i revisjonen har ikkje funksjonar i noko verksemd som kan føre til interessekonflikt eller svekka tillit til rollen som revisor for Stord kommune.
Rådgevings- eller andre tenester som er eigna til å påverke revisors habilitet (§ 18 e)	Vi stadfester at det for tida ikkje vert ytt rådgevings- eller andre tenester til Stord kommune som kjem i konflikt med krav til uavhengigheit og objektivitet.
Tenester under kommunens egne leiings- og kontrolloppgåver (§ 18 f)	Vi stadfester at det for tida ikkje vert ytt tenester til Stord kommune som høyrer inn under kommunen sine egne leiings- og kontrolloppgåver.
Opptre som fullmektig for den revisjonspliktige (§ 18 g)	Vi stadfester at Deloitte for tida ikkje opptre som fullmektig for Stord kommune.
Eigenvurdering av uavhengigheit (§ 19)	Vi stadfester at Deloitte løypande vurderer vår uavhengigheit, og at oppdragsansvarleg revisor årleg og ved behov gir ein skriftleg eigenvurdering av si uavhengigheit til kontrollutvalet.
Teieplikt og unntak frå denne (§ 20)	Vi stadfester at alle medarbeidarar til revisor er kjend med teieplikta etter kommunelova § 24-4, og er forplikta til å overhalde denne.
Dokumentasjon (§ 21)	Vi stadfester at Deloitte etterlever dokumentasjonskrava i forskrift om kontrollutval og revisjon § 21, inkludert at vi dokumenterer korleis revisjonen er gjennomført, kva resultatet er av revisjonen, at alle forhold som tilseier at det kan føreligge mislegheiter eller feil dokumenterast særskilt, og at både art, omfang og eventuelle tilrådingar av eventuell rådgeving og andre tenester for revidert eining blir dokumentert. All dokumentasjon blir oppbevart på ein ordna og betryggande måte i minst 10 år.

Oppdragsansvarleg revisor



Else Holst-Larsen (partner)



Stord kommune

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saksnr: 2019/132-99
Saksbehandlar: Roald Breistein

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Stord kommune	41/21	02.12.2021

Deloitte presenterer revisjonsplan for rekneskapsrevisjonen, risikovurdering for etterlevingskontroll med økonomiforvaltninga og interimrevisjonsrapport for 2021

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet tar informasjonen frå Deloitte AS til orientering.
2. Kontrollutvalet ber også om at uttale om resultatet av den forenkla etterlevingskontrollen med økonomiforvaltninga vert levert til same møte som årsrekneskapan for 2021 skal handsamast, normalt i mai-møtet i 2022, sjølv om den nasjonale fristen er sett til 30.06.

Samandrag

Kontrollutvalet i Stord kommune har ansvar for at det vert gjennomført rekneskapsrevisjon i kommunen. I denne saka skal den valde revisor, Deloitte, presentere sin plan for gjennomføring av rekneskapsrevisjonen, risiko- og vesentlighetsvurdering dei har gjennomført om forenkla etterlevingskontroll med økonomiforvaltninga og interimrevisjonsrapport for 2021.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Roald Breistein
seniorrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Vedlegg

- 1 Revisjonsplan 2021 inkludert etterlevelseskontroll - Stord kommune
- 2 Interimrapport 2021 Stord

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Kontrollutvalet i Stord kommune har ansvar for at det vert gjennomført rekneskapsrevisjon i kommunen., jf. kommunelova § 23-2, der det m.a. står:

«Kontrollutvalget skal påse at

- a) kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte»*

Vidare har kontrollutvalet ansvar for å sjå til at kommunen har ei forsvarleg revisjonsordning. jf. forskrift om kontrollutvalg § 3, der det m.a. står:

«Kontrollutvalget skal holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og påse at

- a) kommunens eller fylkeskommunens årsregnskaper blir revidert på en betryggende måte*
b) rekneskapsrevisjonen utføres i samsvar med lov, forskrift og kontrollutvalgets instruksjer og avtaler med revisor
c) rekneskapsrevisjonen blir utført av revisorer som oppfyller kravene i kapittel 2 og 3.»

Denne saka er ein lekk i oppfølginga av dette.

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse i denne saka, jf. kommunelova § 23-2 «Kontrollutvalgets ansvar og myndighet» som lyd bl.a. slik:

«Kontrollutvalget skal påse at

- a) kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte*
b) det føres kontroll med at den økonomiske forvaltningen foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak»

På bakgrunn av punkt b) over står det dette i kommunelova § 24-9 «Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen»:

«Regnskapsrevisor skal se etter om kommunens eller fylkeskommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak. Revisor skal basere oppgaven på en risiko- og vesentlighetsvurdering, som skal legges fram for kontrollutvalget. Revisor skal innhente tilstrekkelig informasjon til å vurdere om det foreligger brudd på lover, forskrifter eller vedtak, der bruddet er av vesentlig betydning for økonomiforvaltningen. Revisor skal senest 30. juni avgi en skriftlig uttalelse til kontrollutvalget, med kopi til kommunedirektøren, om resultatet av kontrollen.»

Vidare går det fram av «Forskrift om kontrollutvalg og revisjon» § 3 m.a. dette:

«Kontrollutvalget skal holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og påse at
a) kommunens eller fylkeskommunens årsregnskaper blir revidert på en betryggende måte
b) rekneskapsrevisjonen utføres i samsvar med lov, forskrift og kontrollutvalgets instruksjer og avtaler med revisor
c) rekneskapsrevisjonen blir utført av revisorer som oppfyller kravene i kapittel 2 og 3.»

Vurderingar og verknader

Etter sekretariatet si oppfatning vil Deloitte sin revisjonsplan for 2021, revisor si risiko- og vesentlegvurdering om forenkla etterlevingskontroll med økonomiforvaltninga for 2021 og interimrevisjonsrapport for 2021 vera ein lekk i kontrollutvalet sitt ansvar for å sjå til at kommunen sine rekneskaper vert revidert på ein betryggande måte og at kommunen har ei forsvarleg revisjonsordning.

Sekretariatet har motteke frå Deloitte «Revisjonsplan 2021 inkludert etterlevelseskontroll - Stord kommune», vedlegg 1. I eit normalt år hadde dette dokumentet vorte handsama i kontrollutvalet sitt første møte etter sumarferien. Som kjent starta Deloitte som revisor i Stord kommune med verknad frå 01.07.2021 og det er difor vurdert som føremålstenleg at denne saka i år vert handsama først i dette møtet. I 2022 vert det lagt opp til at saka vert handsama som normalt i første møte etter sumarferien.

Når det gjeld kontrollutvalet sitt ansvar i kommunelova § 24-9 om forenkla etterlevingskontroll med økonomiforvaltninga er det naturleg at Deloitte legg fram sin uttale om resultatet av denne i same møte som årsrekneskapen for 2021 skal handsamast, normalt i mai-møtet i 2022, sjølv om den nasjonale fristen er sett til 30.06.

Vidare har vi motteke dokumentet «Interimrapport 2021 Stord» som er ei oppsummering av revisjonsarbeidet så langt i 2021, vedlegg 2. Begge desse dokumenta vil danne utgangspunkt for presentasjon og diskusjon i møtet.

I dette møtet skal Deloitte presentere oppsummeringa av dette arbeidet.

På bakgrunn av det som kjem fram i presentasjonen bør kontrollutvalet, slik sekretariatet ser det, få høve til å koma med forslag til fokusområde i årsoppgjersrevisjonen som skal gjennomførast framover, dersom dei ønskjer det, sjølv om det er revisjonen som avgjer kva dei skal sjå på.

Konklusjon

Dersom det ikkje kjem fram noko spesielt i den munnlege orienteringa i møtet vert det tilrådd at kontrollutvalet tar informasjonen frå Deloitte AS til orientering.

Det vert også tilrådd at kontrollutvalet ber om at uttale om resultatet av den forenkla etterlevingskontrollen med økonomiforvaltninga ver levert til same møte som årsrekneskapen for 2021 skal handsamast, normalt i mai-møtet i 2022, sjølv om den nasjonale fristen er sett til 30.06.

Til kontrollutvalget i Stord kommune

Vi vil i dette dokumentet redegjøre for våre revisjonsplaner for året 2021. Dokumentet tar for seg de mest sentrale områdene vi vil fokusere på gjennom revisjonen. I likhet med tidligere år vil vi oppsummere våre konklusjoner, observasjoner og innspill når revisjonen er gjennomført.

Dette dokumentet inneholder beskrivelse av de vesentligste risikoområder og prosesser, og hva vi fokuserer på ved revisjon av disse. Vårt fokus vil være å få gjennomført de revisjonshandlinger vi anser som nødvendige for å kunne bekrefte at regnskapene ikke inneholder vesentlige feil eller mangler, og for å avgi revisjonsberetninger for kommunen og foretaket. I tillegg avgir vi løpende attestasjonsuttalelser, samt attestasjonsuttalelse om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen.

Vi gjennomfører møter med administrasjonen for å oppdatere vår forståelse for Stord kommunes interne kontrollstruktur slik at vi kan planlegge revisjonen på en tilfredsstillende og effektiv måte.

Vi vil fokusere våre revisjonshandlinger på vesentlige regnskapsposter samt regnskapsposter som innebærer betydelig utøvelse av skjønn eller komplekst regelverk.

Haugesund, 16. november 2021

Deloitte AS

Else Holst-Larsen
statsautorisert revisor

Agenda

Team	3
Oppsummering av revisjonsplanen	4
Revisjonsomfang og angrepsvinkel	5-7
Risikovurdering og fokusområder samt etterlevelseskontroll	8-10
Tidsplan	11
Forpliktelser kundeservice	12

Revisjonsteam



Else Holst-Larsen

- Ansvarlig partner
- Tlf: 992 93 067
E-post: eholstlarsen@deloitte.no



Inger-Johanne Sørbo Solberg

- oppdragsansvarlig/ senior revisor
- Tlf: 959 15 162
E-post: isolberg@deloitte.no



Trude Olson

- Associate 2
- Tlf: 954 09 563
E-post: tolson@deloitte.no



Rikke Lillenes

- Associate 1
- Tlf: 932 36 649
E-post: rlillenes@deloitte.no

Oppsummering av revisjonsplanen

– vi retter fokuset vårt mot identifiserte risikoområder i den finansielle rapporteringen

Risikobasert revisjon

- Det er identifisert ulik risiko for feil på enkeltområder/regnskapslinjer og revisjonshandlinger og omfang tilpasses vurdert risiko (lower, higher, significant) for vesentlige feil.

Vesentlighet

- Vesentlighetsgrensene til både kommunen og foretaket er beregnet på grunnlag av budsjetterte driftsinntekter, da vi vurderer det som det beste bildet på den totale rammen som forvaltes av kommunen og foretaket.
- Vesentlighetsgrensen fastsettes skjønnsmessig ut fra våre vurderinger av brukerne av regnskapet (1% av driftsinntekter i 2021).

Verdi for Stord kommune

- Betyggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon
- Aktiv støttespiller i videre utvikling av rutiner og prosesser
- Løpende oppdatering og faglig diskusjonspartner

Uavhengighet

- Vi bekrefter at det etter vår vurdering ikke foreligger forhold som kan svekke, påvirke eller reise tvil om Deloittes uavhengighet som revisor for Stord kommune.

Revisjonsomfang og angrepsvinkel

Vår oppgave

Vi gjennomfører revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

Vi skal avgi en uttalelse:

- om årsregnskapet til Stord kommune er avgitt i samsvar med lov og forskrift og at det gir et rettvisende bilde i samsvar med god kommunal regnskapsskikk i Norge.
- at de disposisjoner som ligger til grunn for årsregnskapet i det alt vesentlige er i samsvar med budsjettvedtak, og at budsjettbeløpene i årsregnskapet stemmer med regulert budsjett.
- at opplysningene i årsberetningen er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrift.
- at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av kommunens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon

Revisjonsomfang og angrepsvinkel (forts.)

Revisjonshandlinger — fokus på kontrollmiljø og internkontroll i arbeidsprosessene

Vår revisjonsberetning bygger på bevis innhentet gjennom en kombinasjon av test av kontroller, detaljtester og analytiske handlinger.

Vår angrepsvinkel vil i størst mulig grad være å teste kontroller og bygge på kontrollmiljø og internkontroll i tilknytning til forretningsprosessene.

Opparbeide og oppdatere vår forståelse av kommunen og dets omgivelser, herunder identifisering av relevante kontroller

Identifisere risikoer og kontroller som adresserer disse risikoene

Vurdere om relevante kontroller er hensiktsmessig designet og implementert

Dersom det anses hensiktsmessig, teste effektiviteten av utvalgte kontroller

Utforme og gjennomføre en kombinasjon av analytiske substanskontroller og detaljtester som er best tilpasset de identifiserte risikoene

Mislighetsansvar og uttalelser fra ledelsen

Nærmere om ansvar

Deres ansvar

- Hovedansvaret for å hindre og oppdage misligheter ligger hos ledelsen og kommunestyret, inkludert etablering og vedlikehold av internkontroll knyttet til påliteligheten av finansiell rapportering og overholdelse av relevante lover og regler.

Vårt ansvar

- Vi er pålagt å innhente en erklæring fra ledelsen vedrørende internkontroll, risikovurdering og om ledelsen er kjent med eller om det har vært tilfeller av misligheter.
- Som revisorer innhenter vi en betryggende sikkerhet, men ikke en absolutt sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller fe

Karakteristika ved misligheter

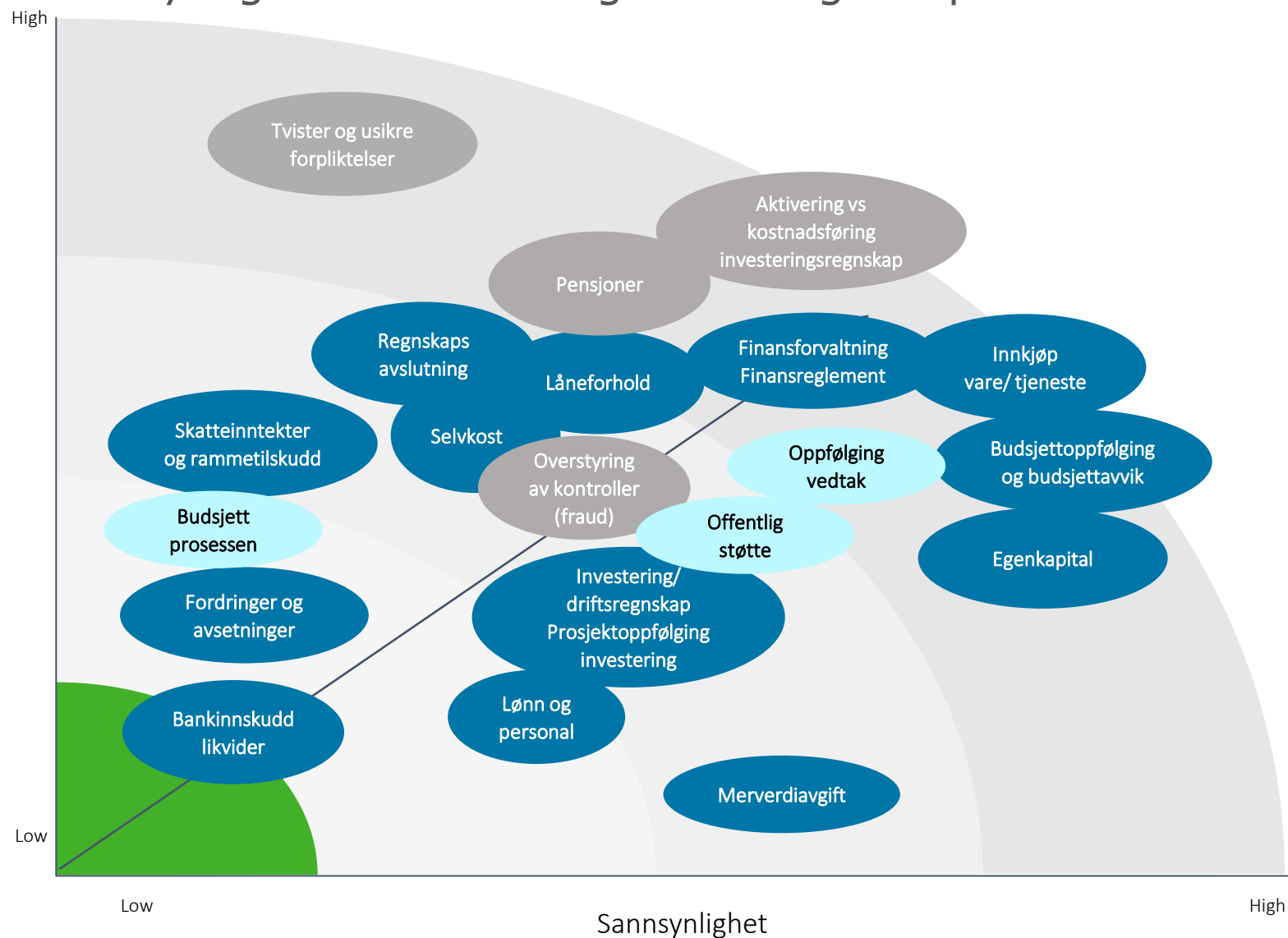
- Feilinformasjon i regnskapet kan oppstå enten på grunn av misligheter eller feil. Misligheter er en bevisst handling begått av en eller flere personer innen ledelsen, av personer som har overordnet ansvar for styring og kontroll, av ansatte eller av andre, som innebærer uredelighet for å oppnå en urettmessig eller ulovlig fordel.
- Det er to typer misligheter som er relevante for revisor – feil som skyldes uredelig regnskapsrapportering og feil som skyldes underslag av eiendeler.

Vi vil innhente følgende i uttalelse fra ledelsen:

- Vi bekrefter at vi har påsett at selskapets regnskap og formuesforvaltning av betydning for regnskapet er gjenstand for betryggende kontroll, herunder slik intern kontroll som vi finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et regnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.
- Vi bekrefter at ledelsen erkjenner sitt ansvar for utformingen, iverksettelsen og vedlikeholdet av intern kontroll for å forhindre og avdekke misligheter.
- Vi har gitt revisor opplysning om resultatene av vår vurderinger av risikoen for at regnskapet kan inneholde vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter.
- Vi har gitt revisor opplysning om alle eventuelle påstander eller mistanker om misligheter som kan ha påvirket regnskapet og som er kommunisert av ansatte, tidligere ansatte, analytikere, tilsynsmyndigheter eller andre.

Risikovurdering regnskapsrevisjon og etterlevelseskontroll

Sannsynlighet for vesentlige feil i regnskapet



Vesentlige risikoforhold

- Basert på møter med ledelsen, samt erfaringer fra fjorårets revisjon har vi gjennomført en risikovurdering. Risikokartet oppsummerer forhold som vil være gjenstand for stor oppmerksomhet i vår revisjon. Vi vil kontinuerlig oppdatere vår risikovurdering og informere om vesentlige endringer som oppstår.
- Risikovurderingen skjer med utgangspunkt i sannsynlighet og konsekvens, og fremgår av figuren.
- De «grå» risikoforholdene er tema med høy iboende risiko og store beløp. Iboende risiko vurderes som høy ved;
 - Stor grad av skjønn
 - Ikke rutinemessige transaksjoner/ vurderinger
 - Komplekse transaksjoner/regler
- De «mørkeblå» risikoforholdene relaterer seg til regnskapsrevisjon, de «mellomblå» risikoene gjelder både regnskapsrevisjonen og etterlevelseskontrollen. De «lyseblå» risikoforholdene gjelder etterlevelseskontrollen.
- Risiko relatert til engangshendelser vil vurderes løpende med hensyn til vesentlighet og revisjonstilnærming

Forenklet etterlevelseskontroll

Risikovurdering

Områder

- Finans
- Budsjett
- Offentlig støtte
- Selvkost
- Innkjøp
- Investering
- Regnskapsavslutning

Risikurdering

- Vi har ingen indikasjoner på at det er områder med høy risiko eller at det foreligger vesentlige svakheter knyttet til kommunenes internkontroll.
- Offentlig støtte er et område som det i ordinær revisjon er begrenset fokus på. Stord har høye utgifter til private barnehager.

Valgt område 2021

- Offentlig støtte til private barnehager, kriterier er regelvekt for tildeling av tilskudd til private barnehager. Evt annen vesentlig offentlig støtte.

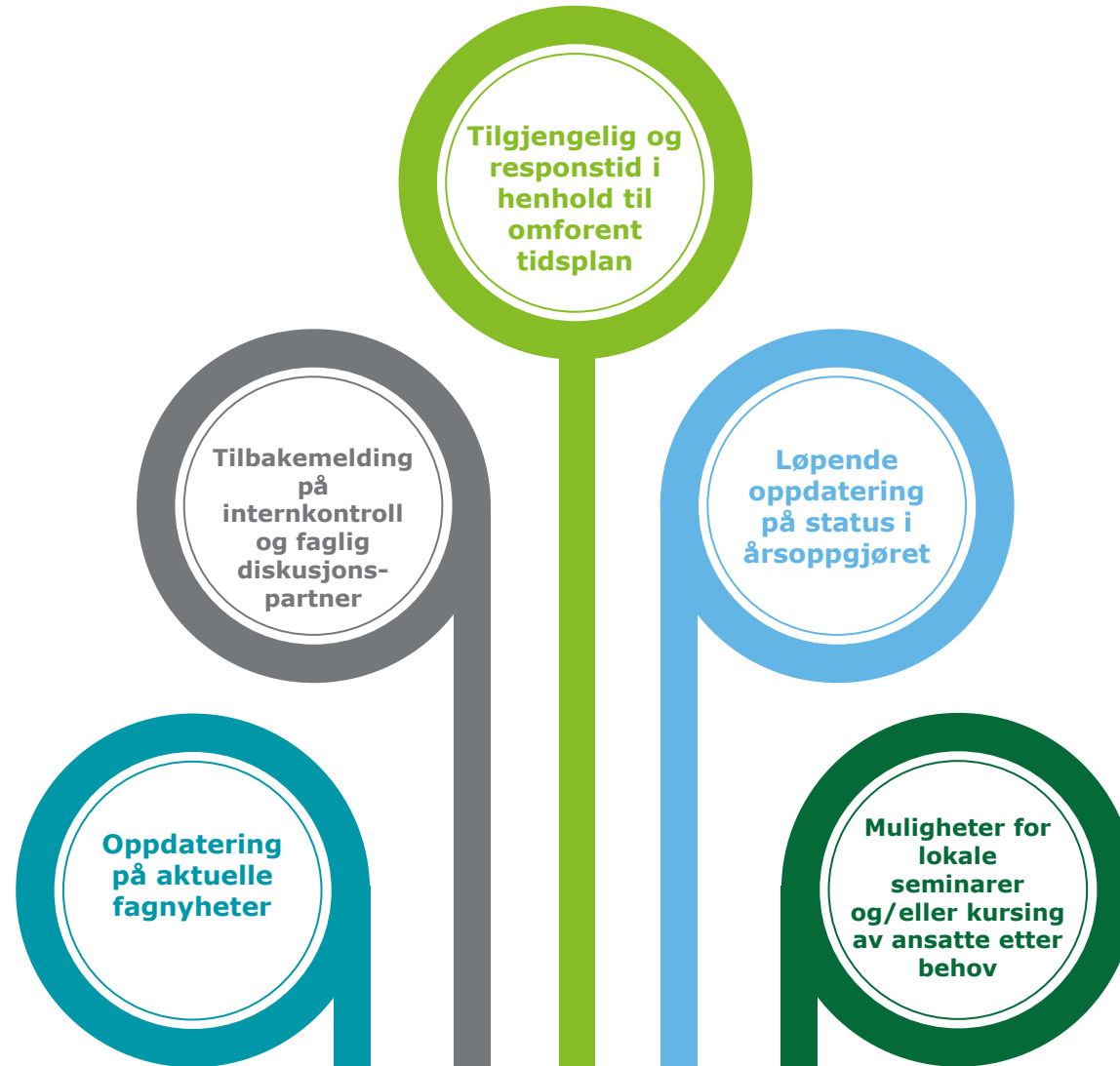
God kommunal revisjonsskikk RSK 301 for Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen:

- Revisor velger ut områder for kontroll basert på en risiko- og vesentlighetsvurdering. Revisor skal i sin planlegging identifisere områder i økonomiforvaltningen der det er størst behov for at bestemmelser og vedtak følges og en vurdering av hvilke konsekvenser brudd på bestemmelser og vedtak kan få. Det er kommunen som juridisk enhet slik den fremstår i samlet regnskap for kommunen som er vurderingsenheten jf. kommunelovens § 14-6 d)
- Risikovurdering - vurdering av hvilke områder innen økonomiforvaltningen hvor det er størst sannsynlighet for brudd på bestemmelser og vedtak, og hvilke konsekvenser brudd kan få. (Jf. punkt A11)
- Moderat sikkerhet – klart lavere enn betryggende sikkerhet, men skal øke de tiltenkte brukernes tillit til informasjonen i en grad som er klart høyere enn ubetydelig. Moderat sikkerhet er forklart i ISAE 3000 pkt 12 a) (i) b og ISAE 3000 A3-A4

Tidsplan

Aktivitet	Tidspunkt	Målsetting
Planlegging <ul style="list-style-type: none">PlanleggingsmøterUtarbeidelse av revisjonsplan og presentasjon for kontrollutvalget	September	<ul style="list-style-type: none">Identifisere og avstemme forventningerIdentifisere og evaluere risikoområderIntegrere kommunens forventninger
Interimrevisjon <ul style="list-style-type: none">Utføre planlagte revisjonshandlinger og avklare oppfølgingspunkterOppsummeringsmøter etter interimrevisjon, samt gjennomgang av revisjonsrapportUtvidede kontroller knyttet til forenklet etterlevelseskontroll	September-oktober	<ul style="list-style-type: none">Vurdere internkontrollEvaluere kompetanse og kapasitet i prosessRapportere forbedringsområder
Forberedelse finansiell rapportering <ul style="list-style-type: none">Planlegging av årsoppgjøret	Desember-januar	<ul style="list-style-type: none">Bidra til økt kvalitet, og innarbeide nye kravFølge opp problemstillinger fra interimrevisjonAvklare forventninger til dokumentasjonAvtale tidsplan og arbeidsdeling
Revisjon av årsregnskap og noter <ul style="list-style-type: none">Utføre planlagte revisjonshandlingerMøter i årsoppgjøretGjennomgang av utkast til revisjonsrapportRevisjonsberetning	Februar-april	<ul style="list-style-type: none">Løpende avklaring av problemstillingerKvalitet i finansiell rapporteringDele observasjoner knyttet til årsoppgjørOppsummere vesentlige problemstillinger
Kontrollutvalgsmøte og presentasjon av revisjonsrapport <ul style="list-style-type: none">Deltakelse på møte ved behandling av årsregnskapet	Etter avtale innen pålagte frister	<ul style="list-style-type: none">Oppdragsleder deltar på KU-møte for presentasjon av årets resultat av revisjonen
Evaluering av revisjon <ul style="list-style-type: none">Oppsummering med kommunen og evaluering av vår leveranse	Mai/juni	<ul style="list-style-type: none">Kontinuerlig forbedring av våre leveranserDialog for styrket samarbeid
Kommunestyremøte <ul style="list-style-type: none">Deltakelse på kommunestyremøte ved behandling av årsregnskapet	Juni	<ul style="list-style-type: none">Oppdragsleder er tilstede i kommunestyremøtet når årsregnskapet og revisjonsberetningen behandles for å kunne svare på ev. spørsmål.

Forpliktelser klientservice





Deloitte AS and Deloitte Advokatfirma AS are the Norwegian affiliates of Deloitte NWE LLP, a member firm of Deloitte Touche Tohmatsu Limited ("DTTL"), its network of member firms, and their related entities. DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL (also referred to as "Deloitte Global") does not provide services to clients. Please see www.deloitte.no for a more detailed description of DTTL and its member firms.

Deloitte Norway conducts business through two legally separate and independent limited liability companies; Deloitte AS, providing audit, consulting, financial advisory and risk management services, and Deloitte Advokatfirma AS, providing tax and legal services.

Deloitte provides audit, consulting, financial advisory, risk management, tax and related services to public and private clients spanning multiple industries. Deloitte serves four out of five Fortune Global 500® companies through a globally connected network of member firms in more than 150 countries bringing world-class capabilities, insights, and high-quality service to address clients' most complex business challenges. To learn more about how Deloitte's approximately 245,000 professionals make an impact that matters, please connect with us on Facebook, LinkedIn, or Twitter.

This communication contains general information only, and none of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, its member firms, or their related entities (collectively, the "Deloitte Network") is, by means of this communication, rendering professional advice or services. Before making any decision or taking any action that may affect your finances or your business, you should consult a qualified professional adviser. No entity in the Deloitte Network shall be responsible for any loss whatsoever sustained by any person who relies on this communication.

Stord Kommune
v/kontrollutvalet
PB 304
5402 Stord

18. november 2021

Revisjonsrapport nr. 1
(journalførast)

INTERIMSREVISJON STORD KOMMUNE 2021

Generelt

Vi har utført interimrevisjonen av Stord kommune for 2021. Vi vil i den anledning gje ei kort oppsummering av utført interimrevisjon og kommentera nokre forhold som vi meiner leiinga i kommunen bør ha eit spesielt fokus på.

Deloitte utfører risikobasert revisjon. Dette vil seie at kontrollmetodar og kontrollomfang vert tilpassa risikoen i organisasjon og rutinar. Vi kartlegg og vurderer difor dei viktigaste økonomi- og rekneskapsrutinane for å identifisera kor det er størst risiko for feil i rekneskapsrapporteringa.

Vi vil presisera at det er leiinga i kommunen som er ansvarleg for å etablera og halde oppe ein tilfredsstillande intern kontroll. Som ein del av dette må leiinga sjå til at rekneskapsføringa er i samsvar med lover og forskrifter og at formues forvaltinga er ordna på ein trygg måte.

Rekneskapsrevisjon

Rekneskapsrevisjonen skal gje revisor grunnlag for å gje ein uttale om rekneskapsrapporten i form av ei revisjonsmelding. Rekneskapsrevisjonen er delt i to fasar, interimrevisjon og årsoppgjersrevisjon.

I interimrevisjonen testar vi kontrollar i rekneskapsrutinar for å få verifisert at dei har fungert i heile rekneskapsperioden. I tillegg gjennomfører vi kontrollar på områder, og for regnskapsposter, kor det ikkje er mogleg å oppnå same tryggleik eller med same effektivitet ved revisjon i årsoppgjæret.

Sjølvtende og objektivitet

Vi stadfester at revisjonsteamet tilfredsstiller dei krava til sjølvtende og objektivitet for revisorar som reviderer kommunal og fylkeskommunal verksemd, og som går fram av § 24-2 og § 24-4 i kommunelova.

Bokføringslova og dokumentasjon av rekneskapsrapporten

Bokføringslova (Lov 2004-11-19 nr 73) og bokføringsforskrifta (Forskrift 2004-12-01 nr. 1558) er gjeldande for kommunar og fylkeskommunar, samt kommunale og fylkeskommunale føretak. Det betyr at desse må følgja alle reglane i bokføringslova § 2 til § 14. Vidare må bokføringsforskrifta kapittel 2 til 7 følgjast.

Vi minner om at ved utarbeiding av årsrekneskap skal det etter bokføringslova § 11 vere dokumentasjon av alle balanseposter i rekneskapsrapporten utan dei som er ubetydelege.

Intern kontroll

Gjennomgangen har gitt oss kunnskap om kontrollmiljøet i kommunen, om kontrollmessige sterke og svake sider i vesentlege økonomiprosessar, og ei forståing av korleis rekneskapstransaksjonar vert generert, registrert og rapportert.

Vår vurdering av internkontrollen byggjer på informasjon innhenta gjennom kartlegging og gjennomgang av rutinar i samband med interim revisjonen, på kunnskap i eigen organisasjon om regelverk, rutinar og prosessar i kommunen.

I vår gjennomgang av **lønnsområdet**, har vi gjennomgått kommunens rutinar omkring registrering, oppdatering og lønnskjøring. Vi har kartlagt rutinar gjennom samtalar med lønningskonsulentane. Dei tilsette har signert fullmaksskjema i forhold til hvilke rettigheter dei innehar. Vi har ikkje avdekket svakheiter ved dei interne kontrollane som lønningskonsulentane har innarbeida for sitt eige arbeid, og vi har gjennomgått logg-skjema og varselister som avdelinga bruker.

Ved vår gjennomgang har vi fått opplyst at kommunen manglar ein etterkontroll av det som lønnsavdelinga registrerer, men at der er systemsperrer som gjev begrensningar og som vil fungere som ein kompensierende kontroll av registrerte data.

Vi venter på å få kartlegge kommunens rutinar vedrørende avstemming mellom lønssystemet og rekneskapsystemet, samt kontroll av terminvis avstemming av skattetrekk og arbeidsgiveravgift.

Når det gjeld reiserekningar har vi funne eit avvik som gjeld manglande eksakte adresser for kvar ein køyrer frå og til når ein har krav på kilometergodtgjersle. Vi har og avdekket eit avvik ved refusjon utlegg kvar ein ikkje har lagt ved kven som har delteke på bespising. Vi er kjend med at administrasjonen har sendt ut informasjon om krav til dokumentasjon, og vi tilrår og at ein ikkje godtek og registrerer reiserekningar som ikkje oppfyller lovkrava.

I vår gjennomgang av drifts- og investerings rekneskapskapen, har vi gjennomgått kommunens rutinar omkring **innkjøp og inngående fakturaer**. Vi har kartlagt rutinar gjennom samtalar med økonomileiar. Ved denne gjennomgangen har vi ikkje avdekket svakheiter ved dei interne kontrollane.

I vår gjennomgang av **inntektsrutinar** innan eigenbetaling for institusjons- og omsorgstenester, SFO, husleige samt eigedomsskatt og VA har føremålet vært å kontrollere at det er etablert system og kontrollar som sikrar at alle fakturerte inntekter er i samsvar med grunnlaget (dei tenestene som er levert), og at inntektene vert bokført i rett periode med rett beløp.

Det var gjennomgåande god kvalitet på dokumentasjonen som vart kontrollert.

I forbindelse med kontroll av kven som har tilgang til **bank** samt rutine for **bankavstemming** ser vi at kommunen har rutine for arbeidsdeling med to som godkjenner utbetaling, og månadleg bankavstemming ved hjelp av Account Control.

Gjennomgåande er der god kvalitet på dokumentasjonen som vart kontrollert og vi opplever at kommunen har etablert gode rutiner.

Internkontrollen på eit overordna nivå er, etter vår vurdering, tilfredsstillande.

Kontroll av transaksjonar / bilag

Kommunen har etablert system og rutinar som sikrar kontroll med transaksjonane (transaksjonskontroller). Kontrollen skal sørge for at inntekter, innkjøp, tilskot, løn og andre oppgavepliktige ytingar blir handtert i samsvar med gjeldande lover, reglar og avtalar, og at inntekter og utgifter vert følgt opp i forhold til budsjett og planar. På inntektsområdet er føremålet vidare å sikre at inntekter blir rett berekna og innbetalt, og at uteståande krav blir følgt opp.

Eit viktig kontrollelement er kravet om at alle bilag skal vera tilvist. Dette inneberer at alle disposisjonar som inneber økonomiske forplikningar skal stadfestast av ein som har budsjett disponeringsmynde. Den som har budsjett disponeringsmynde kan ikkje godkjenne godtgjersle eller andre utbetalingar til seg sjølv.

Vi har føretatt terminvise kontrollar av krav om kompensasjon for meirverdiavgift. Ein revisjon av dette inneberer handlingar for å innhente revisjonsbevis for beløpa og opplysningane i kompensasjonsoppgåva.

Meir spesifikt betyr dette at vi plukkar ut eit tilfeldig utval av kostnadane, og kontrollerer at kommunen har behandla desse kostnadane riktig avgiftsmessig.

Vi har ikkje avdekka vesetlege feil knyta til den terminvise kontrollen av krav om kompensasjonen av meirverdiavgift.

Tilgangstyring og arbeidsdeling

Arbeidsdeling er ein viktig del av internkontrollen for å førebygge feil og mislegheiter. I ein mindre kommune med relativt liten administrasjon kan dette by på utfordringar. Stord kommune har i stor grad etablert denne kontrollen og har tilfredsstillande arbeidsdeling på vesentlege områder.

Avslutning

Dersom noko skulle være uklårt i framstillinga ovanfor, står vi gjerne til teneste.

Med venleg helsing
Deloitte AS

Else Holst-Larsen
statsautorisert revisor

Kopi: Rådmann

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur".
De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Else Holst-Larsen

Statsautorisert revisor

Serienummer: 9578-5992-4-2705162

IP: 79.160.xxx.xxx

2021-11-18 13:01:03 UTC



Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service** <penneo@penneo.com>. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validate>



Stord kommune

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saksnr: 2019/132-98
Saksbehandlar: Roald Breistein

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Stord kommune	42/21	02.12.2021

Kommunal økonomisk berekraft i Stord kommune

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet ber rådmannen koma i møte 26.04.2022 for å gjera greie for status for kommunal økonomisk berekraft i Stord kommune.
2. Orienteringa kan m.a. innehalde informasjon om status på:
 1. Finansielle måltal
 2. Aktuelle regelverk
 3. Vedlikehaldsetterslepet i kroner på t.d.:
 - a) Kommunale bygningar?
 - b) Kommunale vegar, inkludert tunellar og bruer?
 - c) Kommunale kaianlegg?
 - d) Annan kommunal infrastruktur som vatn og avlaup
 4. Er det laga planar for korleis eventuelt vedlikehaldsetterslep skal takast inn igjen?
 5. Er rådmannen komfortabel med situasjonen på desse områda?
3. Kontrollutvalet ber om at notat som grunnlag for utgreiinga vert send sekretariatet innan 04.04.2022.

Samandrag

Føremålet med denne saka er at rådmannen skal orientere kontrollutvalet på status innanfor kommunal økonomisk berekraft (KØB) i Stord kommune.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Roald Breistein
seniorrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

I samband med Forum for Kontroll og Tilsyn (FKT) sin fagkonferanse 01. - 02.06.2021, der kontrollutvalet i Stord kommune var representert, vart det m.a. fokusert på kommunal økonomisk berekraft (KØB). Det vert i den samanheng vist til kommunelova §§ 14-1 og 14-2.

Kommunelova (KL) § 14-1 omhandlar grunnleggande krav til økonomiforvaltninga i kommunen.

Her står det:

- *Kommuner og fylkeskommuner skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid.*
- *Kommuner og fylkeskommuner skal utarbeide samordnete og realistiske planer for egen virksomhet og økonomi og for lokalsamfunnets eller regionens utvikling.*
- *Kommuner og fylkeskommuner skal forvalte finansielle midler og gjeld på en måte som ikke innebærer vesentlig finansiell risiko, blant annet slik at betalingsforpliktelser kan innfris ved forfall.*

Det er dette som kallast kommunal økonomisk berekraft (KØB).

For å ivareta økonomisk berekraft over tid, har kommunen plikt til å fastsetje finansielle måltal, jf. KL § 14-2:

Kommunestyret og fylkestinget skal selv vedta

- a) *økonomiplanen og årsbudsjettet*
- b) *årsregnskapene og årsberetningene*
- c) *finansielle måltall for utviklingen av kommunens eller fylkeskommunens økonomi*
- d) *regler for økonomiforvaltningen (økonomireglement)*
- e) *regler for finans- og gjeldsforvaltningen (finansreglement).*

Videre står det i kommunelova § 23-2 m.a. dette:

Kontrollutvalget skal påse at:

- a) *Kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte*
- b) *Det føres kontroll med at den økonomiske forvaltningen foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak*

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse i denne saka ved at dei skal sjå til at rekneskapen vert revidert på ein betryggande måte og kontrollere at den økonomiske forvaltninga skjer i samsvar med gjeldande bestemmingar og vedtak, jf. kommunelova § 23-2.

Vurderingar og verknader

På bakgrunn av det som går fram over har kontrollutvalet etter sekretariatet si meining eit ansvar for å følge opp om Stord kommune har tilfredsstillande kommunal økonomisk berekraft. Kontrollutvalet bør difor utfordre rådmannen på å gjera greie for status på dette området i møte i april 2022.

E1 slik utgreiing kan m.a. innehalde informasjon om status på:

1. Finansielle måltal
2. Aktuelle regelverk
3. Vedlikehaldsetterslepet i kroner på t.d.:

- a) Kommunale bygningar?
 - b) Kommunale vegar, inkludert tunellar og bruer?
 - c) Kommunale kaianlegg?
 - d) Annan kommunal infrastruktur som vatn og avlaup
4. Er det laga planer for korleis eventuelt vedlikehaldsetterslep skal takast inn igjen?
 5. Er rådmannen komfortabel med situasjonen på desse områda?

Konklusjon

Det vert tilrådd at kontrollutvalet ber rådmannen koma i møte 26.04.2022 for å gjera greie for status for kommunal økonomisk berekraft i Stord kommune, slik det går fram av saka.

Utvalet ber om at notat som grunnlag for utgreiinga vert send sekretariatet innan 04.04.2022.



Stord kommune

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saksnr: 2021/41-14
Saksbehandlar: Hogne Haktorson

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Stord kommune	43/21	02.12.2021

Statusrapport - Forvaltningsrevisjon om førebyggjande arbeid for barn og unge

Forslag til vedtak

Kontrollutvalet tar informasjonen til orientering.

Samandrag

Føremålet med denne saka er at Deloitte skal orientere kontrollutvalet om kor langt dei er komne i arbeidet med denne forvaltningsrevisjonen, om alt går etter planen og om det evt. kan vera aktuelt å justera bestillinga.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Vedlegg

- 1 Revidert prosjektplan - Forvaltningsrevisjon om førebyggjande arbeid for barn og unge

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Kontrollutvalet bestilte forvaltningsrevisjon innan beredskap i møte 31.08.2021 der det vart gjort slikt vedtak:

1. Kontrollutvalet bestiller forvaltningsrevisjon om førebyggjande arbeid for barn og unge i Stord kommune frå Deloitte AS, med utgangspunkt i forslag til prosjektplan og ev. innspel under drøftinga i møtet.
2. Ev. ny korrigert prosjektplan vert å sende sekretariatet innan 25.09.2021.
3. Kontrollutvalsleiar, i samråd med sekretariatet, får fullmakt til å godkjenna endeleg prosjektplan.
4. Det vert akseptert ein samla timeressurs på inntil det timetal som går fram av prosjektplanen.
5. Det vert også akseptert opsjon på ev. presentasjon av rapporten i Stord kommunestyre fakturert etter timeforbruk, inntil 6 timar.
6. Kontrollutvalet ønskjer at revisjonsrapport er klar frå Deloitte si side innan 31.03.2022, ferdig verifisert og med rådmannen sin uttale vedlagt og/eller innarbeidd, slik at den kan handsamast i kontrollutvalet i andre møte i 2022.

Frå vedtak til endeleg prosjektplan:

- I tråd med punkt 2 i vedtaket mottok sekretariatet forslag til prosjektplan frå Deloitte innan fristen.
- Kontrollutvalet hadde ein del innspel i møtet 31.08.21, medteke i protokoll frå møtet under «handsaming i møtet». Utvalsleiar og utvalssekretær finn at innspela i stor grad er teke omsyn til i revidert prosjektplan. Endringane medførte ein liten kostnadsauke som ein meiner det er dekning for.
- I tråd med punkt 3 i vedtaket vart endeleg prosjektplan godkjent av kontrollutvalsleiar, i samråd med sekretariatet, 20.09.21, og melding om det vart sendt til Deloitte.
- Endeleg prosjektplan vert lagt fram for kontrollutvalet som vedlegg til denne saka.

Av den godkjende prosjektplanen går det fram at føremålet med forvaltningsrevisjonen er:

Føremålet med prosjektet vil vere å undersøkje om Stord kommune har etablert eit systematisk og planmessig førebyggjande arbeid retta mot barn og unge, og om kommunen har ei føremålstenleg organisering av det førebyggjande arbeidet. Vidare vil det vere eit føremål å undersøkje om kommunen har etablert eit tilfredsstillande system for å sikre at samarbeid og samordning mellom ulike kommunale tenester er i samsvar med regelverket.

Med bakgrunn i prosjektet sitt føremål har revisjonen formulert følgjande problemstillingar:

- 1) I kva grad har Stord kommune etablert eit systematisk og planmessig førebyggjande arbeid retta mot barn og unge?
 - a) Har Stord kommune etablert mål og planar for førebyggjande arbeid for barn og unge?
 - b) Har Stord kommune eit tilfredsstillande system for å kartlegge og sikre seg oversikt over oppvekstvilkår og helsesituasjonen blant barn og unge?
- 2) Har Stord kommune ei føremålstenleg organisering av tenestetilbodet med tanke på å sikre eit heilskapleg og godt koordinert førebyggjande arbeid for barn og unge? Under dette:
 - a) Er oppgåver og ansvar knytt til førebyggjande arbeid blant barn og unge tydeleg fordelt?
 - b) I kva grad er det etablert rutinar som skildrar ulike tenester sitt ansvar for
 - i) å avdekke forhold som kan indikere behov for førebyggjande tiltak retta mot barn og unge (t.d. psykisk helse- og/eller rusutfordringar og familievald)
 - ii) å drøfte tiltak med/involvere andre relevante tenester?
 - c) Er det etablert retningslinjer og rutinar som sikrar tilstrekkeleg oppfølging av utsette barn som flyttar til eller frå kommunen (ev. som har delt bustad mellom to kommunar)?

d) I kva grad fungerer modellen *Betre Tverrfagleg Innsats* (BTI) i samsvar med intensjonen?

e) Er samhandlinga mellom kommunale einingar tilstrekkeleg for å sikre eit heilskapleg og godt koordinert førebyggjande arbeid (inkludert innan modellen BTI)?

f) I kva grad har det førebyggjande arbeidet retta mot barn og unge blitt påverka av covid-19 pandemien?

3) I kva grad har kommunen etablert system for å sikre at samarbeid og samordning mellom kommunale tenester er i samsvar med regelverket?

a) Er det etablert tilstrekkelege samarbeidsstrukturar og tverrsektorielle møteplassar mellom dei ulike velferdstenestene og mellom velferdstenestene og andre aktuelle tenester (t.d. kultur) som arbeider opp mot barn og unge i kommunen?

b) Er det etablert system for melding om avvik/manglar i samhandlinga og for oppfølging av slike avvik/manglar?

Av prosjektplanen går det vidare fram at det er lagt inn slike avgrensingar i revisjonen:

Forvaltningsrevisjonen vil undersøke kommunen sitt førebyggjande arbeid retta mot barn og unge opp til 18 år.

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse for å gjennomføre forvaltningsrevisjonen. Når revisjonsrapport er levert og handsama i kontrollutvalet, skal utvalet innstilla til kommunestyret, som gjer vedtak, jf. kommunelova § 23-3.

Vurderingar og verknader

I dette møtet vil Deloitte orientere om status og framdrift så langt i prosjektet. Deloitte vert også utfordra på å ta opp med kontrollutvalet dersom dei ser tilhøve (raude eller gule flagg) som gjer at det bør gjerast endringar i bestillinga.

Sekretariatet etterspurde status til desembermøtet, samstundes som revidert prosjektplan vart akseptert, og mottok 17.11.21 slike stikkord:

- *«Revisjonen sendte oppstartsbrief og dokumentførespurnad til kommunen 23. september. Det blei sett frist for oversending av dokumentasjon 7. oktober. Vi fekk dokumentasjonen tilsendt ein dag over frist*
- *Dokumentasjonen vi har fått tilsendt er relativt ustrukturert, så vi har brukt noko tid på å strukturere dette og få oversikt.*
- *Vi har 17.11 sendt førespurnad om gjennomføring av sju intervju med til saman ti personar i veke 48. Vi tenker å gjennomføre dei resterande intervjua i starten av januar 2022, inkludert fokusgruppeintervju med ungdomar i kommunen (Vi har i prosjektplanen lagt opp til 10-12 intervju).*
- *Vi har avklart med kommunen at dei ønskjer tre veker til verifisering og høyring av rapportutkastet og to veker til høyringsuttale frå rådmannen.*
- *Per i dag er det ikkje stor risiko for forseinkingar i prosjektet.»*

Konklusjon

Dersom det ikkje kjem fram særskilte opplysningar, som t.d. krev justering ift. prosjektplan, vert det tilrådd at kontrollutvalet tar informasjonen til orientering.



Forvaltningsrevisjon | Stord kommune
Førebyggjande arbeid for barn og unge

Prosjektplan

September 2021

«Forvaltningsrevisjon av førebyggjande arbeid for barn og unge - prosjektplan»

September 2021

Prosjektplanen er utarbeidd for Stord kommune av Deloitte AS.

Deloitte AS
Postboks 6013 Postterminalen, 5892
Bergen
tlf: 55 21 81 00
www.deloitte.no
forvaltningsrevisjon@deloitte.no

Innhold

1	Føremål og problemstillinger	2
2	Revisjonskriterium	3
3	Metode	7
4	Tid og ressursbruk	8

1 Føremål og problemstillingar

1.1 Bakgrunn

Deloitte har i samsvar med bestilling frå kontrollutvalet i møte den 19. mai 2021, sak 25/21, og innspel i sak 33/21 i møte den 31. august 2021, utarbeidd ein prosjektplan for forvaltningsrevisjon av førebyggjande arbeid for barn og unge i Stord kommune.

1.2 Føremål og problemstillingar

Føremålet med prosjektet vil vere å undersøkje om Stord kommune har etablert eit systematisk og planmessig førebyggjande arbeid retta mot barn og unge, og om kommunen har ei føremålstenleg organisering av det førebyggjande arbeidet. Vidare vil det vere eit føremål å undersøkje om kommunen har etablert eit tilfredsstillande system for å sikre at samarbeid og samordning mellom ulike kommunale tenester er i samsvar med regelverket.

Med bakgrunn i føremålet er det utarbeidd følgjande problemstillingar som vil bli undersøkt:

- 1) I kva grad har Stord kommune etablert eit systematisk og planmessig førebyggjande arbeid retta mot barn og unge?
 - a) Har Stord kommune etablert mål og planar for førebyggjande arbeid for barn og unge?
 - b) Har Stord kommune eit tilfredsstillande system for å kartlegge og sikre seg oversikt over oppvekstvilkår og helsesituasjonen blant barn og unge?
- 2) Har Stord kommune ei føremålstenleg organisering av tenestetilbodet med tanke på å sikre eit heilskapleg og godt koordinert førebyggjande arbeid for barn og unge? Under dette:
 - a) Er oppgåver og ansvar knytt til førebyggjande arbeid blant barn og unge tydeleg fordelt?
 - b) I kva grad er det etablert rutinar som skildrar ulike tenester sitt ansvar for
 - i) å avdekke forhold som kan indikere behov for førebyggjande tiltak retta mot barn og unge (t.d. psykisk helse- og/eller rusutfordringar og familievald)
 - ii) å drøfte tiltak med/involvere andre relevante tenester?
 - c) Er det etablert retningslinjer og rutinar som sikrar tilstrekkeleg oppfølging av utsette barn som flyttar til eller frå kommunen (ev. som har delt bustad mellom to kommunar)?
 - d) I kva grad fungerer modellen *Betre Tverrfagleg Innsats* (BTI) i samsvar med intensjonen?
 - e) Er samhandlinga mellom kommunale einingar tilstrekkeleg for å sikre eit heilskapleg og godt koordinert førebyggjande arbeid (inkludert innan modellen BTI)?
 - f) I kva grad har det førebyggjande arbeidet retta mot barn og unge blitt påverka av covid-19 pandemien?
- 3) I kva grad har kommunen etablert system for å sikre at samarbeid og samordning mellom kommunale tenester er i samsvar med regelverket?
 - a) Er det etablert tilstrekkelege samarbeidsstrukturar og tverrsektorielle møteplassar mellom dei ulike velferdstenestene og mellom velferdstenestene og andre aktuelle tenester (t.d. kultur) som arbeider opp mot barn og unge i kommunen?
 - b) Er det etablert system for melding om avvik/manglar i samhandlinga og for oppfølging av slike avvik/manglar?

1.3 Avgrensing

Forvaltningsrevisjonen vil undersøke kommunen sitt førebyggjande arbeid retta mot barn og unge opp til 18 år.

2 Revisjonskriterium

2.1 Innleiing

Revisjonskriteria vil bli henta frå og utleia av autoritative kjelder, rettsreglar, politiske vedtak og fastsette retningslinjer. Revisjonskriteria under er ikkje uttømmende for kva som kan vere relevant i forvaltningsrevisjonen. Andre kriterium vil kunne komme til dersom det skulle vere naudsynt for å få ei fullstendig undersøking og vurdering av problemstillingane.

2.2 Internkontroll

§ 13-1 i kommunelova omtalar kommunedirektøren sine oppgåver og mynde.

Her står det at kommunedirektøren skal leie den samla kommunale administrasjonen, med dei unntak som følger av lov, og innan dei instruksar, retningslinjer eller pålegg kommunestyret gir.

Det står vidare i § 25-1 at kommunedirektøren har ansvar for internkontrollen i kommunen og at internkontrollen skal vere systematisk og tilpassa verksemda si storleik, størrelse, eigenart, aktivitetar og risikoforhold. Ved internkontroll etter § 25-1 skal kommunedirektøren:

- a) utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering
- b) ha nødvendige rutiner og prosedyrer
- c) avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik
- d) dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig
- e) evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll

2.3 Kommunen sitt ansvar for førebyggjande tenester

Etter folkehelselova § 4 første ledd skal kommunar fremme befolkninga si helse, trivsel og gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å førebygge psykisk og somatisk sjukdom, skade eller lidning, bidra til utjamning av sosiale helseskilnader og bidra til å verne befolkninga mot faktorar som kan ha negativ innverknad på helsa.

§ 5 i folkehelselova set krav til at kommunen skal ha nødvendig oversikt over helsetilstanden i befolkninga og dei positive og negative faktorene som kan verke inn på denne. Oversikta skal baserast på:

- a) opplysninger som statlige helsemyndigheter og fylkeskommunen gjør tilgjengelig etter §§ 20 og 25,
- b) kunnskap fra de kommunale helse- og omsorgstjenestene, jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 3-3 og
- c) kunnskap om faktorer og utviklingstrekk i miljø og lokalsamfunn som kan ha innvirkning på befolkningens helse

Det går fram av § 5 andre ledd at denne oversikta skal vere skriftleg og identifisere folkehelseutfordringar i kommunen, under dette konsekvensar og årsaksforhold. Det blir understreka at kommunen særskilt skal vere merksam på trekk ved utviklinga som kan skape eller oppretthalde sosiale eller helsemessige problem eller sosiale helseskilnader.

Ulike særlover set også krav til førebyggjande tenester for barn og unge i kommunane:

- Helse- og omsorgstenestelova § 3-1 set krav til at kommunen skal sørge for at personar som oppheld seg i kommunen får tilbod om nødvendige helse- og omsorgstenester. Kommunen sitt ansvar omfattar alle pasient- og brukargrupper, under dette personar med somatisk eller psykisk sjukdom, skade eller lidning, rusmiddelproblem, sosiale problem eller nedsett funksjonsevne. I § 3-2, 1. og 4. ledd, går det fram at kommunen for å oppfylle ansvaret etter § 3-1 mellom anna skal tilby helsefremmande og førebyggjande tenester, under dette helsetenester i skular og helsestasjonsteneste. Vidare skal kommunen tilby utredning, diagnostisering og behandling¹.
- § 9 A-2 i opplæringslova set krav til at skulen skal sikre eit trygt og godt skulemiljø som fremjar helse, trivsel og læring. Det går vidare fram av § 9 A-3 andre ledd at skulen skal førebyggje brot på retten til eit

¹ Herunder fastlegeordning

trygt og godt skulemiljø ved å arbeide kontinuerleg for å fremje helsa, trivselen og læringa til elevane. Opplæringslova si § 9 A-4 skildrar vidare skulane si aktivitetsplikt for å sikre at alle elevar har eit trygt og godt skulemiljø.

- I barnehagelova er det frå 2021 også innført aktivitetsplikt (jf. § 42). Det går vidare fram av § 41 andre ledd i barnehagelova at «barnehagen skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna».
- Kommunen skal, ifølge barnevernslova § 3-1, følge nøye med i dei forholda barn lever under, og har ansvar for å finne tiltak som kan førebygge omsorgssvikt og åtferdsproblem. Det går vidare fram at «barneverntjenesten har spesielt ansvar for å søke avdekket omsorgssvikt, adferds-, sosiale og emosjonelle problemer så tidlig at varige problemer kan unngås, og sette inn tiltak i forhold til dette». I § 4-4 set barnevernslova krav til at barnevernstenesta skal bidra til å gi det enkelte barn gode levevilkår og utviklingsmoglegheiter ved råd, rettleiing og hjelpetiltak. Hjelpetiltaka skal ha som formål å bidra til positiv endring hos barnet eller familien.

I opptrappingsplan for barn og unges psykiske helse (2019-2024)² blir det i kapittel 4.2.1 om styrking av det tverrfaglege samarbeidet i barnehage og skule poengtert at kommunen sitt ansvar for at alle barn og unge får ein god oppvekst mellom anna blir ivaretatt i barnehagar og skular, PP-tenesta og helsestasjons- og skulehelsetenesta. Det blir peikt på at barn og unge er store deler av dagen i barnehagen og på skulen, og at dette difor er viktige arenaar for å førebyggje, oppdage og følge opp psykiske plager og andre utfordringar.

I den nasjonale rettleiaren for tidleg oppdaging av utsette barn og unge³ blir det gitt ei sterk tilråding om at kommunen si leiing bør syte for at relevante verksemder der tilsette møter barn og unge i sitt daglege arbeid har rutinar for korleis dei tilsette kan handle på bakgrunn av ei bekymring for barn og unge. Det blir vidare peika på at rutinane bør vere kjende for mellom anna tilsette i barnehagar, skular og helse- og omsorgstenester som har regelmessig oppfølging av barn og unge. Rettleiaren set vidare krav til kva punkt som bør inngå i rutinane, mellom anna systematisk observasjon og dokumentasjon av vedvarande teikn og signal som gir grunnlag for bekymring.

2.3.1 Samarbeid og samordning mellom kommunale tenesteområde

Etter folkehelselova § 4 andre ledd skal kommunen fremje folkehelse innan dei oppgåver og med dei verkemidlane kommunen er tillagt, under dette lokal utvikling og planlegging, forvaltning og tenesteyting.

Kommunane står i utgangspunktet fritt til å organisere tenesteapparatet slik dei sjølv meiner er mest føremålstenleg, men dei har ansvar for å samordne sine tenester. § 3-4 i helse- og omsorgstenestelova stiller krav til at det skal leggast til rette for samhandling mellom ulike deltenester i kommunen⁴ og med andre tenesteytarar der dette er nødvendig for å tilby tenester omfatta av helse- og omsorgstenestelova.

Det går fram av § 3-2 i barnevernslova at barnevernstenesta skal medverke til at barn sine interesser blir ivaretatt også av andre offentlege organ. Vidare går det fram at

Barneverntjenesten skal samarbeide med andre sektorer og forvaltningsnivåer når dette kan bidra til å løse oppgaver som den er pålagt etter denne loven. Som ledd i disse oppgavene skal barneverntjenesten gi uttalelser og råd, og delta i den kommunale og fylkeskommunale planleggingsvirksomhet og i de samarbeidsorganer som blir opprettet.

Opplæringslova set i § 15-8 krav til at skulen skal samarbeide med relevante kommunale velferdstenester om vurdering og oppfølging av barn og unge med helsemessige, personlege, sosiale eller emosjonelle vanskar. Plikta gjeld både i enkeltsaker og samarbeid utover oppfølginga av konkrete elever.

§ 13-5 i opplæringslova set vidare krav til at skulen skal samarbeide med barnehagen om barna sin overgang frå barnehage til skule og skulefritidsordning (jf. § 2 a. i barnehagelova). Det går fram at samarbeidet skal bidra til at barna får ein trygg og god overgang, og at det skal utarbeidast ein plan for overgangen. § 15-3 skildrar vidare skulen si opplysningsplikt til barnevernet, samt merksemdsplikta som seier at

Tilsette i skolen skal i arbeidet sitt vere merksame på forhold som kan føre til tiltak frå barnevernstenesta.

² Prop.121 S (2018-2019). Opptrappingsplan for barn og unges psykiske helse (2019-2024). Helse- og omsorgsdepartementet.

³ Tidlig oppdagelse av utsatte barn og unge. Nasjonal veileder. Helsedirektoratet. Sist fagleg oppdatert 3. desember 2019.

⁴ Omgrepet «delttenester i kommunen» viser til andre velferdstenester som kommunen har ansvar for, til dømes kommunalt barnevern og grunnskule. Prop.100 L (2020-2021). Endringer i velferdstjenestelovgivning (samarbeid, samordning og barnekoordinator). Kunnskapsdepartementet.

Regjeringa set i Meld. St.6 (2019-2020)⁵ følgende mål for tverrfagleg samhandling:

- Barn og unge som trenger hjelp, blir oppdaget tidlig og får hjelp uavhengig av om utfordringene gjelder lærevansker, psykisk eller fysisk helse, familiesituasjon eller annet.
- Barn og unge og deres familier/foresatte får den helhetlige oppfølgingen de trenger av ulike tjenester.
- Tverrfaglig samarbeid skal bidra til at alle barn opplever et godt og inkluderende oppvekst-, leke- og læringsmiljø.
- Tverrfaglig samarbeid skal bidra til at flere gjennomfører videregående opplæring.

Det blir i denne meldinga til Stortinget understreka at kommuneleiinga har ei sentral rolle i arbeidet med å skape kultur for samarbeid og felles engasjement for barn si utvikling i heile kommunen som organisasjon.

I lovvedtak 143 (2020-2021) blei det i juni 2021 vedtatt av Stortinget å innføre endring i 14 lovar, knytt til mellom anna innføring av samordningsplikt for kommunen ved yting av velferdstjenester og innføring av rett til barnekoordinator. Nokre av lovene som får endringar er barnevernlova⁶, familievernkontorlova⁷, opplæringslova⁸, barnehagelova⁹, helse- og omsorgstenestelova¹⁰ og integreringslova¹¹. Lovendringane vil mellom anna medføre at skulefritidsordninga og PP-tenesta blir inkludert i samarbeidsføresegnene i opplæringslova og at dei ulike velferdstjenestene pliktar å samarbeide med andre velferdstjenester når det er nødvendig for å gi tenestemottakaren eit heilskapleg og samordna tenestetilbod. Vidare inneber lovendringane ei plikt til å samarbeide utover oppfølginga av konkrete tenestemottakarar, slik at tenesta sjølv og dei andre tenestene kan ivareta sine oppgåver etter lov og forskrift. Det er per 11. august 2021 ikkje avklart når endringane i lovene trer i kraft, og det går fram av lovvedtaket at dei enkelte bestemmingane kan setjast i kraft til forskjellig tid.

I forarbeid til lovendringane¹² blir det vist til eit behov for ei betre og sterkare samordning av tenester til barn og unge. Det blir peikt på at ulike velferdstjenester per i dag har ulike samarbeidsplikter og at nokre velferdstjenester, til dømes skulefritidsordninga, ikkje er omfatta av eksisterande samarbeidsplikter. Proposisjonen viser vidare til at tverrsektorielt samarbeid mellom ulike kommunale tenester og mellom kommunale tenester og spesialisthelsetenesta er avgjerande for å sikre god kvalitet og samanheng i tenestene til barn og unge med samansette vanskar og lidingar.

Det går vidare fram av forarbeida at føremålet med endringane er å styrke oppfølginga av utsette barn og unge (og deira familiar) gjennom auka samarbeid mellom velferdstjenestene. Det blir skilt mellom kva som ligg til samarbeid i enkeltsaker og samarbeid utover oppfølginga av enkelte barn eller ungdommar:

Samarbeid mellom velferdstjenestene *i enkeltsaker* er viktig for at hjelpen de gir, skal være helhetlig og samordnet. Samarbeid i enkeltsaker bidrar til at det enkelte barn eller den enkelte ungdom får den hjelpen han eller hun trenger.

Samarbeid mellom velferdstjenester *utover oppfølgingen av enkelte barn eller ungdommer* handler om å ha klare samarbeidsstrukturer og tverrsektorielle møteplasser som gjør at de ulike velferdstjenestene får kunnskap om oppgavene til andre velferdstjenester, og kunnskap om hvilke tilbud og tjenester de tilbyr.

Vidare blir det slått fast at denne typen samarbeid er viktig for at velferdstjenestene skal vere i stand til å avdekke barn og unge sine behov for andre tenester så raskt som mogeleg, og for at dei skal vite kven som har ansvaret for å gi den aktuelle hjelpa. Det blir peika på at barn og unge sine utfordringar kjem til uttrykk på tvers av sektorinndelingane og at samarbeid på tvers difor er nødvendig for at kommunen og dei ulike velferdstjenestene skal lukkast med det førebyggjande arbeidet.

2.4 Kommunale styringsdokument og vedtak

Stord kommune har implementert modellen betre tverrfagleg innsats for barn og unge (BTI-modellen). BTI-modellen er ein samhandlingsmodell som skildrar den samanhengande innsatsen i og mellom tenester retta mot

⁵ Meld.St.6 (2019-2020). Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO. Kunnskapsdepartementet.

⁶ Ny § 3-2 om samarbeid og samordning og § 3-2 a. om rett til individuell plan

⁷ Ny § 1a. om samarbeid og samordning,

⁸ §3-6, nytt andre ledd om tverrfagleg samarbeid i oppfølgingstenesta, ny § 4A-14 om samarbeid og samordning, § 15-3 om opplysningsplikt til barnevernet, § 15-4 om opplysningar til den kommunale helse- og omsorgstenesta og sosialtenesta og § 15-8 om samarbeid og samordning

⁹ Ny § 2 b om samarbeid og samordning og § 45 om opplysningar til den kommunale helse- og omsorgstenesta og sosialtenesta

¹⁰ § 3-4 om kommunen si plikt til samarbeid og samordning, § 6-2 om krav til avtalen sitt innhald, ny § 7-2 a. om barnekoordinator

¹¹ § 41, § 48 første ledd, ny § 50 om samarbeid og samordning

¹² Prop.100 L (2020-2021). Endringer i velferdstjenestelovgivning (samarbeid, samordning og barnekoordinator). Kunnskapsdepartementet.

gravide, barn, unge og familiar som det er knytt ei bekymring til. På kommunen sine nettsider om BTI-modellen¹³ går det fram at intensjonen er at modellen skal bidra til tidleg innsats, samordna tenester og foreldreinvolvering. Andre relevante kommunale styringsdokument og vedtak kan bli nytta som revisjonskriterium.

¹³ Stord.betreinnsats.no

3 Metode

Deloitte utfører forvaltningsrevisjon i samsvar med gjeldende standard for forvaltningsrevisjon (RSK 001). Alle prosjekt blir kvalitetssikra i samsvar med krava til kvalitetssikring i Deloitte Policy Manual (DPM).

3.1 Dokumentanalyse

Rettsreglar og kommunale vedtak vil bli gjennomgått og nytta som revisjonskriterium. Vidare vil informasjon om kommunen og dokumentasjon på etterleving av interne rutinar, regelverk mm. bli samla inn og analysert. Innsamla dokumentasjon vil bli vurdert opp mot revisjonskriteria.

3.2 Intervju

For å få supplerande informasjon til skriftlege kjelder vil Deloitte intervju utvalde personar frå Stord kommune som er involvert i førebyggjande arbeid for barn og unge. Dette inkluderer til dømes representantar frå skule, helsestasjon/skulehelsetenesta, barnehage og barnevern, samt tilsette som er involvert i arbeid med betre tverrfagleg innsats. I tillegg vil revisjonen gjennomføre eit fokusgruppeintervju med ungdomar i Stord kommune.

Nærare utval av personar som skal intervjuast vil bli gjort med bakgrunn i innleiande dokumentanalyse som gjev innsikt i organiseringa av tenestetilbodet og kva tilbud som er etablert for barn og unge i kommunen.

Vi tek sikte på å gjennomføre om lag 10-12 intervju, og nokre av desse vil bli gjennomført som gruppeintervju.

3.3 Analyse av statistikk

Revisjonen vil nytte tilgjengeleg statistikk på området, til dømes oppvekstprofil levert av folkehelseinstituttet (FHI), for å få bakgrunnsinformasjon om eventuelle utfordringar kommunen har på oppvekstområdet.

3.4 Verifisering og høyring

Oppsummering av intervju vil bli sendt til dei intervjua for verifisering, og det er informasjon frå dei verifiserte intervjureferata som vil bli nytta i rapporten. Datadelen av rapporten vil bli sendt til rådmannen for verifisering, og eventuelle faktafeil vil bli retta opp i den endelege versjonen. Deretter vil heile rapporten, inkludert vurderingsdelar og eventuelle forslag til tiltak, bli sendt til rådmannen for uttale. Rådmannen sin høyringsuttale vil bli vedlagt den endelege rapporten som blir sendt til kontrollutvalet.

4 Tid og ressursbruk

4.1 Nøkkelpersonell

Birte Bjørkelo er oppdragsansvarleg partner på oppdraget. I tillegg vil teamet bestå av prosjektleiar Kjersti Gjuvsland og prosjektmedarbeidar Marie Flood. Deloitte har sett saman eit team som sikrar at prosjektet blir gjennomført i samsvar med gjeldande retningsliner, samt med nødvendig kompetanse og erfaring innanfor kommunal revisjon.

4.2 Ressursbruk

Med utgangspunkt i prosjektet sin karakter og planen som er lagt for korleis prosjektet skal bli gjennomført vil det ta totalt 300 timar å gjennomføre prosjektet. Dette inkluderer førebuing av prosjektet, utarbeiding av problemstillingar og prosjektplan, førebuing og gjennomføring av datainnsamling, analyse av data og utarbeiding og kvalitetssikring av rapport. Timetalet omfattar også presentasjon av ferdig rapport for kontrollutvalet.

Timeestimatet inkluderer ikkje førebuing og gjennomføring av presentasjon i kommunestyret. Ein eventuell presentasjon av rapporten i kommunestyret vil bli fakturert etter medgått tid, inntil 6 timar i tillegg til det totale timetalet som er presentert over.

Sjå vedlegg for oversikt over timefordeling.

4.3 Gjennomføringsplan

Oppstart av prosjektet vil vere september 2021 og rapporten vil vere klar for oversending til kontrollutvalet ved sekretariatet innan utgangen av mars 2022. For å kunne gjennomføre prosjektet innan denne fristen og med stipulert timebruk er det nødvendig at kommunen sender over etterspurt dokumentasjon innan dei fristar som blir satt, og at utvalde personar stiller til og verifiserer intervju.

Fakturering av kostnadane ved prosjektet vil skje i samsvar med avtale mellom Stord kommune og Deloitte.

Bergen, 10. september 2021

Birte Bjørkelo

Oppdragsansvarleg partner

Deloitte.

Deloitte AS and Deloitte Advokatfirma AS are the Norwegian affiliates of Deloitte NSE LLP, a member firm of Deloitte Touche Tohmatsu Limited ("DTTL"), its network of member firms, and their related entities. DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL (also referred to as "Deloitte Global") does not provide services to clients. Please see www.deloitte.no for a more detailed description of DTTL and its member firms.

Deloitte Norway conducts business through two legally separate and independent limited liability companies; Deloitte AS, providing audit, consulting, financial advisory and risk management services, and Deloitte Advokatfirma AS, providing tax and legal services.

Deloitte is a leading global provider of audit and assurance, consulting, financial advisory, risk advisory, tax and related services. Our network of member firms in more than 150 countries and territories serves four out of five Fortune Global 500® companies. Learn how Deloitte's 330,000 people make an impact that matters at www.deloitte.no.

© 2021 Deloitte AS



Stord kommune

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saksnr: 2019/133-31
Saksbehandlar: Hogne Haktorson

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Stord kommune	44/21	02.12.2021

Bestilling av forvaltningsrevisjon eller eigarskapskontroll

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet har intensjon om at det vert gjennomført slik revisjon:
2. Utvalet ber Deloitte om å levera forslag til prosjektplan i tråd med dei føringar utvalet har gjeve, inkl. føremål, problemstillingar, evt. avgrensingar, ressursbruk og leveringstidspunkt.
3. Utvalet ber om at prosjektplan vert levert til sekretariatet seinast 25.01.2022.
4. Kontrollutvalet handsamar prosjektplanen i første utvalsmøte i 2022.

Samandrag

Føremålet med denne saka er at kontrollutvalet skal ta stilling til kva område neste revisjon skal gjennomførast innan.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Vedlegg

- 1 Risiko- og vesentlegvurdering av juni 2020

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Det er no tid for å bestilla ein ny forvaltningsrevisjon eller eigarskapskontroll, evt. anna bestilling basert på aktualitet eller henvendingar.

Med utgangspunkt i risiko- og vesentlegvurderinga prioriterte Stord kommunestyre 24.09.2020 (sak PS 53/2021) følgjande område for forvaltningsrevisjon i perioden 2020-2024, i prioritert rekkefølge:

1. Beredskap; hendingar og katastrofar (Rapport til KUV i møte 19.05.21)
2. Førebyggjande arbeid for barn og unge (Under arbeid)
3. Effektivitet og kvalitet innanfor helse- og omsorg
4. Økonomisk berekraft
5. Samarbeidsrådet for Sunnhordland IKS
6. Læring og psykososialt skulemiljø
7. Manglande kompetanse

Med utgangspunkt i risiko- og vesentlegvurderinga prioriterte også kommunestyret 24.09.2021 (sak PS 54/2020) følgjande område for eigarskapskontroll i perioden 2020-2024, i prioritert rekkefølge:

1. Generell eigarstyring
2. Sunnhordland interkommunale legevakt IKS
3. Samarbeidsrådet for Sunnhordland IKS

Nærare om prosjekta i vedlagt «Risiko- og vesentlegvurdering» av juni 2020.

Vedtakskompetanse

Det er kontrollutvalet som har ansvar for å gjennomføre slike revisjonar. Det er likevel kommunestyret som har avgjerdsmynde i saka, etter innstilling frå kontrollutvalet, når revisjonsrapport ligg føre, jf. kommunelova §§ 23-3 og 23-4.

Vurderingar og verknader

Det er tid for å bestille forvaltningsrevisjon eller eigarskapskontroll. På bakgrunn av at kommunestyret for godt og vel eit år sidan vedtok to nye planar med prioriterte prosjekt, vil det vere nærliggjande av utvalet å velgja eit av dei prioriterte prosjekta i enten plan for forvaltningsrevisjon eller plan for eigarskapskontroll.

Når utvalet har avgjort kva prosjekt dei vil bestille, bør dei formulera eit føremål med prosjektet. Vidare bør utvalet definera og avgrense prosjektet nærare, t.d. ved å formulere problemstillingar/moment som ein vil at revisor skal finna svar på.

Kommunestyret har delegert mynde til kontrollutvalet til å gjere endringar og omprioriteringar i planane, samt til å kunna definere og avgrensa konkrete prosjekt innafør dei utvalde områda i planane.

Kontrollutvalet står fritt til å velgja om neste revisjon skal vera forvaltningsrevisjon eller eigarskapskontroll.

Ei tilnærming til val av forvaltningsrevisjon eller eigarskapskontroll kan vera slik:

- Kontrollutvalet har alt gjennomført det prosjektet som kom øverst på kommunestyret si prioriterte liste over forvaltningsrevisjonar.
- Utvalet har også bestilt forvaltningsrevisjonsprosjekt nr. 2 på lista.
- Når det gjeld forvaltningsrevisjonsprosjekt nr. 4 på lista - økonomisk berekraft - så kan utvalet finna ut mykje gjennom forslag til vedtak i anna sak til dette møtet. Det kan ein gjera utan å gå vegen om ein forvaltningsrevisjon, i alle fall ikkje i første omgang.
- Det er ikkje bestilt prosjekt innan eigarskapsforvaltning i denne valperioden.
- Dette kan vera ei tankerekke i retning av at neste prosjekt bør vera innan eigarskapskontroll.

Innan eigarskapskontroll kan tilnærminga vera slik:

- Det er prioritert tre prosjekt, derav eit om generell eigarstyring og to innretta mot konkrete interkommunale selskap (IKS)
- Vanlegvis skuar ein først til det prosjektet som står øverst på prioriteringslista, om det då ikkje er aktualitet eller anna som gjer at ein bør velgja eit av dei andre prosjekta. Øverst på kommunestyret si prioriteringsliste står generell eigarstyring.
- Kontrollutvalet hadde ein revisjon ift. eit konkret selskap i førre valperiode - den gongen Podlen Verkstad AS
- Ettersom det er lenge sidan ein har sett generelt på saksfeltet, kan generell eigarstyring vera aktuelt denne gongen. Som nemnt er det og øverst på kommunestyret si prioriteringsliste.

Ved førre bestilling av prosjektplan, i kontrollutvalet sitt møte 19.05.21, vert det og denne gongen opplyst om følgjande: Controller og IKT-sjef var invitert til kontrollutvalet sitt møte 03.12.2020, sak PS 39/20 Informasjon om saksfeltet IKT og GDPR. Her vart dette protokollert:

Handsaming i møte

IKT sjef Gisle Østrem og controller Iren Dyrseth gav ei orientering for kontrollutvalet.

Utvalsmedlemmane stilte spørsmål, som vart svara på.

Det var bl.a. opplyst om at ein må attende til 2007 for å finna ein forvaltningsrevisjon innan IKT.

Utvalet fekk og orientering om administrative hovudansvarslinjer innan saksfeltet.

Vedtak i saka kom fram etter sams drøfting, og det vart samrøystes vedteke.

Vedtak

1. Kontrollutvalet avventar rapport i pågåande forvaltningsrevisjon innan beredskap.
2. Utvalet vil i etterkant, og på bakgrunn og av informasjon i møtet og rapporten, vurdere om ein skal gjennomføra ein revisjon innan IKT-området.

Konklusjon

Det vert invitert til val av prosjekt i møtet, samt drøfting knytt til formulering av føremål, definering og avgrensing av prosjekt. Tilråding om at prosjektplanen vert å levere sekretariatet innan 25.01.2022, slik at utvalet får handsama prosjektplanen i første møte i 2022.



Risiko- og vesentlegvurdering

Vedlegg til Plan for forvaltningsrevisjon 2020-2024
Stord kommune

Juni 2020

www.kpmg.no

Innhold

1. Bakgrunn og føremål	1
1.1 Bakgrunn	1
1.2 Føremål	1
1.3 Framgangsmåte og involvering	1
2. Oppsummerande risikovurdering	2
3. Kommunen sitt eigarskap	6
3.1 Selskap som er omfatta av kommuneloven § 23-6, første ledd	6
3.2 Andre selskap kor kommunen har eigarinteresser	10
3.3 Organisasjonar kor Stord har deltakarinteresse	11
4. Risiko- og vesentlegvurdering - av kommunen si verksemd	12
4.1 Operativ risiko	12
4.2 Regulatoriske risikoar	15
4.3 Strategiske risikoar	16
4.4 Forvaltningsrevisjon i selskap	17
5. Risiko- og vesentlegvurdering – av kommunen sitt eigarskap	19
5.1 Generell eigarstyring	19
5.2 Selskap identifisert for selskapskontroll	19
Vedlegg 1 Framgangsmåte og involvering	21
Teoretisk fundament	21
Prosess	22

1. Bakgrunn og føremål

1.1 Bakgrunn

Etter kommuneloven § 23-3, andre ledd, skal kontrollutvalet minst ein gong i valperioden utarbeide ein plan som viser kva område det skal gjennomførast forvaltningsrevisjonar innanfor. Vidare går det fram av kommuneloven § 23-4, andre ledd, at kontrollutvalet også i løpet av valperioden skal utarbeide ein plan som viser kva eigarskapskontrollar som skal gjennomførast. Planane skal utarbeidast seinast innan utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert og skal baserast på risiko- og vesentlegvurderingar av kommunen si verksemd, kommunen sine selskap og kommunen sitt eigarskap.

Kontrollutvalet i Stord kommune bestilte i møtet 11.12.2019 ei risiko- og vesentlegvurdering frå KPMG som grunnlag for plan for forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll, som skal gjelde i perioden 2020-2024.

1.2 Føremål

Føremålet med risiko- og vesentlegvurderinga er å identifisere kor det er størst behov for forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll i fireårsperioden 2020-2024.

KPMG har gjennomført ein analyse av risiko og vesentlegheit i Stord kommune. Denne analysen presenterer identifiserte område/hendingar med risiko for vesentlege avvik i den kommunale verksemda og i selskap som er knytt til kommunen. Analysen dannar grunnlaget for kontrollutvalet si prioritering av område som kan vere gjenstand for forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll i planperioden og kontrollutvalet si innstilling til plan for forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll. Planane blir vedtatt i kommunestyret.

Basert på planane vil kontrollutvalet få gjennomført enkeltståande forvaltningsrevisjonar og eigarskapskontrollar. Det er ved bestilling av enkeltståande revisjonar at tema spissast og operasjonaliserast når det gjeld til kva og korleis revisjonen skal innrettast. Risiko- og vesentlegvurderinga identifiserer først og fremst område for forvaltningsrevisjon, i planane for forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll går det fram tema som *kan* vere aktuelle for forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll. Samstundes er det ved bestilling av enkeltståande prosjekt at ein spissar og operasjonaliserer kva tema som skal vere gjenstand for revisjon og kva problemstillingar revisjonen skal svara på.

1.3 Framgangsmåte og involvering

Vi har gjennomført ein prosess som har inkludert samspel med ulike deler av kommunen; administrasjon, hovudverneombod og politikarar frå kontrollutvalet.

Arbeidet har vore delt i tre hovudbolkar:

1. Kartlegge og forstå kommunen
2. Arbeidsmøte med kommunen for å etablere og verifisere mulege område for forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll
3. Dokumentere analysen

For nærare skildring av framgangsmåten, sjå vedlegg 1.

2. Oppsummerande risikovurdering

I den følgjande tabellen oppsummerer vi dei identifiserte områda som kan vere aktuelle for forvaltningsrevisjon og/eller eigarskapskontroll¹, med tilhøyrande vurdert risiko. I tabellen presenterer vi område/hendingar, aktuell eining og gjev ei oppsummerande skildring av området og identifisert hending. I kapitel 4 og 5 er det gjort ein meir detaljert skildring av område og tilhøyrande risiko.

I den ytste kolona er det gjort ei vurdering av risikoen, som eit produkt av sannsyn og konsekvens – i samsvar med figur 2, vedlegg 1. Grøn indikerer relativt låg risiko. Gul indikerer middels risiko. Risikoane som er definert som høge er markert raude.

Område/hending	Aktuell eining	Oppsummerande skildring	Risiko
Operativ risiko			
Førebyggjande arbeid for barn og unge	Rehabilitering, helse og omsorg (RHO) og Oppvekst og kultur (OKU)	Førebyggjande tenester til å handtera psykososiale utfordringar hos barn, unge og familiar vert nemnd som ei særleg utfordring i Stord kommune. Det er ikkje alltid tydeleg avklart kor ansvar for barn og unge med behov for hjelp ligg. Det er også kome innspel på at ved resursutfordringar er det gjerne det tverrfaglege samarbeidet mellom dei ulike avdelingane som fell vekk.	
Beredskap; hendingar og katastrofar	Heile kommunen	Kommunen er utsett for fleire eksterne, store risikoar knytt til mellom anna geologi og infrastruktur. I 2020 har kommunen sin beredskap vorte sett på prøve med handteringa av pandemien som følgje av Covid-19 viruset. Vidare er det også knytt risiko til kommunen sin digitale beredskap.	
Effektivitet og kvalitet innanfor helse- og omsorg	Rehabilitering, helse og omsorg (RHO)	Stord kommune har høge driftsutgifter til pleie og omsorg. Samstundes opplever RHO at ressursane ikkje er i samsvar med behova, og at grunnbemanninga innanfor helse og omsorg er redusert til eit minimum. Prognosane tilseier at Stord kommune vil ha ein sterk auke i eldre i kommunen i framtida. Samstundes som kommunen må arbeide for å redusere kostnader.	
Økonomisk berekraft	Heile kommunen	Stord har økonomiske utfordringar knytt til dei økonomiske rammevilkåra, irekna kommunane sitt inntektssystem og redusert folkevekst. Kommunen har også aukande drifts- og kapitalkostandar som	

¹ Eit selskap kan vere aktuelt både for forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll.

Område/hending	Aktuell eining	Oppsummerande skildring	Risiko
Læring og psykososialt skulemiljø		følgje av nye investeringar. Kommunen har etablert økonomiske handlingsreglar, men budsjettet for 2020 oppfyller ikkje desse.	
	Oppvekst og kultur (OKU)	Stord kommune scorer betydeleg dårlegare enn landsgjennomsnittet på nasjonale prøvar i rekning på 4. og 8. trinn og på elevundersøkinga i høve vurdering av læring og motivasjon. Enkelte skular har hatt store utfordringar knytt til mobbing.	
	Oppvekst og kultur (OKU) og Rehabilitering, helse og omsorg (RHO)	Kommunen er pålagt å sikre at flyktningane har ein bustad, har eit introduksjonsprogram som mellom anna inneber norskopplæring, får tilbod om helse- og omsorgstenester og at born og unge får eit fullverdig skule- og barnehagetilbod. Det har tidlegare vore utfordringar knytt til korleis busetnadsstrukturen i kommunen har vore. Kommunen har etablert mål for busetting og integrering av flyktningar. Det opplevast å vere noko usikkert korleis flyktningtilbodet i kommunen fungerer.	
Samarbeid i NAV	Rehabilitering, helse og omsorg (RHO)	Administrasjonen er nøgd med samarbeidet mellom kommunen og NAV stat, men vurderer samstundes at det kunne vore hensiktsmessig å gjere ei evaluering av korleis samarbeidet fungerer.	
Regulatorisk risiko			
Oppfølging av arbeidsmiljøloven	Heile kommunen	Det vart sett spørsmål ved kommunen sitt systematiske arbeid med helse, miljø og tryggleik (HMS). Det er vedtatt eit HMS-system i kommunen, men det er usikkerheit knytt til korleis dette vert følgd opp. I arbeidsmøte var spesielt oppfølging av HMS i utbyggingsprosjekt nemnd som ein aktuell risiko.	
		Det vart også satt spørsmål ved om førebygging og oppfølging av sjukefråvær i kommunen vart gjort i tilstrekkelig grad.	
Personvern og informasjonssikkerheit	Heile kommunen	I kommunal verksemd har personvern og informasjonssikkerheit ein høg ibuande risiko, då dei handterer ei rekkje sensitive opplysningar om sine innbyggjarar og tilsette.	
Barnevern	Oppvekst og kultur (OKU)	Det vart gjennomført ein forvaltningsrevisjon av barnevernet i kommunen i 2016. Revisjonen synte avvik både knytt til barnevernet sin internkontroll og brot på regelverket. Stord kommune har ved dei	

Område/hending	Aktuell eining	Oppsummerande skildring	Risiko
		seinare åra fått fleire stevningar knytt til tapt barndom.	
Strategisk risiko			
Handtering av endra rammevilkår	Heile kommune	Kommunen opplever stadig endringar i rammevilkåra, irekna oppgåvefordelinga mellom stat, fylkeskommune og kommune. Dette påverkar mellom anna kostnadsbiletet til kommunen og set også nye krav til kompetase. I arbeidsmøte vart det spesielt peikt på endringar knytt til barn og unge med vanskar innanfor helse, rus, og barnevern – kor oppgåver vert overført frå spesialsthesetena til kommunen. Forholdet mellom kommunen og spesialsthesetena vert opplevd som uavklart i enkelte saker.	
Manglande kompetanse	Heile kommunen	Tenestebehov og ivaretaking av behovet endrar krav til både kompetanse og samansettinga av denne. Også Stord kommune opplever det som utfordrande å sikre seg riktig og tilstrekkeleg kompetanse. Dette utgjør ein risiko for mangelfulle tenester.	
Mangelfull måloppnåing knytt til miljø	Heile kommunen	I samfunnet er det eit aukande fokus på miljø og berekraftig verksemd. Mangelfullt fokus på klima og miljø, kan innebære ein omdømerisiko for kommunen.	
Forvaltningsrevisjon i selskap			
Sunnhordland interkommunale legevakt IKS	Selskap	Selskapet utfører ein viktig del av kommunen sine oppgåver, samstundes er det ein risiko for at kommunen har mindre kontroll på oppgåver som er sett ut i egne selskap.	
Sunnhordland interkommunale miljøverk IKS	Selskap	Selskapet utfører ein del av kommunen sine oppgåver, samstundes er det ein risiko for at kommunen har mindre kontroll på oppgåver som er sett ut i egne selskap. Det er ein ibuande risiko for ulovleg kryss-subsidiering i selskapet.	
Samarbeidsrådet for Sunnhordland IKS	Selskap	Selskapet utfører ein viktig samfunnsfunksjon på vegne av kommunen.	
Eigarskapskontroll			
Generell eigarstyring	Eigarstyring	Selskapskontrollen som vart gjennomført i 2019 synte nokon svakheiter ved kommunen si eigarstyring. Kommunen sin praksis samstemte	

Område/hending	Aktuell eining	Oppsummerande skildring	Risiko
		ikkje fult ut med etablerte tilrådingar og gjer at det kan vere ein risiko for at kommunen si eigarstyring ikkje er tilstrekkelig for å sikre god kontroll med oppgåver som er sett ut i egne selskap.	
Sunnhordland Lufthavn AS	Selskap	Den økonomiske utviklinga i selskapet er ikkje i samsvar med kommunen sitt føremål med eigarskapet. Rekneskapet til Sunnhordland Lufthavn viser negative resultat dei to siste åra. Selskapet vart løyva eit større lån frå eigarane i 2020. Eigarskapet kan innebere ein økonomisk risiko for kommunen.	
Stord kommunale utviklingsselskap AS	Selskap	Dette selskapet er nyopprettat i 2020. Det kan vere hensiktsmessig å vurdere om kommunen har fått på plass ynskja styringsstruktur av selskapet når det har vore i drift ei tid.	
Samarbeidsrådet for Sunnhordland IKS	Selskap	Det går fram at kommunen ikkje har faste rutinar for å behandle saker angående selskapet. Dette var eit prioritert prosjekt i førre plan for selskapskontroll, men det er hittil ikkje gjennomført.	
Sunnhordland interkommunale legevakt IKS	Selskap	Selskapet er organisert som eit interkommunalt selskap. Andre interkommunale samarbeid om legevaktstenester har gjerne andre samarbeidsformer.	

Frå arbeidsmøta med politikarane og administrasjonen vart følgjande område/hendingar nemnt som særleg aktuelle for forvaltningsrevisjon:

- ✓ Oppfølging av arbeidsmiljøloven
- ✓ Læring og psykososialt skulemiljø
- ✓ Manglande kompetanse
- ✓ Handtering av endra rammevilkår
- ✓ Busetting av flyktingar
- ✓ Førebyggjande arbeid for barn og unge
- ✓ Økonomisk berekraft
- ✓ Sunnhordland interkommunale legevakt IKS
- ✓ Beredskap; hendingar og katastrofar
- ✓ Effektivitet og kvalitet innanfor helse- og omsorg
- ✓ Samarbeidsrådet for Sunnhordland IKS

I plan for forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll går det fram kva prosjekt som er prioritert gjennomført i perioden.

3. Kommunen sitt eigarskap

I dette kapitelet gir vi ei oversikt over alle selskapa kommunen har eigarskap i. Irekna aksjeselskap, interkommunale selskap og kommunale oppgåvefelleskap.

Kommuneloven § 23-6 og § 24-10 omtalar innsynsretten til kontrollutvalet og revisor. Etter kommuneloven §23-6, første ledd, kan kontrollutvalet og revisor (jmf. §24-10) krevje opplysningar for å gjennomføre kontroll i følgjande type selskap:

- a) *interkommunale selskaper etter IKS-loven*
- b) *interkommunale politiske råd*
- c) *kommunale oppgåvefelleskap*
- d) *aksjeselskap der en kommune eller fylkeskommune alene eller sammen med andre kommuner, fylkeskommuner eller interkommunale selskaper direkte eller indirekte eier alle aksjer.*

Kommuneloven § 23-6, femte ledd seier vidare at:

Kontrollutvalgets innsynsrett og rett til å foreta undersøkelser etter første og andre ledd gjelder på tilsvarende måte overfor andre virksomheter som utfører oppgaver på vegne av kommunen eller fylkeskommunen. Innsynet og undersøkelsene skal imidlertid bare omfatte det som er nødvendig for å undersøke om kontrakten blir oppfylt.

Sjølv om det vil vere selskapa som er omtala etter §23-6, første ledd, som vil vere aktuelle for forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll har kontrollutvalet også innsynsrett ovanfor selskap som utfører oppgåver på vegne av kommunen. Dette kan for eksempel vere selskap som kommunen eig saman med private, heilt privateigde selskap og stiftelsar. Kontrollutvalet sin rett til innsyn og undersøkingar i selskap utover § 23-6, omfattar berre det som er nødvendig for å undersøke om kontrakten vert oppfylt. Samstundes vil det vere naudsynt at kommunen har inngått ein avtale med dei aktuelle selskapa om rett til innsyn, for at kontrollutvalet og revisor kan krevja rett til kontroll².

Vi har i den vidare omtalen skilt mellom dei selskapa som er omfatta av kommuneloven § 23-6, første ledd, kor kontrollutvalet kan krevje dei opplysningane som er nødvendige for å gjennomføre sin kontroll – det er desse selskapa som vil vere aktuelle for forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll. I tillegg presenterer vi nøkkeltal frå andre selskap kor kommunen har eigarskap. I samsvar med kommuneloven §23-6, kan kontrollutvalet også gjere undersøkingar i desse selskapa i høve om eventuelle kontraktar med kommunen vert oppfylt.

3.1 Selskap som er omfatta av kommuneloven § 23-6, første ledd

Her følgjer eit oversyn over dei interkommunale selskapa og aksjeselskapa som kontrollutvalet har innsynsrett i etter kommuneloven § 23-6, første ledd. Vi presenterer her føremålet med selskapet, kommunen sin eigardel og nøkkeltal i høve eigenkapitaldel³, driftsinntekter og årsresultat for dei tre siste åra.

² Tolkingssuttale frå kommunal- og moderniseringsdepartementet, [§ 23-6 : Innsyn og undersøkelser i selskaper o.l.](#), 2020.

³ Eigenkapitaldelen viser del eigenkapital av total kapital i selskapet. Den syner kor stor del av eigendelane i selskapet som er finansiert med eigenkapital, i motsetning til med finansiering via lån. Grad av eigenkapital er eit uttrykk for selskapet sin soliditet.

3.1.1 Sunnhordland Lufthavn AS

Sunnhordland Lufthavn AS			
Selskapsform	AS		
Stiftingssår	1983		
Føremål	Føremålet er definert i vedtektene: «Selskapet sitt formål er å planleggja, finansiera og driva lufthamn på Stord, og i samband med dette delta i andre selskap med liknande verksemd. Flytryggleiken har og skal ha høgaste prioritet i selskapet.» Stord kommune eig selskapet saman med fylkeskommunen.		
Kommunen sin eigardel	79 %		
Tilsette	21		
Nøkkeltall	2018	2017	2016
Eigenkapitaldel	8,8 %	11,1 %	11,3 %
Driftsinntekter (hele kr)	Kr. 30 010 000	Kr. 28 944 000	Kr. 30 134 000
Årsresultat	Kr. - 262 000	Kr. - 288 000	Kr. 127 000

Selskapet har svak likviditet og soliditet. Lønnsemnda er ikkje tilfredsstillande.

3.1.2 Podlen Verkstad AS

Podlen Verkstad AS			
Selskapsform	AS		
Stiftingssår	1990		
Føremål	Føremålet er definert i vedtektene: "Bedrifta sitt føremål er å arrangera eitt eller fleire av NAV sine arbeidsmarknadstiltak. Selskapet sitt samla overskot skal vera i verksemda, og disponerast til føremål som styrkjer drifta framover."		
Kommunen sin eigardel	100 %		
Tilsette	8		
Nøkkeltall	2018	2017	2016
Eigenkapitaldel	57,6 %	54,1 %	52,7 %
Driftsinntekter (hele kr)	Kr. 8 593 000	Kr. 8 214 000	Kr. 7 684 000
Årsresultat	Kr. 240 000	Kr. 39 000	Kr. 112 000

Selskapet har god likviditet og soliditet. Det blei gjennomført selskapskontroll som inkluderte eigarskapskontroll og forvaltningsrevisjon i 2019.

3.1.3 Samarbeidsrådet for Sunnhordland IKS

Samarbeidsrådet for Sunnhordland IKS			
Selskapsform	IKS		
Stiftingssår	1981		
Føremål	Føremålet er definert i vedtektene: "Føremålet med selskapet er interkommunalt samarbeid på generell basis med særleg vekt på alle typar tiltaksarbeid og utviklingsarbeid. Selskapet skal ta opp saker som kan fremja utviklinga av Sunnhordland, og leggja dei fram til drøfting og utgreiing." Selskapet vert eigd saman med Austevoll, Bømlo, Etne, Fitjar, Kvinnherad, Sveio og Tysnes kommune.		
Kommunen sin eigardel	12,5 %		
Tilsette	8		
Nøkkeltall	2018	2017	2016
Eigenkapitaldel	28,5 %	29,1 %	26,6 %
Driftsinntekter (hele kr)	Kr. 3 870 000	Kr. 3 664 000	Kr. 3 642 000
Årsresultat	Kr. 297 000	Kr. 157 000	Kr. 309 000

Selskapet har god likviditet og soliditet.

3.1.4 Interkommunalt Arkiv i Hordaland IKS

Interkommunalt Arkiv i Hordaland IKS			
Selskapsform	IKS		
Stiftingssår	2002		
Føremål	Føremålet er definert i vedtektene: "Selskapet sitt føremål er å arbeide for at for at verdifullt arkivmateriale i deltakarkommunane vert tatt vare på og sikra som informasjonskjelder for samtid og ettertid, og gjort tilgjengeleg for offentleg verksemd, forskning og andre administrative og kulturelle formål, jf. Lov om arkiv § 6." Selskapet er eigd saman med 21 andre kommunar.		
Kommunen sin eigardel	4,61 %		
Tilsette	9		
Nøkkeltall	2018	2017	2016
Eigenkapitaldel	Ikkje tilgjengelig	Ikkje tilgjengelig	Ikkje tilgjengelig
Driftsinntekter (hele kr)	Ikkje tilgjengelig	Ikkje tilgjengelig	Ikkje tilgjengelig
Årsresultat	Ikkje tilgjengelig	Ikkje tilgjengelig	Ikkje tilgjengelig

3.1.5 Krisesenter Vest IKS

Krisesenter Vest IKS			
Selskapsform	IKS		
Stiftingssår	2011		
Føremål	Føremålet er definert i vedtektene: «Selskapet skal, på vegne av eierkommunene, sikre etterlevelse av krisesenterlovas § 2 a), b) og c). Selskapet skal være et rådgivende organ for eierkommunene i etterlevelse av lovens § 2 d). Selskapet har ikke som formål å drive virksomhet som gir utbytte til eierkommune». Selskapet eigast saman med Bokn, Bømlo, Etne, Fitjar, Haugesund, Karmøy, Kvinnherad, Odda, Sauda, Suldal, Sveio, Tysnes, Tysvær, Utsira, Ullensvang og Vindafjord kommune.		
Kommunen sin eigardel	10,43 %		
Tilsette	30		
Nøkkeltall	2018	2017	2016
Eigenkapitaldel	Ikkje tilgjengelig	Ikkje tilgjengelig	Ikkje tilgjengelig
Driftsinntekter (hele kr)	Ikkje tilgjengelig	Ikkje tilgjengelig	Ikkje tilgjengelig
Årsresultat	Ikkje tilgjengelig	Ikkje tilgjengelig	Ikkje tilgjengelig

3.1.6 Sunnhordland Interkommunale Legevakt IKS

Sunnhordland Interkommunale Legevakt IKS			
Selskapsform	IKS		
Stiftingssår	2014		
Føremål	<p>Føremålet er definert i vedtektene:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Selskapet skal ivareta eigarane si plikt til å ha legevaksordning i samsvar med gjeldande lov- og avtaleverk 2. Selskapet skal gjennom drift av sengeavdeling ivareta eigarane si plikt til å ha plassar for øyeblikkeleg hjelp (KAD-plassar) i samsvar med gjeldande lov- og avtaleverk. 3. Selskapet skal gjennom stabil bemanning, systematisk kvalitetssikring og vekt på fagkompetanse sikra ei robust og god teneste for alle innbyggjarane i eigarkommunane. 4. Selskapet kan etter førespurnad frå eigarane ta på seg nye oppgåver for eigarkommunane. 5. Selskapet kan ta på seg oppgåver for andre kommunar. 6. Selskapet har ikkje erverv til føremål. <p>Selskapet vert eigd saman med Bømlo og Fitjar kommune.</p>		
Kommunen sin eigardel	55,7 %		
Tilsette	95		
Nøkkeltall	2018	2017	2016
Eigenkapitalandel	31,9 %	44,9 %	46,4 %
Driftsinntekter (hele kr)	Kr. 37 047 113	Kr. 35 238 495	Kr. 17 676 993
Årsresultat	Kr. – 350 622	Kr. 5 253 050	Kr. 1 422 595

3.1.7 Sunnhordland Interkommunale Miljøverk IKS

Sunnhordland Interkommunale Miljøverk IKS			
Selskapsform	IKS		
Stiftingssår	1990		
Føremål	<p>Føremålet er definert i vedtektene:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Innsamling og transport av alle avfallstypar etter nærare avtale med kommunane. 2. Bygging og drift av behandlingsanlegg for avfall. 3. Selskapet skal, der dette er naturleg, søkja å etablera samarbeid med andre kommunar, regionar og selskap med tanke på å få til rasjonelle og miljøretta løysingar, t.d. når det gjeld attvinning. 4. Selskapet har ikkje erverv til føremål <p>Selskapet vert eigd saman med Austevoll, Bømlo, Etne, Fitjar, Kvinnherad, Sveio og Tynesnes kommune.</p>		
Kommunen sin eigardel	27,75 %		
Tilsette	52		
Nøkkeltall	2018	2017	2016
Eigenkapitalandel	70,6 %	65,6 %	65,6 %
Driftsinntekter (hele kr)	Kr. 89 506 00	Kr. 89 096 000	Kr. 87 329 000
Årsresultat	Kr. 10 656	Kr. 3 044 000	Kr. 1 900 000

Selskapet har god likviditet og soliditet.

3.1.8 Stord Kommunale Eigedomsselskap AS

Stord Kommunale Eigedomsselskap AS	
Selskapsform	AS
Stiftingssår	2001
Føremål	Føremålet er definert i vedtektene: «eiga, kjøpa og selja eigedomar ved aksjekjøp, sal av aksjar eller på anna måte, byggja ut og driva

	<i>næringseigedomar og infrastruktur av teknisk karakter. Selskapet kan og engasjera seg i liknande verksemdar.»</i>		
Kommunen sin eigardel	100 %		
Tilsette	0		
Nøkkeltall	2018	2017	2016
Eigenkapitalandel	11,8 %	14,5 %	12,1 %
Driftsinntekter (hele kr)	Kr. 5 374 000	Kr. 5 354 000	Kr. 5 173 000
Årsresultat	Kr. 1 109 000	Kr. 966 000	Kr. 1 082 000

Selskapet har god likviditet og tilfredsstillande soliditet. Det er planlagt at selskapet skal bli eit dotterselskap av nystifta Stord kommunale utviklingsselskap AS

3.1.9 Stord kommunale utviklingsselskap AS

Kommunestyret vedtok i møte 13.02.2020, sak 5/20, å opprette selskapet Stord kommunale utviklingsselskap som eit heileigd kommunalt aksjeselskap. Selskapet vart stifta 31.03.2020.

Føremålet med selskapet er:

Utvikle, eige, kjøpe og selje eigedomar ved aksjekjøp og aksjesal eller på annan måte. Selskapet skal vere morselskap til dotterselskap som Stord kommune eigar alle aksjane i eller dotterselskap som Stord kommune er aksjonær i saman med andre aksjeeigarar.

Stord kommunale utviklingsselskap AS vil bli morselskapet til Stord Kommunale Eigedomsselskap AS.

3.1.10 Forum for oppvekst i Sunnhordland

Forum for oppvekst i Sunnhordland (FOS) er eit samarbeid mellom kommunane Bømlo, Etne, Fitjar, Kvinnherad, Stord og Sveio. Kommunane samarbeider gjennom FOS om oppgåver som ein ynskjer løyst regionalt. Hovudoppgåva til FOS er å utføre kompetanseheving for kommunalt tilsette og andre samarbeidsaktørar. Organisasjonen arrangerer felles kurs og kompetansehevande aktivitetar for kommunane.

På tidspunkt for gjennomføring av risiko- og vesentlegvurderinga har Stord kommune bestilt ein prosjektplan for ein forvaltningsrevisjon av samarbeidsorganet. Denne skal handsamast i kontrollutvalet til Stord kommune og dei andre samarbeidskommunane.

3.2 Andre selskap kor kommunen har eigarinteresser

Selskap	Driftsinntekter (2018)	Årsresultat (2018)	Kommunen sin eigardel
Atheno AS	Kr. 9 689 000	Kr. - 97 000	13,13 %
Biblioteksentralen SA	Kr. 125 324 000	Kr. - 7 127 000	0,26 %
Dag og Tid AS	Kr. 30 714 000	Kr. - 9 000	0,009 %
E 134 Haukelivegen AS	Kr. 1 214 000	Kr. - 195 000	2,86 %
Filmparken AS	Kr. 10 700 000	Kr. 703 000	0,0000005%
Hordfast AS	Kr. 1 700 000	Kr. - 180 000	3,37 %
Huglabutikken AS	Kr. 4 704 000	Kr. 54 000	10,77 %
Innkjøp Markedsføring og Salgskjeden AS	Kr. 9 692 000	Kr. 18 000	1,16 %
Kinoalliansen AS	Kr. 1 030 000	Kr. 18 000	4 %
Litlabø -Sagvåg Samfunnshus BA	<i>Ikkje tilgjengeleg</i>	<i>Ikkje tilgjengeleg</i>	65,42 %
LL Det Norske Teatret AS	Kr. 254 980 000	Kr. - 2 840 000	0,16 %
Opero AS	Kr. 38 388 000	Kr. 475 000	28,03 %
Orkla ASA	Kr. 869 000 000	Kr. 2 369 000 000	0,00025 %
Sunnhordland Kraftlag AS	Kr. 1 258 663	Kr. 346 051	2,138 %

Sunnhordlandsambandet AS	Kr. 520 000	Kr. 8 000	7,41 %
KLP	Kr. 46 817 000 000	Kr. 1 780 000 000	0,24 %

3.3 Organisasjonar kor Stord har deltakarinteresse

Kontrollutvalet vil også kunne gjennomføre kontrollar i korleis kommunen forvaltar medlemskap i organisasjonar. Stord kommune er medlem i følgjande organisasjonar:

- ✓ Film og kino
- ✓ Friluftsrådet Vest
- ✓ Maritime Cleantech
- ✓ Landssamanslutninga for nynorskkommunar
- ✓ Transparency International Norge
- ✓ Ungt Entreprenørskap Hordaland

4. Risiko- og vesentlegvurdering

- av kommunen si verksemd

I dette kapitelet presenterer vi identifiserte område/hendingar som er vurdert som særleg relevante for forvaltningsrevisjon. Det vil sei områder kor det er identifisert risikoar for mangelfull verksemd og tenestetilbod. Områda som vert presentert er vurderte som vesentlege, ved at det er særleg viktige/sentrale område for kommunen. Risikoane er gruppert i hovudbolkane; operative risikoar, strategiske risikoar og regulatoriske risikoar⁴.

4.1 Operativ risiko

4.1.1 Økonomisk berekraft

Stord kommune har økonomiske utfordringar knytt til rammevilkår, irekna kommunane sitt inntektssystem og redusert folkevekst. Kommunen har også aukande drifts- og kapitalkostnader som følgje av nye investeringar. Kommunen har etablert økonomiske handlingsreglar, men budsjettet for 2020 oppfyller ikkje dei økonomiske handlingsreglane til kommunen. I økonomiplanperioden er dei økonomiske utfordringane aukande, som følgje av fleire store investeringar som er vedtatt i økonomiplanperioden og tilhøyrande auka lånegjeld.

Vidare har kommunen eit næringsliv som til dels er sterkt konjunkturavhengig, noko som også kan få direkte konsekvensar for skatteinntektene til kommunen. Ved pågåande arbeid med risiko- og vesentlegvurderinga er heile Noreg ramma av ein pandemi, som også rammar kommuneøkonomien.

Ved meir usikre økonomiske utsikter vil det vere viktig at kommunen sikrar tett og føreseieleg oppfølging av økonomien. Det er vesentleg at kommunen har god oversikt over rekneskapet, slik at ein kan identifisere budsjettoverskridingar og verksette tiltak tidlig. I høve å sikre god økonomistyring, er det også viktig at kommunen har gode system for å sikre at dei får inn inntektene dei har krav på. Tradisjonelt i offentleg forvaltning er ein gjerne betre på oppfølging av kostnadane, enn inntektene.

Stord kommune har også planlagt fleire store investeringsprosjekt, som vil ha effekt både på kommunen sitt investerings- og driftsbudsjett. Det vart gjennomført ein forvaltningsrevisjon av prosjektstyring og oppfølging av investeringar i 2018. Denne synte at risiko/usikkerhet ikkje gjekk fram av kalkylane som vart nytta som «case» i forvaltningsrevisjonen og det var ikkje utarbeid eigne rutinar for kva grunnlag som skulle nyttast ved utarbeidinga av kalkylar og vurdering av usikkerheit i prosjekta.

Økonomiske utfordringar kan potensielt påverke tenestetilbodet til heile kommunen, og det er dermed ein risiko med alvorleg konsekvens. Samstundes går er det fram at dette er eit fokusområde i kommunen, at ein har sterkt fokus på kostnadseffektivitet og økonomisk bærekraft og at det er verksett fleire prosjekt som ser på dette. Dermed er nettorisikoen vurdert til å vere middels.

⁴ Risikoar kan vere tilhøyrande fleire bolkar.

4.1.2 Effektivitet og kvalitet innanfor helse- og omsorg

Stord kommune har høgare driftsutgifter til helse- og omsorgstenester pr. innbyggjar enn landsgjennomsnittet og kommunen si KOSTRA-gruppe⁵. Samstundes har Stord færre institusjonsplassar og færre bebuarar som er 80 år og eldre i institusjon. Fagavdelinga rehabilitering, helse og omsorg (RHO) opplever at ressursane ikkje er i samsvar med behova, og at grunnbemanninga innanfor helse og omsorg er redusert til eit minimum. Det er også eit opplevd press på heimetenestene, ved at det er fleire hjelpetrengande som bur i eigen heim lengre enn ynskjeleg.

Prognosane tilseier samstundes at Stord kommune vil ha ein sterk auke i tall eldre i framtida. Samstundes må kommunen arbeide for å redusere kostnader. For å få til reduksjon i tenestene vil kommunen satse på bruk av velferdsteknologi og dei førebyggjande tenestene.

Det kan vere risiko knytt til at kommunen ikkje prioriterer ressursane innanfor helse- og omsorg hensiktsmessig. Samstundes kan reduksjonar i tenestetilbodet utgjere ein risiko for at ikkje alle lovpålagte oppgåver vert gjennomført.

4.1.3 Førebyggjande arbeid for barn og unge

For å sikre gode oppvekstvilkår for barn og unge, er det førebyggjande arbeidet viktig. Ein ser ikkje effekten av førebygging, noko som også kan utgjere ein risiko for at dette området vert nedprioritert. Det er også ein risiko for at førebyggjande tenester ikkje vert prioritert, då kommunen er i ein krevjande økonomisk situasjon kor kommunen gjerne må prioritere dei lovpålagte oppgåvene.

Førebyggjande tenester til å handtera psykososiale utfordringar hos barn, unge og familiar vert nemnd som ei særleg utfordring i Stord kommune.

Det er ikkje alltid tydeleg avklart kor ansvar for barn og unge med behov for hjelp ligg, då desse ofte er i grensesnittet mellom fagavdelingane oppvekst og kultur (OKU) og rehabilitering, helse og omsorg (RHO). I arbeidet med risiko- og vesentlegvurderinga er det også kome innspel på at ved resursutfordringar er det gjerne det tverrfaglege samarbeidet mellom dei ulike avdelingane som fell vekk. I Stord kommune arbeider ein etter samhandlingsmodellen Betre tverrfagleg innsats (BTI), som er ein prosedyre for tverrfagleg innsats og samarbeid mellom tenesteutførarane i OKU⁶.

Det vart gjennomført ein forvaltningsrevisjon innanfor rus og psykisk helse i 2018, som blant anna såg på samarbeid og koordinering mellom tenesteytarane i kommunen. I denne revisjonen vart det vurdert at overgangane mellom tenestene i tenesteområda OKU (då Oppvekst og utdanning (OUT)) og RHO var eit risikoområde og at informasjonsutvekslinga og koordineringa mellom tenesteytarane som arbeide opp mot denne brukargruppa kunne forbetrast.

Førebyggjande helsearbeid og samhandling mellom tenester for barn og unge var eit prioritert prosjekt i førre periode, utan at dette vart gjennomført.

I høve sannsyn og konsekvens er denne risikoen vurdert til å vere høg. Konsekvensen av manglande førebyggjande arbeid kan vere høg for barn og unge, medan sannsynet er vurdert til å vere middels.

⁵ KOSTRA-gruppe er Statistisk sentralbyrå (SSB) sin standard for kommuneinndeling, basert på fleire indikatorar. Formålet med å dele kommunane inn i KOSTRA-grupper er å kunne samanlikne nøkkeltal på tvers av samanliknbare kommunar. Stord kommune høyrer til KOSTRA-gruppe 8.

⁶ BTI skildrar den samanhengande innsatsen i og mellom tenestane retta mot born, unge og familiar som ein er uroa for. Samhandlingsmodellen skildrar ein samhandlingsstruktur i kommunen og skal bidra til tidleg innsats, samordna tenester og føresetteinvolvering.

4.1.4 Læringsmiljø og psykososialt skulemiljø

Data frå nasjonale prøvar syner at Stord kommune scorer betydeleg dårlegare enn landsgjennomsnittet på nasjonale prøvar i rekning på 4. og 8. trinn. Vidare scorer Stord dårleg på elevundersøkinga i høve vurdering av læring og motivasjon. Frå arbeidsmøte går det fram at enkelte skular har hatt store utfordringar knytt til mobbing og at det har vore mykje fokus på førebygging og oppfølging av elevane sitt skulemiljø på Stord.

Samhandling mellom PPT og skule var eit prioritert prosjekt i førre periode, og definert som ein høg risiko. Det er ikkje gjennomført forvaltningsrevisjon på temaet i perioden 2016-2020. Det er også gitt innspel om at kvalitetssikringa av tilbodet som vert gjeve til born med spesielle behov med tanke på innhald og tidsressurs ikkje alltid er tilstrekkelig. Læringsmiljø var eit uprioritert prosjekt i førre plan for forvaltningsrevisjon. Det vart ikkje gjennomført forvaltningsrevisjon på temaet i perioden 2016-2020.

Det er ein risiko for at ein ikkje har eit godt læringsmiljø og psykososialt skulemiljø på alle skulane i Stord kommune og for at elevane får ei opplæring og eit skulemiljø av ulik kvalitet. Vidare er det ein risiko for variasjon i tilbodet, avhengig av kva skule elevane går på.

4.1.5 Busetting av flyktningar

Stord kommune busette 60 flyktningar i 2016. I 2017 busette kommunen 33 flyktningar, 15 i 2018 og 14 i 2019. Kommunen er pålagt å sikre at flyktningane har ein bustad, har eit introduksjonsprogram som mellom anna inneberer norskopplæring, får tilbod om helse- og omsorgstenester og at born og unge får eit fullverdig skule- og barnehagetilbod. Introduksjonsprogrammet er eit samarbeid mellom vaksenopplæringa og NAV. Det har tidlegare vore utfordringar knytt til busetnadsstrukturen i kommunen.

For å sikre ei god integrering av flyktningar og bidra til at flest mogleg blir raskt sjølvhjelpne, er det viktig med ei god organisering av støtteapparatet, irekna samarbeid med andre organisasjonar/næringslivet sentralt. Kommunen har etablert mål for busetting og integrering av flyktningar.

Mangelfullt tilbod og integrering kan utgjere ein risiko for at kommunen på sikt blir påført meirkostnadar, til dømes ved at flyktningane ikkje lærer seg språket og då heller ikkje kjem ut i arbeid.

I Stord kommune har det tidlegare ikkje vore tilsyn eller forvaltningsrevisjonar innanfor området busetting av flyktningar.

4.1.6 Beredskap; hendingar og katastrofar

I arbeidsmøte vart det diskutert korvidt kommunen har etablert ein tilstrekkelig beredskap for hendingar og katastrofar. Kommunen er utsett for fleire eksterne, store risikoar. I arbeidsmøte vart det nemnt både skogbrann, Bømlafjordtunnelen, trafikk og jord-/leirras. Ved gjennomføringa av risiko- og vesentlegvurderinga er Noreg ramma av ein pandemi som følgje av Covid-19 viruset, som påverkar kommunane i høgste grad.

Det er også kome innspel på at endringar i budsjettrammer også kan vere ein utfordring i høve beredskap, med at førebyggjande tiltak i kommunen blir redusert. Vidare at det kan vere utfordrande å sikre tilstrekkelig beredskap i høve responstid på grunn av krevjande budsjettrammer. Samstundes er det eit krav frå sentral mynde om auka kompetanse i høve at det kommunale brannvesenet også skal ivareta helse- og politioppdrag. Det er også risikoar knytt til kommunen sin digitale beredskap og at den ikkje er tilstrekkelig.

Tryggleik og beredskap, og beredskapsplikta til leiargruppa låg inne som eit uprioritert prosjekt i plan for forvaltningsrevisjon for 2016-2020. Det er ikkje gjennomført noko prosjekt på dette i perioden.

Konsekvensen av ei katastrofe kan vere særers alvorleg, og vi har derfor vurdert denne risikoen som høg.

4.1.7 Samarbeid i NAV

Det er mange kommunar som har utfordringar med samhandlinga mellom stat og kommune i høve oppgåvene som ligg til NAV. I arbeidsmøte kom det fram at administrasjonen er nøgd med samarbeidet mellom kommunen og NAV stat. Samstundes vurderer dei at det kunne vore hensiktsmessig å gjere ei evaluering av korleis dette samarbeidet fungerer.

Mangelfult samarbeid mellom kommunen og NAV stat, kan utgjere ein risiko for tenestetilbodet til brukarane. Etersom vi ikkje er blitt kjent med at det er spesielle utfordringar knytt til samarbeidet i dag, er denne risikoen vurdert som låg.

4.2 Regulatoriske risikoar

4.2.1 Barnevern

Stord kommune har organisert barnevernstenesta i den felles interkommunale barnevernstenesta Sunnhordland Interkommunale Barnevern (SIB). Det vart gjennomført ein forvaltningsrevisjon av barnevernet i kommunen i 2016.

Forvaltningsrevisjonen synte mellom anna at barnevernet ikkje hadde etablert tilstrekkeleg internkontroll og at ikkje alle fristar i regelverket knytt til meldingar og undersøkingar hadde blitt overhalde. Vidare vart det ikkje alltid gjennomført tilstrekkeleg med evalueringar av hjelpetiltaka som vart sett i verk. Det vart ikkje gjennomført tilstrekkeleg med oppfølgingsbesøk og tilsyn i fosterheimar, medan dokumentasjon av barnevernfaglege vurderingar ikkje var tilfredsstillande i alle saker. Undersøkinga viste også at Stord kommune ikkje hadde hatt ei realistisk budsjettering av barnevernstenesta som speglar aktivitetsnivået.

Stord kommune har ved dei seinare åra fått fleire stevningar knytt til tapt barndom.

Konsekvensen av ei utilstrekkelig barnevernteneste er alvorleg, samstundes har det vorte gjennomført tiltak som følgjer av forvaltningsrevisjonen i 2016. Denne risikoen er derfor vurdert som middels.

4.2.2 Oppfølging av arbeidsmiljøloven

Frå arbeidsmøte vart det uttrykt at kommunen hadde utfordringar knytt til oppfølging av arbeidsmiljøloven. Det vart sett spørsmål ved kommunen sitt systematiske arbeid med helse, miljø og tryggleik (HMS). Det er vedtatt eit HMS-system i kommunen, men det er usikkerheit knytt til korleis dette vert følgt opp. Kommunen har hatt fleire avvik knytt til HMS.

I arbeidsmøte var spesielt oppfølging av HMS i utbyggingsprosjekt nemnd som ein aktuell risiko. HMS-agenda og risikovurderingar i utbyggingsprosjekt vert gjennomført av ekstern prosjektleiar. Det er her ein risiko for at kommunen ikkje har etablert eit tilstrekkelig system for oppfølging av HMS i utbyggingsprosjekt. Kommunen har tidlegare fått avvik ved tilsyn frå arbeidstilsynet.

Det vart også satt spørsmål ved om førebygging og oppfølging av sjukefråværet vart gjort i tilstrekkelig grad. Irekna i kva grad leiarar følgjer opp tilsette som er delvis i jobb/mykje vekke og at dialogen om sjukefråvær kan vere manglande til tider.

Utilstrekkelig oppfølging av arbeidsmiljøloven utgjer ein risiko både for dei tilsette i kommunen, men også tilsette i kommunen sine leverandørar. Samstundes vil det utgjere ein omdømerisiko for kommunen. Denne risikoen er vurdert som høg.

4.2.3 Personvern og informasjonssikkerheit

Digitaliseringa gjer at kommunane i større grad må ha kompetanse og innsikt til å forvalte personvern og informasjonstryggleik. Dette gjeld også på leiarnivå.

I kommunal verksemd har personvern ein høg, ibuande risiko, då kommunen handterer ei rekke sensitive personopplysningar om innbyggjarar og tilsette. Dette stiller krav til at kommunen har eit system som tek i vare personvernreglementet, som dei tilsette er kjend med og som dei etterlev. Kommunen må vidare ha kompetanse til å implementere løysingar som tek i vare informasjonssikkerheita. Regelverket stiller strenge krav til kommunane i høve personvern og informasjonssikkerheit. Samstundes har ein i seinare tid sett eksempel på saker i media som viser at enkelte kommunar ikkje er gode nok til å handtere sensitive opplysningar.

Informasjonssikkerheit var eit uprioritert prosjekt i førre plan for forvaltningsrevisjon. Det vart ikkje gjennomført forvaltningsrevisjon på temaet i perioden.

Denne risikoen er i høve sannsyn og konsekvens vurdert til å vere høg. Konsekvensen av mangelfull handsaming av personvern og informasjonssikkerheit er alvorleg.

4.3 Strategiske risikoar

4.3.1 Handtering av endra rammevilkår

Kommunen opplever stadig endringar i rammevilkåra, irekna oppgåvefordelinga mellom stat, fylkeskommune og kommune. Kommunen opplever i aukande grad å få overført oppgåver frå staten. Dette påverkar mellom anna kostnadsbiletet til kommunen og set også nye krav til kompetase.

I arbeidsmøte vart det spesielt peikt på endringar knytt til barn og unge med vanskar innanfor helse, rus, og barnevern – kor oppgåver vert overført frå spesialisthelsetenesta til kommunen. Det har dei seinare åra også vore ei oppgåveforskyving ved at pasientar som er innlagt i spesialisthelsetenesta vert skriven ut frå sjukehus tidlegare enn før. Dette set krav til meir kompetanse i kommunen, og dei tilsette må handtere meir avanserte prosedyrar.

Av kommunen vert forholdet mellom kommunen og spesialisthelsetenesta opplevd som uavklart i enkelte saker. Det vart gjennomført ein forvaltningsrevisjon i Stord i 2018 som synte at innan psykiatrien blei ikkje alltid samarbeidsavtalane mellom kommunen og helseføretaket om inn- og utskriving praktisert.

Dette påverkar fleire deler av kommunen sitt tenestetilbod og kommunen opplever det som utfordrande i høve å ha tilstrekkeleg resursar og kompetanse til å ivareta innbyggjarane som tidligare fekk ein større del av tenestene frå spesialisthelsetenesta. Kommunen skal også gje desse innbyggjarane eit tilstrekkelig tilbod innanfor skule og barnehage. Dette kan igjen skape utfordringar knytt til å sikre at tilsette og born sine rettar til å ha eit trygt skulemiljø blir ivaretekne. Kommunen opplever samstundes å ha avgrensa med resursar og at nye brukarbehov i stor grad skal løysast innanfor gjeldande ramme.

Det er ein risiko for at kommunen ikkje har tilstrekkelige resursar og kompetanse til å ivareta desse oppgåvene. Denne risikoen er vurdert som høg.

4.3.2 Manglande kompetanse

Tenestebehov og ivaretaking av behovet endrar krav til både kompetanse og samansettinga av denne. I arbeidsmøta vart det tydeleg at Stord kommune, i likskap med andre kommunar, opplever fleire utfordringar knytt til kompetanse og rekruttering, både på noverande tidspunkt, og framover.

Dette gjeld både å sikre rett kompetanse, men og i høve å ha tilstrekkelig med kapasitet / kompetente medarbeidarar til å sikre at kommunen kan levere sine tenester.

Som skildra under 4.3.1 opplever kommunen spesielt aukande krav til kompetanse som følgje av at ein får overført fleire oppgåver frå spesialisthelsetenesta. Samstundes har denne sektoren døgnkontinuerlig drift, som fører til at ein gjerne har deltidsstillingar for å få drifta til å gå opp. I høve kompetanse og rekruttering ser også kommunen det som ei potensiell utfordring at det innanfor enkelte fagområde er relativt små fagmiljø og at det kan vere krevjande å få rekruttert til desse fagmiljøa. Dette gjer også at desse miljø er særleg sårbare frå fråvær og turnover. Det vert også satt spørsmål ved kommunen sitt omdømme som arbeidsgjevar.

I arbeidsmøte vert det nemnt at kommunen har fjerna rekrutteringstiltak, som følgje av innsparingar. Samstundes slit kommunen med rekruttering, særleg i helse og omsorg – kor ein har utfordringar både i høve sjukepleiarar, helsefagarbeidarar og legar. Ein potensiell konsekvens er at ein ikkje får tak i relevant arbeidskraft og at ein må leige inn kompetanse.

Endringar i samfunnet fører også til at ein må ha ei meir endringsdyktig arbeidsstyrke enn tidlegare. Dette betyr at kommunen i større grad må verte betre på å skulere og omskulere sine tilsette. Samstundes må kommunen gjennomføre innsparingstiltak, og har i stor grad redusert budsjetta til kompetansetiltak.

Manglande kompetanse vil kunne føre til at kommunen ikkje får ytt tenestar til sine innbyggjarar i tilstrekkeleg grad. I høve denne risikoen er både sannsyn og konsekvens vurdert til å vere høg.

4.3.3 Miljø

I samfunnet er det eit auka fokus på miljø og berekraftige verksemder. Stord kommune har per i dag ikkje ein oppdatert miljøplan, men skal lage ein ny i samband med ny kommuneplan. Det skal settast nye miljømål for kommunen. Manglande fokus på klima- og miljøutfordringar vil kunne utgjere ein omdømerisiko for kommunen.

Kommunen vurderer at miljø er eit relevant tema, men at det vil vere meir relevant å gå inn på dette temaet i slutten av perioden, når den nye miljøplanen er vedteken.

4.4 Forvaltningsrevisjon i selskap

I dette kapitelet presenterer vi dei selskapa som er vurdert som særleg interessante i høve forvaltningsrevisjon. Vurderinga er også her basert på risiko og vesentlegheit.

4.4.1 Sunnhordland interkommunale legevakt IKS

Sunnhordland interkommunale legevakt tek i vare ein viktig del av kommunen sine oppgåver ved at selskapet skal sikra innbyggjarane fagleg forsvarleg akuttmedisinske tenester utanfor sjukehus ved behov for snøgghjelp. Det er viktig at samspelet mellom dei kommunale tenestene og legevakta fungerer godt. Stord kommune har investert mykje i høve legevaktsordninga.

I arbeidsmøte gjekk det fram at representantar frå administrasjonen vurderte dette selskapet som relevant for forvaltningsrevisjon, då selskapet forvaltar ein viktig del av kommunen sine oppgåver. Det er ein risiko for at kommunen har mindre kontroll på oppgåver som er sett ut i eigne selskap.

4.4.2 Sunnhordland interkommunale miljøverk IKS

Sunnhordland interkommunale miljøverk utfører ein viktig samfunnsfunksjon på vegne av kommunen. Det vil vere ein risiko for at kommunen har mindre kontroll på oppgåver som er sett ut i eigne selskap

versus som er i kommunal drift. Samstundes har selskapet noko verksemd innanfor næring, og det vil vere ein ibuande risiko for ulovleg kryss-subsidierig mellom den lovpålagte delen og næringsdelen av verksemda.

4.4.3 Samarbeidsrådet for Sunnhordland IKS

Samarbeidsrådet for Sunnhordland IKS spelar ei viktig rolle for å fremje Sunnhordland sine interesser og kommunane sine rammevilkår. Selskapet tek i vare ein viktig del av kommunen sitt utvikling- og næringsarbeid. Selskapskontroll av Sunnhordland IKS var eit prioritert prosjekt i førre plan for selskapskontroll, men det er hittil ikkje gjennomført.

5. Risiko- og vesentlegvurdering

- av kommunen sitt eigarskap

I dette kapitelet presenterer vi identifiserte område og selskap som er vurdert som særleg relevante for eigarskapskontroll. Dette er primært område/selskap kor det er identifisert risiko for mangelfull eigarstyring frå kommunen, eller kor eigarskapet i seg sjølv kan utgjere ein risiko.

Kommunestyret skal handsama eigarskapsmeldinga frå Stord kommune årleg, den siste eigarskapsmeldinga vart vedteken i 2019. Kommunen si eigarskapsmelding presenterer aktuelle selskapsformer for kommunen, felles prinsipp og strategiar for ei god eigarstyring i dei ulike selskapsformene, samt reglar og prosedyrar for politisk og administrativ utøving av eigarstyringa. Vidare omtalar eigarskapsmeldinga selskapa som kommunen eig eller deltek i.

For alle selskap som Stord kommune er eigar i er den generelle eigarstrategien langsiktige målsetnader, samfunnsansvar og openheit.

5.1 Generell eigarstyring

Selskapskontrollen som vart gjennomført av Podlen Verkstad AS i 2019 synte nokon svakheiter ved kommunen si eigarstyring. Irekna at kommunen ikkje gjennomfører formelle eigarmøter, utover generalforsamlinga. Vidare vurderte revisjonen at kommunen ikkje hadde ein systematisk opplæring av styrerepresentantar. Det at kommunen sin praksis ikkje samstemmer med etablerte tilrådingar, gjer at det kan vere ein risiko for at kommunen si eigarstyring ikkje er tilstrekkelig for å sikre god kontroll med oppgåver som er sett ut i egne selskap.

Kommunen si generelle eigarstyring var eit prioritert prosjekt i førre plan for selskapskontroll. Det vart ikkje gjennomført prosjekt på dette i førre periode.

5.2 Selskap identifisert for selskapskontroll

5.2.1 Sunnhordland Lufthavn AS

Føremålet med Stord kommune sitt eigarskap er å gje publikum sikre, miljøvennlege og gode reisetilbod. Vidare går det fram at selskapet skal utføre sine oppgåver på ein god og kostnadseffektiv måte og ikkje vera avhengig av ytterlegare økonomisk bistand frå eigarane sine. Vidare skal selskapet gje eigarane god verdiutvikling over tid.

Den økonomiske utviklinga i selskapet er ikkje i samsvar med kommunen sitt føremål med eigarskapet. Rekneskapet til Sunnhordland Lufthavn viser negative resultat dei to siste åra. Selskapet vart løyva eit større lån frå eigarane i 2020. Eigarskapet kan innebere ein økonomisk risiko for kommunen. Samstundes må eigarskapet sjåast i samheng med dei samfunnsmessige fordelane ved å ha ein flyplass på Stord, irekna næringslivet på Stord og i Sunnhordland.

5.2.2 Stord kommunale utviklingsselskap AS

Dette selskapet er nyopprett i 2020. Det kan vere hensiktsmessig å vurdere om kommunen har fått på plass ynskja styringsstruktur av selskapet når det har vore i drift ei tid. Vidare kan det vere relevant å vurdere eigarskapsstrukturen i selskapet.

5.2.3 Samarbeidsrådet for Sunnhordland IKS

Det går fram at kommunen ikkje har faste rutinar for å handsame saker angående selskapet. Manglande formalitetar i høve oppfølging av saker frå selskapet, kan utgjere ein risiko for at sakene frå selskapet ikkje vert handsama på ein hensiktsmessig måte. Dette var eit prioritert prosjekt i førre plan for selskapskontroll, men er hittil ikkje gjennomført.

5.2.4 Sunnhordland interkommunale legevakt IKS

Selskapet er organisert som eit interkommunalt selskap. Andre interkommunale samarbeid om legevaktstenester har gjerne andre samarbeidsformer. I ein eigarskapskontroll kan ein sjå nærmare på val av selskapsform og organisering.

Vedlegg 1 Framgangsmåte og involvering

Teoretisk fundament

Det går fram av kommuneloven § 23-3 og § 23-4 at plan for forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll skal bygge på ei risiko- og vesentlegvurdering av kommunen si verksemd, verksemda i kommunen sine selskap og kommunen sitt eigarskap.

I arbeidet med risiko- og vesentlegvurderinga har KPMG vektlagt risiko for avvik med vesentlege sider ved verksemda og tenestene til Stord kommune, og kor alvorlege konsekvensar desse avvika kan få. Omgrepa er av KPMG definert slik:

Risiko – handlar om å identifisere kor sannsynleg det er for at den kommunale verksemda ikkje vert utøvd på den måten den skal bli utøvd. Med andre ord risiko for mangelfull verksemd og tenestetilbod. Måten verksemda skal utførast på, er mellom anna styrt av:

- ✓ Lovverk og andre reguleringar
- ✓ Formål, vedtak og målsettingar
- ✓ Planverk og strategiar
- ✓ Organisering
- ✓ Budsjett

Vesentlegheit – handlar om å identifisere dei viktige/sentrale områda for kommunen og er særleg knytt til vurderinga av betydinga for kommunen av konsekvensane dersom ein gitt risiko inntreff. Viktige kriterie for vesentlegheit er mellom anna:

- ✓ Liv og helse
- ✓ Sikring av verdiar
- ✓ Brukarperspektivet – rettigheter og oppfyljing og kvalitet
- ✓ Kostnadseffektivitet
- ✓ Folkestyret
- ✓ Område med politisk aktualitet
- ✓ Kommunen sin eigardel i selskap
- ✓ Formål med selskapa kommunen har eigarskap i
- ✓ Om selskapa kommunen har eigarskap i primært er retta inn mot å løyse oppgåver i kommunen/kommunale oppgåver

Risiko- og vesentlegvurderinga er fundamentet for dei områda kontrollutvalet og kommunestyret skal prioritere for forvaltningsrevisjon. Derfor har det vore særskilt viktig å identifisere område som har ein ibuande høg risiko, vesentleg grad av uønskte konsekvensar dersom risiko inntreff, og som det potensielt vil vere nyttig å gjennomføre revisjon på, sett frå ein politisk ståstad, frå administrasjonen sin ståstad og ut i frå eit brukarperspektiv. Dette inneber at vi i arbeidet har tatt høgde for område kor revisjon kan ha verdi for kommunen i eit forbetnings- og læringsaugemed og kor revisjon kan ha førebyggjande karakter. Det vil sei at eit revisjonsprosjekt ikkje berre ser tilbake på kva som har

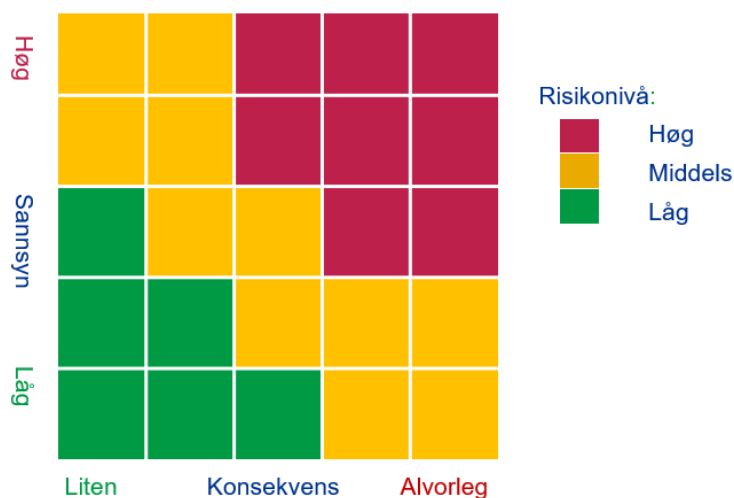
skjedd, men at ein kan gå inn på pågåande prosjekt og prosessar kor revisjonen kan vere grunnlag for korrigerande grep.

Skjematisk vil val av forvaltningsrevisjonar bli eit resultat av vurderingar knytt til vesentlegheit og risiko som truar verksemda og tenestetilbodet - vurderingar som "silar" ut prosjekt i fire overordna steg. Dette kan illustrerast slik⁷:



Figur 1: Val av prosjekt for forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll

Analysen av identifiserte område og risiko er kategorisert i følgjande matrise:



Figur 2: Val av prosjekt for forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll

Prosess

Vi har gjennomført ein prosess som har inkludert samspel med ulike deler av kommunen; administrasjon, hovudverneombod og politikarar frå høvesvis kontrollutval og kommunestyre. I tillegg har vi sendt ut ein kort spørjeundersøking til seksjonsleiarane i kommunen.

Arbeidet har vore delt i tre hovudbolkar:

1. Kartlegge og forstå kommunen
2. Arbeidsmøte med kommunen for å etablere og verifisere mulege område for forvaltningsrevisjon
3. Dokumentere analysen

Følgjande teknikkar har vore brukt for å samle inn data:

⁷ Dei to siste områda blir teken i vare av kontrollutvalet og kommunestyret.

✓ Dokumentanalyse

KPMG har innhenta og gjennomgått dokumentasjon frå kommunen, blant anna årsmelding, kommuneplan, økonomiplan og årsbudsjett, samt tidligare revisjonar og tilsyn og KOSTRA-statistikk.

✓ Arbeidsmøte for å identifisere vesentlege risikoar

KPMG har fasilitert arbeidsmøte for å identifisere vesentlege risikoar. Eit arbeidsmøte vart gjennomført med kontrollutvalet, politiske utvalseleiarar og ordførar, vidare har vi hatt eit arbeidsmøte med rådmannsgruppa og hovudverneombod.

✓ Spørjeundersøking

Einingsleiarane i kommunen har blitt invitert til å gjennomføre ei kort spørjeundersøking.

✓ Arbeidsmøte for å vurdere dei identifiserte risikoane og prioritere prosjekt til plan for forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll



Kontakt oss

Willy Hauge

Partner

T +47 40 63 96 63

E willy.hauge@kpmg.no

Bjørge Rabbe Sandven

Manager

T +47 99 39 65 83

E bjorge.sandven@kpmg.no

kpmg.no

© 2020 KPMG AS, a Norwegian limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved.



Stord kommune

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saksnr: 2020/81-25
Saksbehandlar: Hogne Haktorson

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Stord kommune	45/21	02.12.2021

Møteplan 2022 for kontrollutvalet

Forslag til vedtak

Kontrollutvalet legg opp til denne møteaktiviteten for 2022:

Dato:	Merknad:
24.02.2022	
26.04.2022	
23.05.2022	
08.09.2022	
01.12.2022	

Samandrag

Førermålet med denne saka er å få vedteke ein møteplan for kontrollutvalet i Stord kommune for 2022.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Det er praktisk at møtetider i kontrollutvalet er tilpassa saker som ev. skal vidare til formannskapet og kommunestyret. Årsrekneskapen for Stord hamnestell skal og innom utval for plan og utvikling.

Vedtakskompetanse

Det er kontrollutvalet som har vedtakskompetanse til å vedta eigen møteplan, jf. kommunelova § 23-2.

Vurderingar og verknader

På bakgrunn av det som går frem over har me laga eit forslag til møteplan for kontrollutvalet for 2022 der det er teke omsyn til møta som er planlagt for kommunestyret og formannskapet, særleg relatert til saker om årsrekneskapen.

Vanlegvis har det vore tre møte i vårhalvåret, gjerne månadsskiftet febr./mars, april og mai, samt to møte i hausthalvåret. Det er lagt opp til det i 2022 også.

Utkast til møteplan for kontrollutvalet:	Merknad:	Aktuelle møter, dersom saker skal vidare til:	
		Form. / Utval PU	Kommunestyret
Tor. 24.02.2022			31.03.2022
Tir. 26.04.2022	Forvaltningsrev.rapport		12.05.2022
Man. 23.05.2022	Uttale til kommunerekneskapen og rekneskap Stord hamnestell	Utv. PU 02.06.2022 Form. 08.06.2022	21.06.2022
Tor. 08.09.2022	Budsjett 2023 for KUV Revisjonsplan		Dato 2. halvår ikkje lagt ut på heimesida
Tor. 01.12.2022	Interimsrevisjonsrapport		

Konklusjon

Sekretariatet tilrår at kontrollutvalet vedtar møteplan for 2022 slik som føreslått.



Stord kommune

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saksnr: 2019/141-55
Saksbehandlar: Hogne Haktorson

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Stord kommune	46/21	02.12.2021

Kurs i regi av Deloitte

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet ber Deloitte gjennomføre kurs med tema: og
2. Tidspunkt for gjennomføring av kurs: og
3. Sekretariatet vert beden om å ta seg av det praktiske med organisering og avvikling av kursa, gjerne i samarbeid med kommuneadministrasjonen

Samandrag

Dette er ei årleg sak der kontrollutvalet tar stilling til kva kurs dei ynskjer å få gjennomført i regi av Deloitte i høve til avtalen med selskapet. Det kan t.d. gjennomførast 2 kurs i vårhalvåret 2022, kvart av dei på omlag 2 timar.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Vedlegg

- 1 Kurstilbod frå Deloitte

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Stord kommune har avtale med Deloitte AS som revisor med verknad frå 01.07.2021. I kontrakten som er inngått går dette fram av vedlegg A kravspesifikasjon punkt 3.3 opplæring:

«REVISOR skal leggje fram forslag om, og halde kurs for kontrollutvalet sine medlemmar eller for medarbeidarar i administrasjonen. Tema skal avtalast ved det einskilde høve. Omfang skal reknast til 1 kursdagar per år.»

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse til å vedta gjennomføring av naudsynte kurs innan vedteke budsjettamme, jf. kommunelova § 23-2 og forskrift om kontrollutval og revisjon § 2.

Vurderingar og verknader

Det vert med dette lagt fram sak om kva kurs kontrollutvalet ønskjer å gjennomføra, først og fremst i vårhalvåret 2022. Det kjem seg av at kurskvoten normalt følgjer kontraktsåret frå juli til juni året etter. Det er så langt ikkje gjennomført kurs etter at Deloitte vart revisor for inneverande kontraktsperiode. Så er det ny kurskvote frå juli 2022.

Deloitte sitt forslag til kurs som kan vera aktuelle å halde for kontrollutvalet og/eller administrasjonen i Stord kommune, er grunnlaget for kurstilbodet frå Deloitte.

Kontrollutvalet har dette året gjennomført slike kurs:

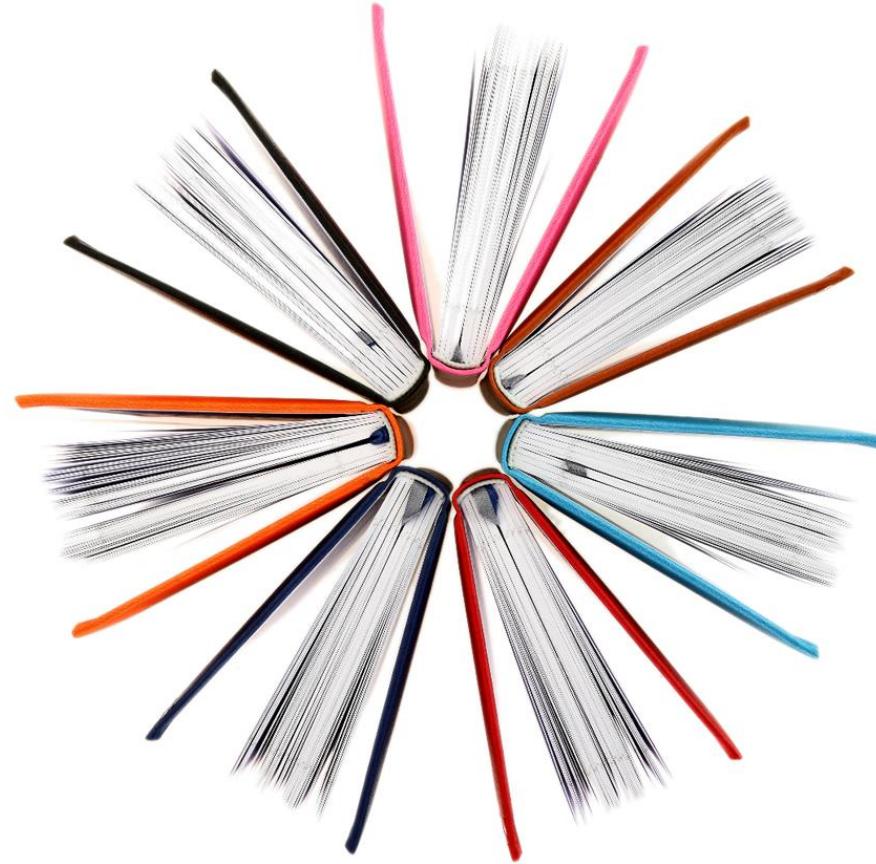
1. Kommuneøkonomi (04.03.21)
2. Habilitet (19.05.21)

Det normale til no har vore at slike kurs har vart i omlag 2 timar, og dei har blitt gjennomført i tilknytning til eit kontrollutvalgsmøte. I dette møtet bør kontrollutvalet drøfta seg fram til kva kurs ein ønsker å få gjennomført våren 2022. Som en del av denne diskusjonen bør det vurderast om del av kurskvoten evt. skal tilbydast administrasjonen.

Sekretariatet ser for seg to kurs i vårhalvåret 2022, kvart av dei på omlag 2 timar.

Konklusjon

Sekretariatet tilrår at kontrollutvalet diskuterer kva kurs dei vil at Deloitte skal gjennomføre i 2022. Vidare bør utvalet be sekretariatet ta seg av det praktiske med organisering og avvikling av kursa, gjerne i samarbeid med kommuneadministrasjonen.



Kva kurs kan Deloitte tilby til kontrollutvala?

	Tema	Stikkord
1	Innføring i rekneskap	<ul style="list-style-type: none"> – Grunnleggande innføring
2	Offentlege anskaffingar	<ul style="list-style-type: none"> – Kva er hovudprinsippa i regelverket?
3	Meirverdiavgift og meirverdiavgiftskompensasjon	<ul style="list-style-type: none"> – Innføring i kompensasjonsordninga – Praktiske eksempel
4	Justeringsplikt og -rett	<ul style="list-style-type: none"> – MVA. ved (fylkes-)kommunens overtaking av bygg og anlegg
5	Habilitet	<ul style="list-style-type: none"> – Kurset gjev ei innføring i regelverk knytt til habilitet, korleis habilitetsvurderingar kan gjerast og korleis det kan etablerast gode rutinar for å sikre at tilsette og folkevalde ikkje handsamar saker der dei er inhabile
6	GDPR og informasjonssikkerhet	<ul style="list-style-type: none"> – Grunnleggande prinsipp og krav
7	Arkivering, journalføring og offentlegheit	<ul style="list-style-type: none"> – Innføring i ulike lovkrav (arkiv- og journalplikt, innsynsrett) – Typiske utfordringar
8	Utvalgte tema knytt til forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll	<ul style="list-style-type: none"> – Kva er forvaltningsrevisjon og/eller eigarskapskontroll? – Korleis gjere ei god bestilling? – Korleis følge opp gjennomført revisjon?
9	Roller, rolleforståing og ansvar i kontrollarbeidet	<ul style="list-style-type: none"> – Kva er kontrollutvalets rolle og ansvar i kontrollarbeidet? – Kva er kommunestyrets rolle og ansvar i kontrollarbeidet? – Kva er administrasjonens rolle og ansvar i kontrollarbeidet?
10	Roller og rolleforståing i eigarskapsforvaltning	<ul style="list-style-type: none"> – Innføring i ulike selskapsformer – Roller og rolleforståing – Kva roller har eigarrepresentantar, valde styremedlemmer, osv.

	Tema	Stikkord
11	Avstemming av rekneskapen	<ul style="list-style-type: none"> - Kva bør ei avstemming innehalde? - Kor ofte bør avstemmingar utarbeidast? - Kva avstemmingar skal utarbeidast? - Kva regelverk gjeld på området?
12	Økonomisk internkontroll	<ul style="list-style-type: none"> - Fullmakter - Kontroller
13	Organisatorisk internkontroll	<ul style="list-style-type: none"> - Kva er internkontroll? - Korleis oppnå tilfredsstillande internkontroll?
14	Innberetning av lønn	<ul style="list-style-type: none"> - Kva ytingar er avgiftspliktige og kva er oppgåvepliktige?
15	Investeringsregnskap	<ul style="list-style-type: none"> - Krav til investeringsregnskap - Skille mellom driftsregnskap og investeringsregnskap - Kva skal bokførast i driftsrekneskapen? - Kva kriterium skal vere oppfylt for bokføring i investeringsregnskapet?
16	Andre regnskapsmessige problemstillingar	<ul style="list-style-type: none"> - Tilpassast etterspurnad og behov
17	Leverandørrevisjonar - kva er kontrollutvalet si oppgåve og korleis skil desse seg frå andre revisjonar?	<ul style="list-style-type: none"> - Sjå i samband med nye innsynsmoglegheiter i kommunelova
18	Kommunelova (utvalde deler av den nye lova) og tilhøyrande forskrifter	<ul style="list-style-type: none"> - Kva er dei viktigaste endringane frå tidlegare lov? - Her kan vi sjå nærare på utvalde delar



Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited (“DTTL”), its global network of member firms, and their related entities (collectively, the “Deloitte organization”). DTTL (also referred to as “Deloitte Global”) and each of its member firms and related entities are legally separate and independent entities, which cannot obligate or bind each other in respect of third parties. DTTL and each DTTL member firm and related entity is liable only for its own acts and omissions, and not those of each other. DTTL does not provide services to clients. Please see www.deloitte.no to learn more.

Deloitte Norway conducts business through two legally separate and independent limited liability companies; Deloitte AS, providing audit, consulting, financial advisory and risk management services, and Deloitte Advokatfirma AS, providing tax and legal services.

Deloitte is a leading global provider of audit and assurance, consulting, financial advisory, risk advisory, tax and related services. Our global network of member firms and related entities in more than 150 countries and territories (collectively, the “Deloitte organization”) serves four out of five Fortune Global 500® companies. Learn how Deloitte’s approximately 312,000 people make an impact that matters at www.deloitte.no.

This communication contains general information only, and none of Deloitte Touche Tohmatsu Limited (“DTTL”), its global network of member firms or their related entities (collectively, the “Deloitte organization”) is, by means of this communication, rendering professional advice or services. Before making any decision or taking any action that may affect your finances or your business, you should consult a qualified professional adviser.

No representations, warranties or undertakings (express or implied) are given as to the accuracy or completeness of the information in this communication, and none of DTTL, its member firms, related entities, employees or agents shall be liable or responsible for any loss or damage whatsoever arising directly or indirectly in connection with any person relying on this communication. DTTL and each of its member firms, and their related entities, are legally separate and independent entities.



Stord kommune

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saksnr: 2019/130-30
Saksbehandlar: Hogne Haktorson

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Stord kommune	47/21	02.12.2021

Gjennomgang av møteprotokollar i Stord kommune

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet tar møteprotokollane til orientering.
2. Vidare i valperioden får _____ eit særskilt ansvar for gjennomgang av møteprotokollar i Formannskapet.

Samandrag

Gjennomgang av møteprotokollar frå politiske organ vert i all hovudsak sett på kontrollutvalet si sakliste til kvart møte. Møteprotokollane kan og lastast ned frå Stord kommune si heimeside, under «Politikk -> møteinnkallingar og møteprotokollar».

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Kontrollutvalet har gjort vedtak i sak PS 63/19 av 11.12.19., om at særskilt ansvar for gjennomgang av møteprotokollar skal fordelast slik:

Politisk organ:	Kontrollutvalsmedlem:
Kommunestyret	Fredrik Litleskare
Formannskapet	Rigmor Svanberg
Utval for rehabilitering, helse og omsorg	Stian Djuvsland
Utval for oppvekst og kultur	Astrid-Cecilie F. Aleksandersen
Utval for plan og utvikling	Tore Jubskås

Rigmor Svanberg har orientert sekretariatet om at ho har meldt flytting til Bømlo kommune. Dersom kommunestyret vel nytt medlem i kontrollutvalet i sitt novembermøte, er det aktuelt å sjå på fordelinga på nytt.

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse til å handsame sak om gjennomgang av møteprotokollar, jf. kommunelova § 23-2.

Vurderingar og verknader

Protokollane gjev primært informasjon om dei sakene som har vore til politisk handsaming. Kontrollutvalet kan be om nærare informasjon om enkeltsaker og drøfta ulike problemstillingar som ein finn av særleg interesse. Dette er ein av fleire måtar å gjera seg kjent med det politiske arbeidet i kommunen, og kunna fanga opp saker som no eller på eit seinare tidspunkt kan vera eit aktuelt saksfelt for kontrollutvalet.

Kontrollutvalet fatta slik vedtak 19.04.21 i sak PS 17/21:

«Utval for plan og utvikling sine protokollar 11.03.21 og 08.04.21 vert gjennomgått i neste møte. Kontrollutvalet tar dei øvrige møteprotokollane til orientering.»

Til dette møtet vil det vere aktuelt med gjennomgang av desse møteinnkallingane / protokollane:

Politisk organ:	Møtedatoar i 2021
Kommunestyret	30.09 26.10 (25.11)
Formannskapet	01.09 11.10 20.10 01.11 03.11 (01.12)
Utval for rehabilitering, helse og omsorg	08.09 06.10 10.11, dersom det vart avvikla
Utval for oppvekst og kultur	07.09 12.10 09.11
Utval for plan og utvikling	09.09 07.10 11.11.

(Dato/ar i parentes gjeld møter der protokoll ikkje låg føre då saksframlegget vart fullført)

Dersom kommunestyret har valt nytt kontrollutvalsmedlem for Rigmor Svanberg, vert det tilrådd at nytt medlem overtar den rollen ho hadde ift. protokollar frå formannskapet sine møter. Utvalet står og fritt i å gjera andre rokkingar i saka.

Konklusjon

Dersom det ikkje kjem fram noko særskilt under gjennomgangen, vert det tilrådd å ta møteprotokollane til orientering.

Dersom det er valt nytt kontrollutvalsmedlem for Rigmor Svanberg, vert det tilrådd at nytt medlem overtar den rollen ho hadde ift. protokollar frå formannskapet sine møter.



Stord kommune

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saksnr: 2020/89-10
Saksbehandlar: Hogne Haktorson

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Stord kommune	48/21	02.12.2021

Eventuelt

Forslag til vedtak

Saka vert lagt fram utan forslag til vedtak.

Samandrag

Det vert lagt opp til å ha eventuelt på saklista for å ivareta det enkelte medlem i utvalet sin moglegheit til sjølv å ta opp saker eller gjera vedtak i saker som ikkje er på saklista.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Vedtak i kontrollutvalget 11.03.2020 i PS 7/20 der utvalet vedtok å ha eventuelt som sak i kvart møte.

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse i denne saka, jf. kommunelova § 11-3 og § 23-2.

Vurderingar og verknader

Dersom det vert teke opp saker som krev nærare undersøkingar, eller innhenting av fleire opplysningar, før ein kan konkludere med at det er ei sak for kontrollutvalet, bør utvalet be sekretariatet førebu sak om dette til neste møte.

Konklusjon

Føremålet er å gje opning for å få nærare undersøkingar av saker som kontrollutvalet ønskjer å få utgreidd til neste møte, eventuelt til eit seinare møte i utvalet. Dessuten eventuelt å få orientering frå rådmannen eller andre i eit seinare møte.

Referatsaker
RS 20/21 FKT - Medlemsinformasjon september 2021

Fra: Forum for Kontroll og Tilsyn (fkt@fkt.no)

Sendt: 21.09.2021 09:17:54

Til: Forum for Kontroll og Tilsyn

Kopi:

Emne: FKT - Medlemsinformasjon september 2021

Vedlegg: FKT_prot_210816.pdf;medlemsinfo september 2021.pdf
se vedlagte dokumenter

Mvh

Anne-Karin Femanger Pettersen

Generalsekretær

Postboks 41 Sentrum, 0101 Oslo | E-post:fkt@fkt.no | Tlf.:41471166

| www.fkt.no | [@FKT_no](https://www.twitter.com/@FKT_no) www.facebook.com/FKT.no/

FKT - En møteplass for kommunale og fylkeskommunale kontrollutvalg og deres sekretariat

MØTEPROTOKOLL

Møte:	Styremøte
Tid:	16. august 2021 kl. 16.30 – 17.30
Sted:	Teams og Scandic Grimstad hotel
Deltakere fra styret:	Til stede i Grimstad: Tage Pettersen, Einar Ulla og Rita Holberg Til stede på Teams: Tom Øyvind Heitmann, Bård Hoksrud og Liv Tronstad
Andre som møtte:	Anne-Karin Femanger Pettersen (Grimstad)
Forfall:	
Møteleder:	Tage Pettersen

Saksliste:

Saknr.	Saker:
SS 45/21	Godkjenning av innkalling og saksliste
SS 46/21	Godkjenning av protokoll fra møtet 31. mai 2021
SS 47/21	Regnskapsrapport etter 2. kvartal
SS 48/21	Oppfølging av handlingsplanen
SS 49/21	Evaluering av fagkonferansen 1.-2. juni 2021
SS 50/21	Digitalt kurs - KUs uttalelse til årsregnskap og årsberetning
SS 51/21	Profilering av FKT – oppdatert tilbud fra Osberget
SS 52/21	Styrets møteplan høst 2021
SS 53/21	Referatsaker:
RS 11/21	Status - henvendelser til KMD ang. lovtolkninger og FoU som vi ikke har fått svar på
RS 12/21	Svar fra KMD på hvem som skal varsle til kontrollutvalget om møter i selskap
RS 13/21	Svar til PwC ang. spørsmål om sekretariatets rolle og ansvar i fm behandling av personopplysninger
RS 14/21	Svar til KU-leder i Engerdal kommune ang. spørsmål om KUs uttalelse
SS 54/21	Eventuelt

SS 45/21 GODKJENNING AV INNKALLING OG SAKSLISTE

Behandling i møte:

Det var ikke merknader til sakslisten.

Vedtak:

Innkalling og saksliste godkjennes.

SS 46/21 GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA STYREMØTET 31. MAI 2021

Behandling i møte:

Det var ellers ingen merknader til protokollen fra styremøtet 31. mai 2021.

Vedtak:

Protokoll fra møtet 31. mai 2021 godkjennes.

SS 47/21 ØKONOMIRAPPORT 1. HALVÅR 2021

Behandling i møtet:

Generalsekretæren orienterte om saken.

Vedtak:

Styret tar økonomirapport 1. halvår 2021 til orientering.

SS 48/21 – OPPFØLGING AV HANDLINGSPLANEN 2021-2022

Behandling i møte:

Generalsekretæren orienterte om saken og styret kom med noen innspill

Vedtak:

Styret tar informasjon om oppfølging av handlingsplanen til orientering

SS 49/21 EVALUERING AV FAGKONFERANSEN 2021

Behandling i møte:

Styret gjennomgikk evalueringen

Vedtak:

Styret tar evaluering av fagkonferansen 2021 til orientering

SS 50/21 DIGITALT KURS – KONTROLLUTVALGETS UTTALELSE TIL ÅRSREGNSKAP OG ÅRSBERETNING

Behandling i møte:

Generalsekretæren orienterte saken og styret kom med noen innspill til opplegget.

Vedtak:

Styret tar til orientering at sekretariatet planlegger et digitalt kurs om kontrollutvalgets uttalelser til årsregnskap og årsberetning. Kurset er i henhold til handlingsplanen 2021-2022.

SS 51/21 TILBUD FRA OSBERGET PÅ NY PROFILERING AV FKT

Behandling i møte:

Generalsekretæren orienterte saken. Styret ble enige om en bestillingsliste og hvem i styret som skal fungere som en arbeidsgruppe.

Vedtak:

1. Styret bestiller følgende profileringstjenester og profileringsmateriell, jf. prislisten i tilbudet:

Logo og profileringsmateriell
Profilmanual – definering av fargar, skrifttype, bruk av logo m.m.
Utarbeiding/ justering av eksisterande logo
E-post signatur
Mal for PowerPoint presentasjon
Mal brosjyre – 4 sider
Mal for brevark
Mal for omslagsmappe
Mal for RollUp

Nyheitsbrev – digitalt. MailChimp

Mal for rapport (NB! Gjeld ikkje å legge inn innhaldet)

2. Styret nedsetter en arbeidsgruppe bestående av Tage Pettersen, Rita Holberg, Liv Tronstad og Anne-Karin Pettersen

3. Arbeidsgruppen diskuterer forslag på de ulike tjenestene og foreslår et endelig design som legges fram for styret i desember.

SS 52/21 MØTEPLAN VÅR 2022

Behandling i møte:

Styret ble enige om møteplanen for våren 2022

Vedtak:

Styret vedtar følgende møtedatoer for våren 2022:

- 1. februar - i fm NKRF sin KU-konferanse 2.-3. februar på The Qube, Gardermoen.
- 15. mars - i fm sekretariatskonferansen 16.-17. mars i Scandic Lillestrøm.
- 26. april - i fm. frist for forslag til årsmøtet, 6 uker før
- 7. juni - i fm fagkonferansen og årsmøtet 8.-9. juni, Lily Contry Club, Kløfta/Gardermoen
- 15. august - i fm Arendalsuka 15.-19. august

SS 53/21 REFERATSAKER

Behandling i møte:

Følgende referatsaker ble tatt til orientering.

RS 11/21	Status - henvendelser til KMD ang. lovtolkninger og FoU som vi ikke har fått svar på
RS 12/21	Svar fra KMD på hvem som skal varsle til kontrollutvalget om møter i selskap
RS 13/21	Svar til PwC ang. spørsmål om sekretariatets rolle og ansvar i fm behandling av personopplysninger
RS 14/21	Svar til KU-leder i Engerdal kommune ang. spørsmål om KUs uttalelse

SS 54/21 EVENTUELT

Ingen saker

16. august 2021

Tage Pettersen
styreleder

Anne-Karin Femanger Pettersen
generalsekretær

Medlemsinformasjon september 2021

Høsten er her enten vi liker det eller ikke. Det fine med høsten er at vi får mer innetid som kan brukes på litt faglig oppdatering:

Kurs og konferanser

[Kontrollutvalgslederskolen 2021, 18.-19. oktober](#) (fysisk og digital)

For å få gjennomført det faglige opplegget på en best mulig pedagogisk måte, har vi satt et tak på antall deltakere på ca. 50 personer for det fysiske arrangementet.

Kontrollutvalgsmedlemmer kan melde seg på, men lederne vil bli prioritert. Vi holder av noen plasser til sekretariat. Det er ennå noen plasser igjen. Ta en titt på programmet. Her er det mye bra. Fristen for påmelding til fysisk samling er 24. september. Fristen for påmelding digitalt er 17. oktober.

Vi er i gang med å planlegge kurs om hvordan kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskap og årsberetning kan gjøres mer informativ og spennende. Det blir et digitalt arrangement på Teams, ca. midten av januar. Det kommer mer informasjon om i løpet av høsten.

For de av dere som er tidlig ute med å legge møteplaner, kan det være verdt å merke seg datoen for konferansene våren 2022: Sekretariatskonferansen 2022, Scandic Lillestrøm, 16.-17. mars og Fagkonferanse og årsmøte 2022, Lily Contry Club 8.-9. juni 2022

Veileder for sekretariatets håndtering av personopplysninger

Sekretariatene har visse plikter etter personvernregelverket når personopplysninger samles inn og brukes. FKT har derfor utarbeidet en mal som kan være til hjelp slik at sekretariatene kan få bedre oversikt over behandling av personopplysninger. Formålet er å sikre at personopplysninger behandles på en forsvarlig måte. Vi hadde digitalt høringsmøte 13. september. Det var bra oppslutning. Frist for å sende skriftlig hørings svar er 1. oktober.

Kontrollutvalgsboken

Mange av dere har spurt om når departementet vil komme med en ny utgave av Kontrollutvalgsboken. Da er det hyggelig å kunne melde at nå er arbeidet endelig i gang.

Departementet legger ikke opp til en stor revisjon. Boken vil stort sett bli seende ut som 2015-utgaven. FKT er invitert til å komme med innspill til endringer og evt. nye tema som bør være med. I den sammenhengen har vi utfordret sekretariatene til å sende inn forslag (frist 6. oktober). Departementet håper å bli ferdig med arbeidet rundt årsskiftet, men tar forbehold om at det kan skje uforutsette endringer i planene i forbindelse med regjeringsskiftet.

Annet faglig påfyll

[«Høy tillit til institusjonene og best i klassen, men ikke fri for korrupsjon»](#)

Ny korrupsjonsrapport fra TI-Norge: Det er grunn til å være på vakt når nesten halvparten av de spurte i Norge frykter gjengjeldelser ved å rapportere om tilfeller av korrupsjon.

Da er det betimelig å spørre: [Er det trygt å varsle til kontrollutvalget?](#)

Varsler har et tydeligere vern når det varsles eksternt. Er det eksternt varsling når en kommuneansatt varsler til kontrollutvalget? spør generalsekretæren i et debattinnlegg i Kommunal Rapport.

[Handlingsrom og bredere virkemiddelbruk viktig for nyttige tilsyn](#)

På oppdrag fra KS har Deloitte gjennomført en undersøkelse om statsforvalternes tilsyn med kommunene. Undersøkelsen viser at det er relativt store forskjeller både mellom sektorer og mellom embeter når det gjelder erfaring fra konkret samordning med forvaltningsrevisjoner. Framover bør det arbeides enda mer med erfaringsdeling både ved bruk av nasjonal tilsynskalender og hvordan tilsyn og forvaltningsrevisjoner på en god måte kan ses i sammenheng.

På oppdrag fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet utarbeidet FKT i 2019 et utkast til en veileder for samordning mellom statlig tilsyn og kommunal egenkontroll. På grunn av pandemien er ferdigstillingen av prosjektet utsatt. Rapporten fra KS tyder på at det fortsatt er behov for veiledning på hvordan man kan få til god samordning.

Styret

Styret hadde møte 16. august i Grimstad i forbindelse med Arendalsuka. Du finner protokollen på [medlemssiden](#) (krever pålogging). Styret har sitt neste styremøte 18. oktober i forbindelse med Kontrollutvalgslederskolen.

Nye medlemmer

Vi ønsker kontrollutvalgene i Rennebu og Ørland kommuner velkommen som nye medlemmer i FKT. Nå har vi 207 medlemmer (186 kontrollutvalg og 21 sekretariat). Tre andre kommuner i Trøndelag har meldt om at de ønsker å bli medlem fra 2022.

De av dere som ønsker tilgang til medlemssidene kan sende en e-post til fkt@fkt.no for å få tildelt passord. Dette gjelder alle utvalgsmedlemmer.

FKT ønsker dere fine høstdager!



Vennlig hilsen
Anne-Karin Femanger Pettersen,
Generalsekretær

NKRFs Kontrollutvalgskonferanse 2022

[Tilbake til kursoversikten](#)

Nøkkelfo

Fra/til	2.2–3.2
Påmeldingsfrist	16.12
Pris	Kr 7 200 eks. mva. med overnatting (ikke-medl.: kr 7 600 eks. mva.) Kr 5 390 eks. mva. uten overnatting (ikke-medl.: kr 5 790 eks. mva.) Kr 1 079 eks. mva. for overnatting m/frokost fra 1. til 2. februar 2022
Sted	The Qube - Clarion Hotel & Congress Oslo Airport, Gardermoen
Varighet	2.2.: 10.00 - 17.00 3.2.: 09.00 - 13.00

Vi har gleden av å invitere til NKRFs årlige Kontrollutvalgskonferanse 2. - 3. februar 2022, igjen fysisk på Gardermoen. Vi benytter som vanlig **The Qube**, som ligger i tilknytning til hotellene [Clarion Hotel & Congress Oslo Airport](#) og [Comfort Hotel RunWay](#).

Fra den første konferansen i 2005 med ca. 300 deltakere har dette årlige arrangementet vokst betydelig og etablert seg som det viktigste og største treffpunktet for kontrollutvalgene i kommunal sektor. I 2021 samlet konferansen rundt 400 deltakere *digitalt*. Deltakerrekorden er fra 2020 med ca. 800 deltakere.

Målgruppe

Ledere og medlemmer av kontrollutvalg, kontrollutvalgssekretærer, revisorer, ordførere, kommunedirektører og ellers alle med interesse for kontroll, revisjon og tilsyn i kommunal sektor.

Programmet begynner å ta form, og det er nå åpnet for påmelding.

På **Kontrollutvalgskonferansen 2022** vil du blant annet møte:

- Sivilombud **Hanne Harlem** | Rettssikkerhet, åpenhet m.m. – status i kommune-Norge
 - Er våre verdier truet?
 - Fellesskapets verdier – mer enn bare penger
- Økokrimsjef **Pål Lønseth** | Korrupsjonsrisiko i kommunesektoren
 - Korrupsjon og kommune hører ikke sammen
 - Er kommunen truet av korrupsjon
 - Hvordan hindre/forebygge korrupsjon?
 - Fellesskapets verdier – truet av korrupsjon?
- Advokat, ph.d. og ekspert på varsling **Birthe Eriksen** | Varsling til kontrollutvalget
 - Kontrollutvalget og varsling – den vanskelige rollen
 - Kontrollutvalget og varsling – hvordan håndtere det best mulig?
 - Varsling – en sak for kontrollutvalget?
- Kontrollutvalgsleder i Arendal **Haagen Poppe** | Hvorfor – og hvordan
 - være seg bevisst kontrollutvalget som kommunestyrets kontrollorgan?
 - Kontrollutvalget – kommunestyrets kontrollorgan – hvorfor og hvordan?
 - Kommunestyret og kontrollutvalget – hvordan få fram det beste i hverandre?
 - Kontrollutvalget – kommunestyrets ektefødte barn
- Cybersikkerhetsekspert **Chris Culina** | Hvordan går man frem for å sikre en virksomhet som driver med alt?
 - Hvordan hindre at din kommune blir utsatt for datakriminalitet?
 - Hvordan hindre innbrudd i kommunen?
 - Innbrudd i kommunen – det verste som kan skje?

I tillegg jobbes det med mange flere spennende innledere, som vil bli publisert så snart de er bekreftet. **Følg med!**

[Det tas forbehold om endringer i programmet. Sist oppdatert: 19. november]

REFERAT FRÅ EKSTRAORDINÆRT REPRESENTANTSKAPSMØTE I
SAMARBEIDSRÅDET FOR SUNNHORDLAND

Måndag 4. oktober 2021, KL. 13.00 – 15.00, på Teams

Desse møtte:

Austevoll:

Edvard Johannes Stangeland
Joon Raymond Haugland
Håvard Endre Waage

Bømlo:

Inge Reidar Kallevåg
Anne Torhild Johannessen
Torunn Laurhammer

Etne:

Siri Klokkestuen
Lars Olav Bergsvåg
Kenneth Lyng Karlsen

Fitjar:

Bård Inge Sørffonn
Grete Marit V. Maraas

Kvinnherad:

Hilde Enstad
Gaute Lund
Silvia Tofte

Stord:

Katrin Ankervold
Torbjørn Brosvik
Sigbjørn Framnes

Sveio:

Ruth Eriksen

Tysnes:

Ingrid Tysnes Stue
Ole Chr. Kjerrgård
Magne Storesætre

Frå Samarbeidsrådet møte:

Mette Heidi Bergsvåg Ekrheim, Etne kommune

Frå administrasjonen:

Tora Haslum Myklebust

Anne Almås Tranøy

Forfall:

Jo Kjetil Strand – Fitjar kommune, Asle Halleraker – Sveio kommune, Arne Valen – Sveio kommune

Då var føre:

Sak 11/21 Opning av møte. Godkjenning av innkalling og sakliste

Sak 12/21 Val av

- Referent

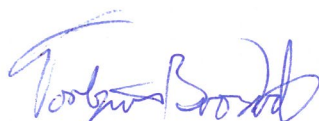
- Møteleiar

- To representantar til underskriving av protokoll

Sak 13/21 Stifting av Geopark Sunnhordland AS

Sunnhordland, 4. oktober 2021


Inge Reidar Kallevåg
Representantskapsleiar


Torbjørn Brosvik
Stord kommune


Torunn Laurhammer
Bømlo kommune

REPRESENTANTSKAPSMØTE I SAMARBEIDSRÅDET FOR SUNNHORDLAND IKS
Måndag 4. oktober 2021 kl. 13.00 – 14.00, på Teams

Sak 11/21 **Opning av møte – godkjenning av innkalling og sakliste**

Sak 12/21 **Val av**

- Referent
- Møteleiar
- To representantar til underskriving av protokoll, i tillegg til representantskapsleiar

Det vart i møte sett fram følgjande forslag:

Referent – Tora Haslum Myklebust

Møteleiar – Inge Reidar Kallevåg

To representantar til underskriving av protokoll – Torunn Laurhammer, Bømlo kommune og Torbjørn Brosvik, Stord kommune

VEDTAK:

Samrøystes vedtak

Sak 13/21 **Stifting av Geopark Sunnhordland AS**

PÅ MØTE:

Innspel på vedtekter/generalforsamling

Det vart på møte spelt inn at det i vedtektene til Geopark Sunnhordland AS bør definerast kven som skal vera generalforsamling.

Det kom forslag om at representantskapet til Samarbeidsrådet skulle vera generalforsamling i Geopark Sunnhordland AS.

Administrasjonen vart beden om å sjekke ut om det kunne leggest til ein §7 i vedtektene som definerte dette. Revisor Ragnar Pettersen v/ RSM Norge AS melder følgjande tilbake til administrasjonen:

Det fremgår av aksjelovens §5-2(1) at «Aksjeeierne har rett til å møte i generalforsamlingen, enten selv eller ved fullmektig etter eget valg. Møteretten kan ikke begrenses i vedtektene.»

Dette betyr at det ikke kan vedtektsfestes at representantskapet skal utgjøre generalforsamlingen.

Etter IKS-loven §16 er det styret som representerer selskapet utad og tegner dets firma. Tilsv. etter IKS lovens § 13 hører forvaltningen av selskapet under styret.

Dette betyr at det er styret i Samarbeidsrådet som er generalforsamling i datterselskapet.

Som det fremgår av ovennevnte § i aksjeloven kan aksjonæren la seg representere ved fullmektig.

Styret kan derfor, hvis det ønsker, gi representantskapet fullmakt til å representere seg i generalforsamlingen i datterselskapet.

Fra aksjelovens §5-2(2) fremgår det at «Fullmektigen skal legge frem skriftlig fullmakt. Fullmakten skal være signert og datert. Fullmakten ansees å gjelde bare for førstkommende generalforsamling hvis det ikke går tydelig frem at noe annet er ment. Aksjeeieren kan når som helst kalle tilbake fullmakten. Første og annet punktum gjelder tilsvarende for tilbakekall av fullmakten.»

Dersom ein ynskjer at Representantskapet skal utgjere Generalforsamlinga, så foreslår revisor at styret i Samarbeidsrådet for Sunnhordland gjer eit styrevedtak, om at Representantskapet har fullmakt til å representere dei i generalforsamlinga til Geopark Sunnhordland AS, og at fullmakta gjeld inntil den blir trekt tilbake.

På grunnlag av tilbakemeldinga frå revisor, legg administrasjonen fram sak til handsaming i styret til Samarbeidsrådet for Sunnhordland, som gjer det endelege vedtaket om kven som skal utgjere generalforsamlinga til Geopark Sunnhordland AS.

Innspel konstituering av styre:

I møte vart det spelt inn at ved konstituering av styre må det definerast kor lenge styret skal sitje.

I tillegg vart det i punkt 6. *Styret og dagleg leiar* i Stiftingsdokumentet for Geopark Sunnhordland AS, peika på at alle i styret må stå oppført med namn.

Vestland fylkeskommune v/fylkestinget valde i møte 29.-30. september 2021 ut følgjande representantar til styre i Geopark Sunnhordland AS:

- Magne Rommetveit, medlem
- Gunnar Moland, varamedlem

Det foreslåtte styre i punkt 6. i stiftingsdokumentet vert dermed som følgjer:

- Liv Kari Eskeland, stortingsrepresentant
- John Inge Svendsen, geolog
- Bård Gram Økland, arkeolog
- Magne Rommetveit, repr. Vestland fylkeskommune (Gunnar Moland, vara)
- Torstein Hatlevik, hotelleigar og leiar i styringsgruppa i Visit Sunnhordland
- Stina Nordbak, samfunnsplanleggjar og leiar i Visit Austevoll
- Mette Heidi Bergsvåg Ekrheim, styreleiar i Samarbeidsrådet for Sunnhordland.

Dagleg leiar vert Tora Haslum Myklebust.

Grunna problem med tilkopling på Teams bad Hilde Enstad om å få røysta over forslag til vedtak via e-post. Representantskapsleiar gav positiv attendemelding på dette.

STYRET SITT FRAMLEGG TIL VEDTAK:


1. Representantskapet godkjenner at Geopark Sunnhordland AS vert etablert.
2. Representantskapet godkjenner stiftingsdokument, vedtekter og aksjeeigarbok.
3. Representantskapet gir styreleiar Mette Heidi Bergsvåg Ekrheim fullmakt til å ta seg av det praktiske i samband med etableringa av Geopark Sunnhordland AS.

VEDTAK:

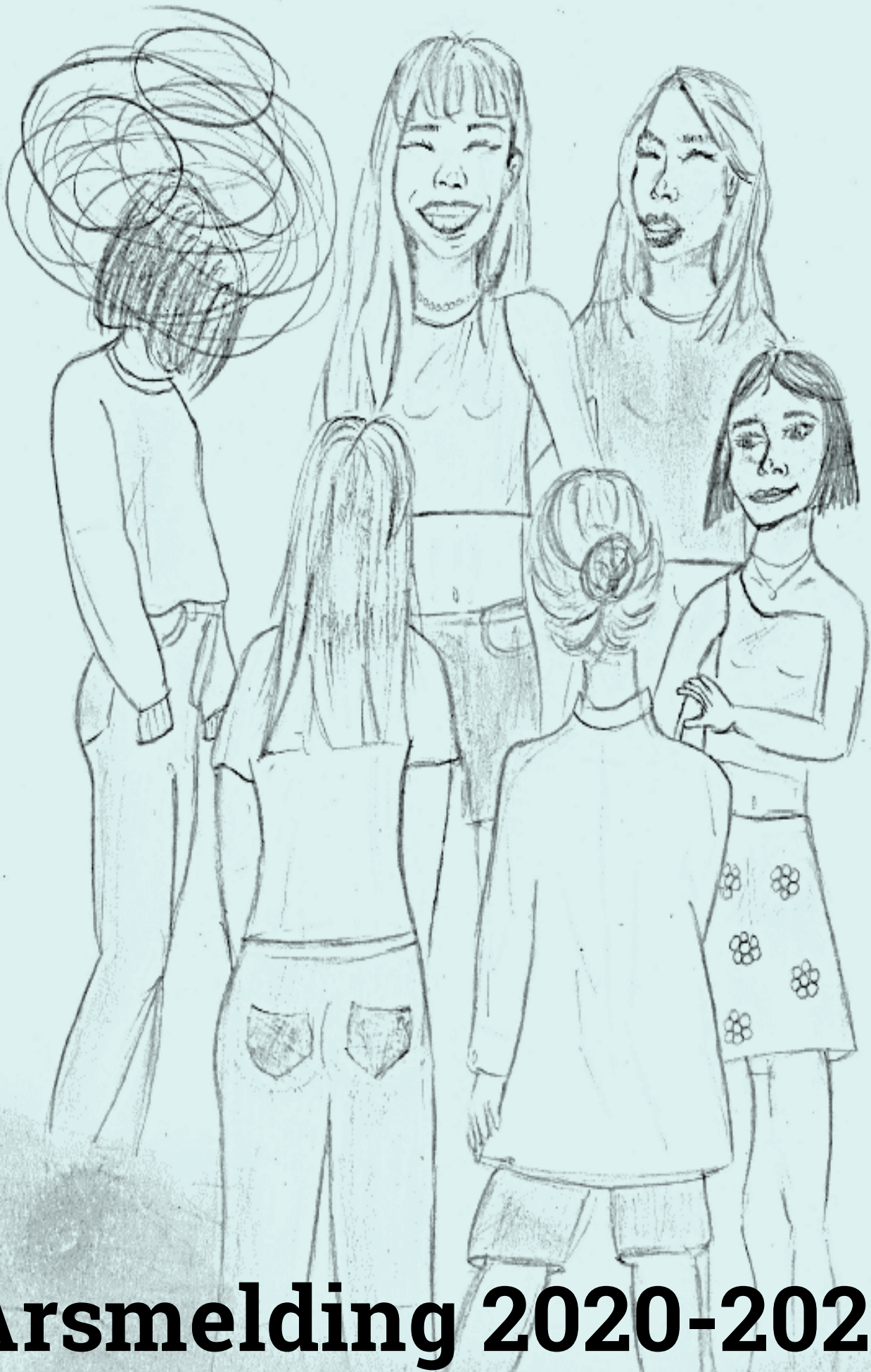
Samrøystes vedtak

Sunnhordland, 4. oktober 2021


Inge Reidar Kallevåg
Representantskapsleiar


Torbjørn Brosvik
Stord kommune


Torunn Laurhammer
Bømlo kommune



Årsmelding 2020-2021

Mobbeombodet i Vestland

Innhald

Forord.....	3
Samandrag	4
Mobbeombodet i Vestland	5
Mobbeombodets arbeid i 2020-2021	6
Kvifor har ikkje barn det bra?.....	8
Kva sviktar i handteringa?	10
Kva for hjelp ønskjer tilsette?	14
Kva skal til for å lukkast med handtering? Oppmodingar	15
1) Tru på barn.....	15
2) Ekte samarbeid.....	15
3) Kjenn barn sine rettar	16
4) Forstå	17
5) Be om hjelp	17
Vegen vidare.....	18
Kjeldeliste	19

Teikninga på framsida er laga av Jenny Hop Torvund, 14 år

Forord

Dette er årsmeldinga frå mobbeombodet i Vestland til fylkestinget i Vestland. Årsmeldinga gjeld for barnehage- og skuleåret 2020-2021. Den er skriva med utgangspunkt i dei førespurnadane som har kome til mobbeombodet og det arbeidet som har vorte gjort. Vi rapporterer til fylkestinget for å vise korleis ressursar har vore nytta, men enno meir for å peike på svakheiter og sjå moglegheiter som kan vere eigna i det vidare arbeidet i fylkeskommunen og kommunane.

Når mobbeombodet mottar ein førespurnad, høyrer vi om barn som ikkje har det trygt og godt på skulen eller i barnehagen. Vi får innsyn i kva som ligg i barns opplevingar av å ikkje ha det trygt og godt og kva hjelp dei ønskjer. Dette er viktig å løfte og gjere kjent. Når eit barn ikkje har det bra, bør foreldre i dei aller fleste saker involverast. Dei har omsorgsplikt og har rett til å bli informert om saker som angår barnet. Foreldre er ein viktig del av arbeidet med trygge og gode psykososiale miljø. I år har vi valt å ha særleg fokus på foreldre i årsmeldinga.

I rolla som mobbeombod kjem vi òg i posisjon til å sjå kva som konkret fremmar og hemmar gode løysingar i skule og barnehage, og kva tilsette og støttesystem ønskjer hjelp til. Dette må vi formidle.

Vi takkar alle som har tatt kontakt med oss og dei vi har samarbeidd med dette året. Vi har lært av kvarandre, og vi utviklar oss stadig. Vi tar med oss vidare all tilbakemelding vi har fått. Vi er særlege takksame for samarbeidspartar som har utfordra oss på eige arbeid. Det har bidrege til at vi utviklar rolla vår og kvaliteten på tenesta vi leverer.

Vi ber særleg om at ansvarlege politikarar, administrasjon og tilsette i skule og barnehage løftar og bruker årsmeldinga. Les den, lytt til erfaringane frå elevar, foreldre og tilsette, og kontakt oss gjerne om du vil høyre meir!

Aina Drage og Mari-Kristine Morberg,
Mobbeombod i Vestland, 01.07.21

Samandrag

Alle barn og elevar skal ha trygge og gode psykososiale miljø. Barnehagen og skulen skal ha nulltoleranse for krenkingar som til dømes mobbing, trakassering og diskriminering, og dei har ei aktivitetsplikt når eit barn ikkje har eit trygt og godt leik- og læringsmiljø.

Mobbeombodet i Vestland er eit lågterskeltilbod for barn og unge i barnehage og grunnskule i Vestland, og for deira foreldre. Mobbeombodet skal bidra til at barn og unge får oppfylt rettane sine til trygge og gode barnehage- og skulemiljø.

Vårt arbeid har dreidd seg både om førebygging, handtering og oppfølging av utrygge miljø og mobbing. Vi har mottatt 201 førespurnader som gjeld barnehage- og/eller skulemiljø i Vestland. Det er flest foreldre som har tatt kontakt, men vi har òg mottatt førespurnader frå tilsette. Mobbeombodet har deltatt med innlegg og føredrag for foreldre, for tilsette og for lokalpolitikarar. I samarbeid med elev- og lærlingombodet har mobbeombodet jobba for å utvikle ei god teneste for barn og unge. Saman har vi òg hatt faste møte med politisk og administrativt nivå. Slik har både tenesta blitt tatt i vare og erfaringar fanga opp og delt med ansvarlege. Gjennom året har det òg vore eit mål å gjere mobbeombodstenesta synleg for dei vi er sett til å hjelpe.

Barns opplevingar av utrygge miljø er samansette og handlar om meir enn mobbing. Barn viser til utrygge miljø, tydelege overtramp og krenkingar som kan vere vanskelege å fange opp.

I handtering av saker er barnehagen/skulen sin evne og kompetanse avgjerande. Foreldre som tar kontakt med oss opplever at barnet deira ikkje får den hjelpa dei treng og som barnet har krav på. Det kan vere at barnet ikkje blir trudd eller opplevingane blir bagatelliserte. Nokre gongar verkar ikkje tiltak, andre tiltak forverrar situasjonen eller opplevast krenkjande. Når barn har det vanskeleg, ser vi at foreldre også blir meir sårbare. Når foreldre og skule/barnehage ikkje forstår situasjonen likt, utløyser det ofte stress for ein eller begge partar. Det kan føre til konfliktfylte situasjonar. Slike konfliktsituasjonar er noko av det tilsette ber om hjelp til.

Basert på førespurnadane i 2020-21 har mobbeombodet følgjande oppmodingar til ansvarlege i barnehage og skule:

- 1) Tru på barn. Alle tilsette må ha kompetanse og ressursar til å ta imot barn som fortel om at dei ikkje har det bra.
- 2) Samarbeid på ekte. Foreldre må bli sett på som ein likeverdig partnar og verdifull bidragsytar.
- 3) Kjenn barn sine rettar. Vaksne som jobbar med barn må ha kunnskap om barn sine rettar og korleis ein gjer ei vurdering av barnets beste.
- 4) Forstå. Alle tilsette i barnehage og skule må ha god kompetanse om grupper, gruppedynamikk, sosialt samspel og mobbing.
- 5) Be om hjelp. Gode vaksne har òg behov for hjelp, dei må vite når dei skal be om det og dei må ha naudsynt kompetanse tilgjengeleg.

Mobbeombodet i Vestland

Mobbeombodet i Vestland er eit lågterskeltilbod for barn i barnehage og grunnskule, og for deira foreldre. Mobbeombodet skal bidra til at barn og unge får oppfylt rettane sine til trygge og gode barnehage- og skulemiljø. Det inneber at alle kan spørje ombodet om råd som gjeld barnehage- og skulemiljø. Mobbeombodet har teieplikt.

I Vestland var det i 2020 registrert 34 049 barn i barnehagar¹ og 76 867 elevar i grunnskulen².



*Mari-Kristine Morberg og Aina Drage.
Foto: Vestland fylkeskommune v/Mathilde Valvatne*

Mobbeombodet er uavhengig av politiske og administrative myndigheiter. Saman med elev- og lærlingombodet er vi plasserte i fylkeskommunedirektøren sin stab, i avdeling for organisasjon og økonomi. Ombodet har kontorstad ved fylkeshusa på Bergen og Leikanger.

Fylkestinget i Vestland vedtok 10.6.2020 mandat³ som mobbeombodet arbeider ut frå. Først og fremst gir vi støtte, råd og rettleiing til foreldre til enkelte barn. Vi samarbeider med foreldregrupper og tilsette i barnehage og skule, og vi bidreg med faglege innspel til barnehage- og skuleleiing og til lokalpolitikarar i kommunestyre. Vi arbeider med både førebygging, handtering og oppfølging av utrygge miljø og mobbing.

Kontaktinformasjon til Mobbeombodet i Vestland

Telefon: 57 30 03 33

E-post: mobbeombod@vlfk.no

Nettside: vlfk.no/mobbeombodet

Du kan òg helse på oss i presentasjonsfilm: <https://www.youtube.com/watch?v=eYGUelUNZkg>

¹ <https://www.ssb.no/utdanning/barnehager/statistikk/barnehager>

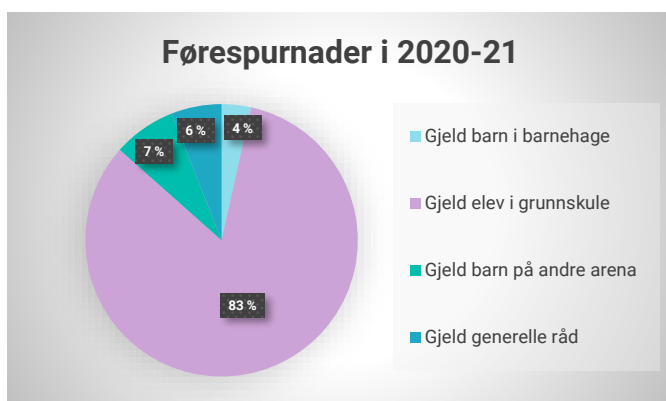
² <https://www.ssb.no/utdanning/grunnskoler/statistikk/elevar-i-grunnskolen>

³ <https://www.vestlandfylke.no/utdanning-og-karriere/hjelp-i-skulekvardagen/mobbeombodet/kva-er-og-kva-gjer-mobbeombodet/>

Mobbeombodets arbeid i 2020-2021

Førespurnadar som gjeld enkelte barn eller konkrete saker der barn er involvert.

Mobbeombodet har mottatt 201 førespurnader som gjeld barnehage- og/eller skulemiljø i Vestland. Dei fleste som har tatt kontakt er foreldre til barn som opplever utrygt barnehage- eller skulemiljø. Også tilsette i barnehage og skule har tatt kontakt, ofte for å få rettleiing eller råd i ei sak. Tabellane under syner korleis førespurnadane fordeler seg på felt, alder, kjønn og kven som har tatt kontakt med oss.

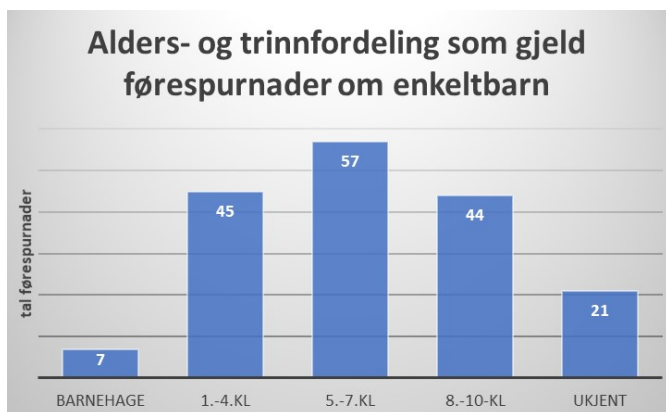


Dei fleste, og totalt 167 førespurnader, har kome frå skulefeltet.

Diagrammet syner òg at barnehage brukar tenesta, totalt 7 førespurnader.

Vi har mottatt 15 førespurnader som gjeld situasjonar utanfor barnehage og skule.

12 av førespurnadane har dreidd seg om generelle råd; tolking av lovtekst, utvikle rutinar, generelle spørsmål om aktivitetsplikt og -plan.

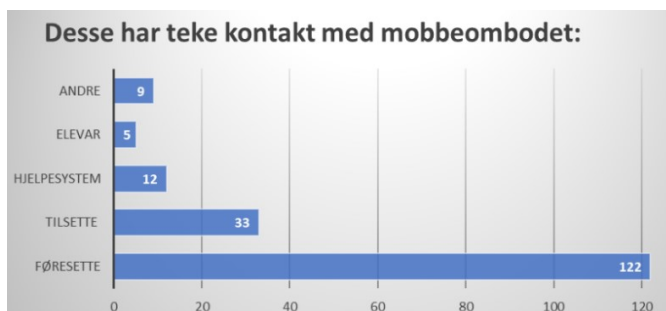


Dei fleste som tar kontakt med oss informerer om kva klassetrinn det gjeld, men ikkje alle.

Det er flest førespurnadar på mellomtrinnet.

For barnhagefeltet er det flest førespurnader som gjeld dei eldste barna.

Fordeling mellom kjønn er tilnærma likt, men også her er det ikkje alle som informerer om kjønn.



Tilsette som har kontakta oss har i hovudsak vore leiingar i barnehage/skule, men inkluderer òg lærarar i klasse og førskulelærarar i avdeling.

Med «hjelpesystem» meiner vi mellom anna PPT, skulehelseteneste og BUP.

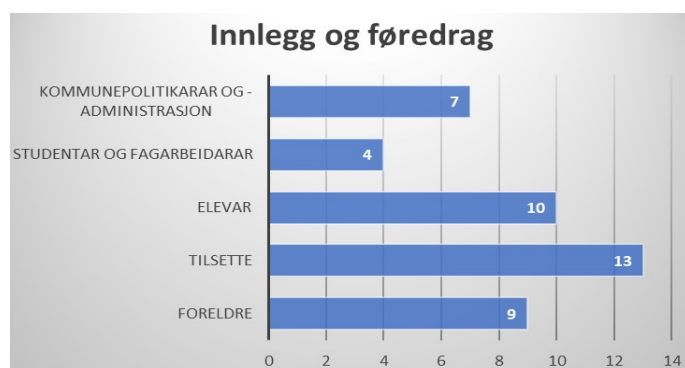
«Andre» som har tatt kontakt inkluderer FAU-representant, advokat, slekt og venner av familie.

Førespurnader frå tilsette i barnehage, skule og støtteapparat rundt barn

Gjennom året har vi òg mottatt spørsmål og førespurnader som gjeld system meir enn enkelte barn. Det har i all hovudsak vore tilsette i barnehage, skule, leining, kommuneadministrasjon og støtteapparat som har tatt kontakt. Vi har mellom anna bidratt ved å drøfta tolking av lovtekst, praktiske konsekvensar av lovtekst, rutinar for handtering av urolege/utrygge miljø og utarbeiding av heilskaplege kommunale retningslinjer.

Innlegg og føredrag som gjeld barnehage- og skulemiljø

Mobbeombodet har deltatt på foreldremøte, ofte med tema *trygge fellesskap* og *sosiale prosessar*. Vi har òg gjennomført føredrag/temaøktar med tilsette i barnehage og skule, SFO og kulturskule. Kommunar har invitert mobbeombodet til politiske møte der vi har fått fortelje om erfaringane våre. Vi har vekta kva barns opplevingar handlar om, og våre tankar om kva som hemmar og fremmar løysing i saker.



Ved invitasjon, og med omsyn til kapasitet, har mobbeombodet halde føredrag og innlegg for aktuelle og ansvarlege i barns miljø.

Å treffe elevar og foreldre har vore viktig med omsyn til å gjere mobbeombodet kjend.

Å vere synlege for dei vi er sett til å hjelpe

Evaluering av mobbeombodstenesta viste at ordninga har hatt effekt, men at den har vore lite kjent.⁴ Vi har jobba på fleire måtar for å gjere tenesta betre kjent.

- Vi har sendt e-post med informasjonsplakatar til aktuelle aktørar i kommunar, med mål om å gjere informasjonen lett tilgjengeleg for barn og foreldre. Vi ser at mange kommunar, skular, barnehagar, fylkeskommunale skular og tannklinikkar i Vestland informerer om tenesta.
- Gjennom eigen profil på Facebook⁵ og Instagram⁶ rettar vi oss mot foreldre og mot ungdom. Her har vi delt aktuell informasjon for målgruppa.
- I løpet av året har vi hatt praksisstudent frå universitetet i Bergen og masterprogrammet *Kommunikasjon og medievitskap*. I samarbeid har vi laga korte filmar, mellom anna presentasjon av mobbeombodet i Vestland.⁷
- I fysiske og digitale besøk i klasserom og foreldremøte har vi presentert oss sjølve og mobbeombodstenesta.
- Mobbeombodet har skriva debattinnlegg og stilt opp til intervju i aktuelle saker i media, totalt 19 slike innlegg/intervju fordelt på lokalaviser, regionaviser, lokalradio og TV.

⁴ https://www.udir.no/contentassets/a252bc9ffb8d43819923e1c2c164a51f/fylkesvise-_mobbeombud_nova-rapport-2020.pdf

⁵ <https://www.facebook.com/mobbeombod>

⁶ <https://www.instagram.com/ombodvestland/?hl=nb>

⁷ <https://www.youtube.com/watch?v=eYGUelUNZkg>

Samarbeid med elev- og lærlingombodet i Vestland

Mobbeombodet og elev- og lærlingombodet har hatt faste møte. Vi har samarbeidd for å utvikle ei god teneste for alle barn og unge i fylket. Vi har sett på moglegheiter for konkrete samarbeidsprosjekt og har jobba med interne rutinar og retningslinjer.

Vi har hatt møte med fylkespolitikarar og fylkesadministrasjonen. Tema for møta har vore arbeidet og erfaringane til omboda.

Deltaking i nasjonalt nettverk, saman med andre fylkesvise mobbeombod og elev- og lærlingombod

Fylkesvise mobbeombod, elev- og lærlingombod og oppvekstombod har eit nasjonalt nettverk. Gjennom faste digitale samlingar og i arbeidsgrupper har vi hatt faglege drøftingar, delt erfaringar og gitt høyringsssvar. Læringsmiljøsenderet i Stavanger har hatt i oppgåve å legge til rette for kompetansesamlingar for omboda. Å vere i nettverk med andre ombod har bidratt til fagleg utvikling og rolleforståing. Eit av mobbeomboda i Vestland sit i nettverkets arbeidsutval.

Kvifor har ikkje barn det bra?

«Det må vere to meter mellom alle, men det spelar inga rolle, for det er allereie fleire kilometer mellom meg og dei andre»
- jente, 12 år

Tydelege og skjulte krenkingar

Barn og unge er saman i barnehage, på skule, på skuleveg, på fritid og på nett. Barn som opplever mobbing og krenking, viser til at krenking skjer på fleire stader, i ulike situasjonar og på ulike måtar. Barn fortel både om tydelege og meir skjulte krenkingar. Førespurnadar vi får handlar ofte om verbal, relasjonell og fysisk krenking, og om urolege klassemiljø.

Barn fortel om å bli kalla ufine ting, til dømes kommentarar på utsjånad. Dei blir bedne om å flytte seg for andre. Trugslar om overgrep eller vald skjer, til dømes at personen skal bli skada. Rasistiske utsegn og kommentarar som gjeld identitet er òg ein del av opplevingane. Dette skjer både ansikt til ansikt og digitalt.

Digitale krenkingar kjem fram på ulikt vis. Barn blir utestengt frå digitale møteplassar og får ikkje merksemd frå andre. Å bli utestengd frå fellesskap, om det er fysiske eller digitale, gjer vondt. Barn får krenkande meldingar; oppmodingar om å skade seg sjølv eller ta livet sitt. Barn opplever å bli tatt og delt bilde av, det blir spreidd rykte om dei, eller dei får tilsendt bilde og meldingar av seksuell karakter. Nokre har opplevd at mobbing oppstår i etterkant av digitale hendingar der dei sjølv har gjort ugreie ting.

Barn fortel om situasjonar der eigendelar har vorte øydelagde; til dømes sykkel, klede på gangen og matpakke som blir trakka på.

Fysiske krenkingar og vald skjer. Vi høyrer om slag, biting, klyping, dytting, spark i skrittet og kvelartak. Barn blir kasta ting på, som viskelêr, snøball eller diverse ballar i gymtimen. Barn blir tissa på, seksuelt trakasserte og halde fast medan andre slår.

"Det er berre plass til 18 i denne leiken. Du kan ikkje vere med."
- 4. klassing

«Det einaste som
hjelper er å slå»

- gut, 11 år

Vi høyrer om barn som blir terga til dei sprekk, som slår tilbake, rasar og øydelegg ting. Fleire av desse opplever å bli gjort ansvarlege for det som skjer og blir tildelt skuld for situasjonen.

Det handlar òg om klassemiljø som har vore uroleg over tid. Ofte ser vi at utrygge klassemiljø har kjenneteikn som ugrei språkbruk, ustabile klassefelleskap og klikk-danning. I slike miljø kan alliansar i stor grad definere rollar og innan- og utanforskap.

Mange som tar kontakt med oss har levd i utrygge miljø tidlegare. Mange fortel at dei har blitt utsett for krenking og mobbing over lang tid, at det starta i barnehagen eller at dei har hatt aktivitetsplan eit år eller to tilbake i tid. Føresurnadar vi har mottatt i år syner at mobbing har starta opp att i same miljø, der ein tidlegare har klart å stoppe det. Vi ser òg at krenkingar kan starte opp att etter strukturelle/organisatoriske endringar; til dømes ved skifte av gruppe (base/trinnorganisert skule), skifte av lærar eller ved overgang til ny skule (ungdomsskule eller byte av skule på grunn av mobbing).

Krenka av vaksne

Når barn og unge opplever mobbing eller krenking frå vaksne, har det ofte handla om situasjonar der 1) vaksne krenker barn, 2) vaksne blir opplevd som ein utrygg faktor eller 3) barnet manglar ein trygg vaksenrelasjon i barnehagen eller ved skulen.

Barn som opplever krenking frå vaksne, fortel om tydelege overtramp og meir skjulte eller udefinierbare. Vi har høyrte om barn som har opplevd å få straff; kjeft i samla klasse, utestengt frå time ved at døra blir låst, innestengt i kott, klype i armen og bli tatt kvelartak på. Barn som har opplevd slike hendingar, fortel at dei blir redde for den vaksne og at frykta sit i kroppen i lang tid etterpå. Barn som observerer at andre barn blir utsette for slike krenkingar vil òg ofte oppleve den vaksne som utrygg.

Når relasjonen mellom barn og tilsett er skjør, vil samhandling mellom dei opplevast annleis enn når relasjonen er trygg og god (Flygare & Nordahl 2016). Vi ser at det her ligg ein risiko for at det den tilsette seier og gjer, sjølv med dei beste intensjonar, kan bli opplevd krenkande. Vi høyrer òg om barn som ikkje kjenner seg likt av vaksne.

Symptom

Barn som blir utsette for krenking og mobbing får sår. Mange ønskjer ikkje å vere i barnehagen eller på skulen, og gir tydeleg uttrykk for det. Samstundes ser vi at dei fleste av desse barna likevel møter opp. Vi høyrer om barn som utviklar eigne strategiar for å unngå situasjonar; gøyme seg, rømme frå skulen eller finne vikarierende argument for å sleppe å vere saman med andre i klassen.

Barn blir prega av utryggheit, krenking og mobbing. Ofte høyrer vi om endra åtferd og auka grad av frykt. Mange blir redde for å vere åleine, for å gå til skulen, vere på skulen, sove åleine og redde for ikkje å bli trudd på. Barn blir nedstemte, deprimerte og ukonsentrerte. Vi ser òg auka trong til kontroll; at dagar må vere føreseielege og situasjonar kontrollerbare.

Nokre barn utagerer og angrip andre når dei sjølv er utrygge, medan andre vert stille og passive. Nokre skadar seg sjølv. Auka fråvær er vanleg. Nokre barn blir sjukemelde av legen sin. Fleire av barna og ungdommane som har stått i utanforskap, krenking, mobbing og utrygge miljø over tid, uttrykker òg ønskje om ikkje å leve lenger.

"Det er ikkje noko
vits i at eg lever"

- gut, 15 år

Kva sviktar i handteringa?

Når mobbeombodet blir kontakta er det som regel fordi barn ikkje har det bra og i tillegg har noko svikta i handteringa av saka. Vi får tilgang til informasjon om kva som har gått gale. I skuleåret 2020-21 er det i stor grad dei same problemstillingane i handteringa som tidlegare. Vi meiner det er viktig å trekke desse fram og vise korleis dei påverkar ei sak. Problemstillingane som oftast går igjen er

- bagatellisering
- skulen/barnehagen tar ikkje (synleg) tak i saka
- manglande kommunikasjon og samarbeid
- krenkande kommunikasjon/sakshandsaming
- tiltak blir ikkje sett i verk, opplevast ikkje som treffsikre eller gjer vondt verre
- enkeltbarn blir gjort ansvarlege

Når ein familie opplever alt dette i ei og same sak, opplevast det som svært krevjande. Når handtering feilar tidleg i prosessen pregar det ofte saka vidare. Det krev tid og energi å rette og bygge opp att tillit. For å prøve å vise problemstillingane som går att, og kva som påverkar prosessen, har vi laga ein fiktivt case som vi no presenterer.

Sofie – ein case om handtering av skulemiljøsak

«Sofie» er 12 år. Ho har lenge hatt det vanskeleg sosialt. Det har vore mykje uro i klassen dei siste åra. Sofie har fortalt kontaktlæraren sin om konflikter og ugreie ting som skjer i friminutta. Foreldra hennar har ved fleire høve sendt mail og tatt opp på utviklingssamtale at dei er litt urolege for konfliktane og krenkingane som Sofie fortel om.

Læraren seier at Sofie har vener både i klassen og i parallellklassen og han trur ho for det meste har det bra. Det å bli utestengt er noko alle jentene i klassen opplever i blant, men han seier han skal snakke med dei involverte. Ting blir betre nokre veker, men så er det tilbake til slik det var tidlegare.

Før førre utviklingssamtale var det nokre episodar der Sofie blei kalla stygge ting på Tik Tok, så no har foreldra samla mot nok til å be skulen gjere noko. «Vi kan ikkje sjå krenkingar. Meiner de at det er mobbing? Kan de vente litt med å melde 9A-sak?» Kontaktlæraren til Sofie tenkjer at dette er ei problemstilling han har god oversikt over, og ikkje noko han bør bry rektor med.

«Kanskje de kan vente litt med å melde 9A-sak?»
- kontaktlærer

Vi ser at:

- Barn og foreldre har meldt frå ved fleire høve, ofte over år, utan å oppleve varig endring.
- Vaksne får ikkje med seg og klarer ikkje å sjå det barna fortel om.
- Skule/barnehage og barn/foreldre har ulik forståing av det som går føre seg.
- I meir enn 1/3 av sakene har ikkje barnet fått aktivitetsplan som skildrar kva tiltak skulen/barnehagen skal gjere for å betre situasjonen for barnet.⁷

⁷ Dette gjeld nok langt fleire enn det som kjem fram i våre samtalar.

- Ein del tilsette uttrykker at det må handle om mobbing for at aktivitetsplikta skal gjelde.⁸ Skule og barnehage har plikt til å sikre at barn har eit trygt og godt psykososialt miljø etter opplæringslova og barnehagelova. Elevar har òg ein individuell rett på eit trygt og godt miljø. Usikkerheit om lovverk fører til gjentatte lovbrøt.

Krevjande kommunikasjon

Foreldra til Sofie meiner at dei får lite informasjon frå skulen. Ut på hausten i 6. klasse sender dei ei melding til rektor kor dei viser til kapittel 9A i opplæringslova. Dei blir kalla inn til møte på skulen veka etter. I e-posten er det ingen informasjon om kor på skulen møte skal vere, agenda for møte, kor lang tid som er sett av eller kven som skal delta. Foreldra kvir seg allereie. Det å ikkje vite kva som skal gå føre seg, er eit stressmoment.

Kontaktlærar og avdelingsleiar deltar på møtet. Sofie er ikkje invitert. Foreldra fortel nok ein gong om dei viktigaste hendingane og historikken sidan 3. klasse. Avdelingsleiar fortel at dei har følgd med den siste veka, og at dei ikkje kan sjå at Sofie er utrygg. Dei har snakka med Sofie og nokre av elevane i klassen som det har vore episodar med. «Dei fortel ulike versjonar av det som går føre seg, så her er det fleire historier», fortel læraren. Avdelingsleiar meiner Sofie ikkje har bruk for aktivitetsplan, men at dei skal fortsette å følgje med. Kontaktlærar fortel òg at dei etter jul skal starte med jentegrupper på trinnet. «Det vil vere bra for alle. Vi jobbar jo med sosial kompetanse heile tida», seier dei, og legg til at dei kan sjå på moglegheita for å lage friminuttsgrupper.

«Vi ser at ho har vener, så ho treng ikkje noko aktivitetsplan»

- skuleleiar

Etter møtet venter foreldra på referat, men får ikkje noko tilsendt. Dei er usikre på kva skulen og dei sjølve skal gjere vidare.

Vi høyrer at:

- Barnet si stemme manglar ofte i møte og i saker som gjeld dei sjølve.
- Foreldre må etterspørje informasjon og etterlyse framdrift. Dei kjenner seg som ei byrde for skulen/barnehagen.⁹
- Foreldre får lite informasjon om korleis skulen/barnehagen har gjort undersøkingar. Då er vanskeleg å vere trygg på at det er undersøkt godt nok.
- Uryddig forvaltningsskikk går igjen; å ikkje få skriftleg innkalling med tilstrekkeleg informasjon til møte, manglande referat frå møte, at ein ikkje får høve til godkjenne referat, osv.

⁸ § 9 A-4: «Alle som arbeider på skolen, skal følgje med på om elevane har eit trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg. Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeigaren i alvorlege tilfelle. Ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarast undersøkje saka. Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørge for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Skolen skal sørge for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i skolen sitt arbeid. Skolen skal lage ein skriftleg plan når det skal gjerast tiltak i ei sak». I planen skal det stå a) kva problem tiltaka skal løyse, b) kva tiltak skolen har planlagt, c) når tiltaka skal gjennomførast, d) kven som er ansvarleg for gjennomføringa av tiltaka, e) når tiltaka skal evaluerast. Skolen skal dokumentere kva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikta etter første til femte ledd.» Skulen skal klare å fange det opp når ein elev fortel at han/ho ikkje har det trygt og godt og det skal vere låg terskel for å varsle rektor.

⁹ Det er særleg mange som har kjent på det det siste året, - dei veit at skulen og barnehagen har det ekstra krevjande med korona og smittevern.

Samarbeid

Det kjennast som om skulen ikkje tar opplevingane til Sofie på alvor. Samstundes er ikkje foreldra på skulen og kan sjå kva som faktisk skjer mellom jentene. Foreldra har alltid hatt eit godt samarbeid med kontaktlærar og dei liker han godt. Dei vil ikkje kritisere jobben han gjer, det er tydeleg at han bryr seg om Sofie. I tillegg er dei urolege for at ei klage ikkje vil hjelpe situasjonen til Sofie. Kanskje blir det verre?

«Men korleis kan eg slutte å melde frå om alt barnet mitt fortel meg om, når dei gir uttrykk for at dei ikkje ser det?»

- mor

Foreldra forsøker å støtte og oppmuntre Sofie. Dei legg vekt på positive opplevingar, men synst det er vanskeleg å finne riktig balanse mellom å trekke fram det gode som skjer på skulen, utan å sjølv bagatellisere det Sofie fortel. Sofie har ved fleire høve sagt at det ikkje er noko hjelp i å fortelje til dei vaksne på skulen, for dei seier berre at ho må vere meir frampå og hoppe inn i samtalen.

Vi ser at:

- Foreldre er avhengige av eit godt samarbeid med skulen og dei fleste kvir seg for å vere «den krevjande forelderen», «den som alltid masar», «den som aldri blir nøgd».
- Foreldre er i ein sårbar situasjon, saman med barnet sitt. Nokre blir sjukemelde.
- Foreldre kjenner seg pressa til å sjølv ta ansvar og styring når dei opplever at skulen/barnehagen ikkje gjer det. Det er ikkje alltid til barnas beste.
- Barn som opplever at dei ikkje blir lytta til eller at det ikkje har noko effekt å fortelje (sjølv om den vaksne er empatisk og lyttande), vil ofte slutte å fortelje.

Sakshandsaming og tillit

Tida går. Det kjem stadig små kommentarar og der er treff som Sofie ikkje blir invitert til. Etter jul skal dei i gang med «jentegruppe». Sofie gruar seg og lurar på kva dei skal snakke om.

Det blir vanskelegare for Sofie å gå på skulen. Mor¹⁰ oppdaterer læraren med jamne mellomrom. Dei gongene ho får svar på e-postane, får ho vondt i magen. Det er ikkje alltid ho orkar å lese svaret med ein gong. Ho er usikker på kva læraren meiner med det han skriv.

«Guten min får i oppgåve å gå frå situasjonen, seie og gjere sånn eller slik. Men han er 7 år! Han skal ikkje måtte ha eit arsenal av verktøy for å verne seg!»

- far til 2. klassing

Foreldra er uroa for skulen sine rutinar og kompetanse. «Anten vil dei ikkje sjå, eller så kan dei ikkje sjå...» Begge deler er urovekkande, meiner dei. Tilliten til skulen brytast ned. Foreldra vil ikkje melde saka til Statsforvaltaren. Dei fryktar det vil ta tid og energi bort frå å hjelpe Sofie og at samarbeidet med skulen skal bli verre.

Dei tar kontakt med rektor på ny. Denne gongen står mobbeombodet i kopi på e-posten. Rektor set i gong undersøkingar etter opplæringslova § 9A-4. PPT i kommunen blir kopla på - dei observerer eit hierarki i klassen. Sofie ser ut til å vere nedst på rangstigen.

¹⁰ Ombodet blir kontakta av både fedrar og mødrer, men mødrer er i stort fleirtal (83% av foreldre som tar kontakt).

Vi erfarer at:

- Det som blir sagt, ord og formuleringar skulen/barnehagen vel å bruke har svært mykje å seie. Orda blir tolka i lys av eigne opplevingar av situasjonen, i lys av relasjonen til tilsette og i lys av tidlegare erfaringar med barnehagen/skulen. «Kva meiner dei med det? Kva betyr dette?» Foreldre treng å vere trygge på kva barnehagen/skulen tenkjer og kjenne at dei vil barnet deira vel.
- Når kommunikasjon og samarbeid i seg sjølve krev energi frå foreldra blir det ofte ei tilleggsbelastning og tilleggskonflikt til sjølve saka. Det er ikkje til det beste for barnet.
- Når tilliten er tynnslite krev det god og tett oppfølging for å bygge den opp att.

Tiltak

Etter undersøkingane utarbeidar skulen ein aktivitetsplan. Sofie og foreldra får uttale seg om tiltaka i planen. Dei er litt usikre. «Nokre tiltak ser ut til å vere gode, men vi er ikkje pedagogar, så vi veit eigentleg ikkje...». Det er ikkje sett opp noko dato for evaluering av tiltaka, men når foreldra ber om dette, blir dei kalla inn til møte. Sofie er med på deler av møtet. Ho seier at det går litt betre.

Nokre av tiltaka ser ut til å ha effekt. Det er mykje fokus på samarbeid og venskap i klassen og vaksne jobbar med å forbetre relasjonane til og mellom elevane. Sofie har tilbod om å snakke med helsesjukepleiar kvar veke. Det likar ho, det er fint å ha ein vaksen som lyttar, men det er òg ubehageleg når ho går ut av klassen og alle dei andre ser på og spør kva ho skal.

Nokre tiltak gjer vondt verre. Tiltaket med friminuttvener fungerer av og til. Det kjem an på kven ho er på gruppe med. Førre veke sa to av dei: «Vi vil ikkje at du skal vere saman med oss». «Men eg må jo det», svara Sofie. «Då får du i alle fall vere stille». Andre gongar blir Sofie gjort ansvarleg. Som på fotballbana; då Sofie prøvde å ta ballen som stadig gjekk forbi ho vart ho skulda for å øydelegge og kunne difor gå å hengje seg. Sofie gjekk vekk og ein lærar kom bort. «Kvifor er du ikkje med å spele? Ser du ikkje at heile klassen er med? Du kan ikkje berre velje vekk felles aktivitetar, då blir du aldri inkludert».

Nokre av tiltaka blir justert etter tilbakemelding frå foreldra. Dei fryktar Sofie begynner å bli lei av møter og «mas» og at ho ikkje lenger seier korleis ho har det. Heime gret ho mykje, har vondt i hovudet og ho vil verken på skulen eller på fritidsaktivitetar.

Barn og foreldre fortel:

- Dei får ikkje bidra i arbeidet med tiltak.¹¹
- Aktivitetsplanar har lite konkrete tiltak. Planar kan vere utydelege på kven som er ansvarlege, på tidsperiode for tiltak og på dato for evaluering.
- Tiltak ikkje blir gjennomførte, har ikkje effekt eller gjer vondt verre.
- Det vert sett inn tiltak der dei sjølve er ansvarlege for å forbetre situasjonen.
- Dei opplever ei forventning om at barnet heile tida skal halde vaksne underretta om korleis det går, meir enn at vaksne sjølv tar dette ansvaret og hentar inn informasjon.
- Vaksne grip ikkje inn i krenkingar.
- Dei saknar informasjon om kva tiltak som blir sett inn mot andre involverte barn.¹²

«Kvifor skal vår dotter snakka med helsesjukepleiar kvar veke? Det er ikkje det som skal til for at ho får det betre på skulen!»

-far

¹¹ Barn og foreldre skal aldri ha ansvaret for å finne tiltak. Det er heller ikkje slik at barn/foreldre kan «bestille» eller krevje tiltak, det skal ligge ei fagleg og pedagogisk vurdering til grunn for tiltaka.

¹² Skule og barnehage har teieplikt om tiltak for andre barn. Likevel kan dei dele noko informasjon. Til dømes kan ein vise til skulen sine rutinar for handtering av krenkingar – at dei «alltid i alle saker følgjer opp slik». Ansvarlege kan be om samtykke til å

Skulen klarar i løpet av våren i 6. klasse å stoppe krenkingane som går føre seg ved å kople foreldre i klassen tett på. Dei jobbar framleis aktivt med å bygge opp att relasjonar, både i klassen og på tvers av klassane. Sofie fortel at det går mykje betre og skulen lukker saka før sommaren. Sofie og foreldra tenkjer at det er godt å starte 7. klasse med å leggje bak seg alt som har vore.

Det er mange som kjennar det slik som Sofie og foreldra hennar. Det har vi stor forståing for og ser at gode endringar kan vare ved. Likevel vil vi understreke at det er viktig å følgje opp i lang tid etter at eit barn igjen har det trygt og godt.¹³

Kva med barnehage?

Historia om Sofie har gått føre seg over nokre år på barneskulen. Mange av dei som tar kontakt med oss fortel at det går føre seg over år, at det har eskalert frå tid til anna og at det heile starta i barnehagen.

Førespurnadar om barnehage handlar i stor grad om det same som i grunnskulen, men i tillegg spør ein ofte om korleis og til kven ein skal løfte saka. Frå januar 2020 har barnehagen fått eit nytt kapittel i barnehagelova; kapittel 8. Dette liknar mykje på kapittel 9A i opplæringslova for skulen og her finn ein tydeleg kva pliktar barnehagen har når barn ikkje har eit trygt og godt psykososialt miljø.

Vi håpar og trur det nye kapittel 8 vil føre til meir merksemd og kunnskap om barn sine rettar i og blant barnehagar, barnehageeigarar, støttesystem og foreldre. Med meir systematisk arbeid, vil vi kunne plukke opp fleire saker og hindre at dei følgjer barna inn i skulen.

Kva for hjelp ønskjer tilsette?

Omboda blir i hovudsak kontakta av foreldre, men det er og ein del tilsette som tar kontakt. Over 40 av førespurnadane kjem frå tilsette i barnehagar, skular og hjelpesystem.¹⁴ Gjennom desse førespurnadane kan ombodet fange opp kva tilsette har behov for eller ønskjer rettleiing om.

Tilsette fortel og spør om mykje det same som foreldre. Dei ønskjer barna og elevane sitt beste og har spørsmål om korleis ein skal forstå aktivitetsplikta og korleis ein skal og kan gå fram til det beste for barna. Det handlar ofte om kva som kan vere eigna tiltak i ei sak, innspel til tiltak som barn/foreldre ønskjer, utforming av aktivitetsplan og/eller når ein kan avslutte ei sak. Tilsette løftar òg ulik problemforståing og utfordringar i samarbeid med foreldre og mellom foreldre.

I år har fleire stilt spørsmål om samtale som tiltak. Tilsette på skulane og i hjelpesystemet spør om samtalegruppe, til dømes «jentegruppe», kan vere eit godt tiltak. Finst det eigne opplegg? Har skulen tilstrekkeleg kompetanse for å gjennomføre? Kva må ein passe på?

dele informasjon med andre foreldre. Det er òg mogleg å utarbeidde aktivitetsplanar på gruppenivå, kor ein har tiltak som blir satt inn i heile klassen eller gruppa.

¹³ Sjå også Bruvik et al, 2017

¹⁴ Med hjelpesystem meiner vi helsesjukepleiar, PPT, BUP, osv.

Nokre tilsette har spørsmål om førebygging og foreldresamarbeid generelt. Både tilsette og FAU-representantar i barnehage og skule etterspør førebyggjande verktøy og ressursar ein kan nytte i foreldremøte.

I tillegg har fleire tilsette spørsmål om korleis ein kan jobbe med klassemiljø/grupper. Nokre spør om ombodet kan bidra i kartlegging, i arbeid med aktivitetsplikta eller i arbeid på gruppenivå.

Kva skal til for å lukkast med handtering? - oppmodingar frå mobbeombodet

Saka om Sofie er fiktiv, men er basert på mange av førespurnadane våre, og det vi høyrar at barn og foreldre opplever.

Vi ser at det er skilnad på korleis barnehagar og skular handterer saker som gjeld barnehage- og skulemiljø; nokre er trygge og nokre meir usikre. Frå vår ståstad kan vi i noko grad sjå kva som skal til for å praktisere god handtering. Basert på erfaringane våre gjennom året som har gått, rettar vi følgjande fem oppmodingar til ansvarlege i barnehage og skule:

1) Tru på barn

Alle tilsette må ha kompetanse og ressursar til å ta imot barn som fortel at dei ikkje har det bra. Dette inneber å kunne møte barnet og foreldre sine behov – her og no, òg på sikt. Å trygge barnets foreldre, bidrar til trygg og god handtering frå alle partar. Det er til barnets beste.

Å tru på barn og ta i mot barnet si oppleving er særleg viktig i situasjonar der den tilsette les situasjonen barnet står i på ein annan måte enn barnet sjølv.

Som eigar eller leiar av barnehage og skule, må ein sikre at tilsette, som individ og som gruppe, er trygge på korleis dei møter uro og uro-meldingar. Barnehage- og skuleeigar må òg sikre at leiarar/styrarar er trygge, har oversikt og har naudsynnte ressursar for å dekke dei tilsette sine behov.

2) Ekte samarbeid

Foreldre må bli sett på som ein likeverdig partnar og verdifull bidragsytar. Foreldresamarbeid må vere ein integrert del av barnehagen/skulen sin aktivitet.

Leiinga må sørge for at alle tilsette er klar over kva han/ho skal gjere for å fremme eit godt samarbeid med alle foreldre. Vidare må leiinga sørge for at ein har strategiar når samarbeidet blir vanskeleg.

Vi har vist at det er fleire problemstillingar som går igjen i handtering av saker. Både tilsette og foreldre fortel om ulik oppfatningar av det som går føre seg. **Det er lettare å komme vidare med saka**

om ein forstår ho likt, men det er ikkje ei føresetnad. Ein kan likevel bli samde om kva barnet treng for at det skal bli betre (Onsøien og Drugli, 2010).

«Samarbeidet mellom heim og skule må bære preg av felles mål, gjensidig forpliktelse og medvirkning». Skulen skal i følgje opplæringslova legge til rette for at foreldre har høve til medbestemming og påverknad på elevane si opplæring. Foreldresamarbeid syner at det er delt ansvar mellom heim og skule og viser likeverd og gjensidigheit mellom partane. Når samarbeidet fungerer optimalt, blir foreldra sett på som en engasjert og gjensidig partnar (Drugli & Nordahl, 2016).

Foreldresamarbeid må vere ein integrert del av barnehagen/skulen sin aktivitet. Det krev høg grad av forplikting frå alle.

Mobbombodet fremmar, som Lund (2020), eit responsivt foreldresamarbeid. Det inneber

- å vere lydhøyr ovanfor foreldre
- stille spørsmål til foreldre, med mål om å forbetre skulen for elevane
- at skulen gjer noko med det foreldra fortel

Responsivt foreldresamarbeid gir familien moglegheit for handling. Foreldre blir sett som verdifulle bidragsytarar til forbetring av praksis og tilsette ser på kritikk og uro som høve for læring.

3) Kjenn barn sine rettar

Vaksne som jobbar med barn må ha kunnskap om barn sine rettar og korleis gjere vurdering av barnets beste. Vaksne må vidare gjennomføre pliktene sine etter lovverket ovanfor barn.

Tilsette i barnehage og skule må særleg ha inngåande kompetanse om aktivitetsplikta, med delplikter, etter barnehagelova og opplæringslova. Det gjeld både kva lova betyr, men og kjennskap til eigne lokale retningslinjer.

Tilsette i barnehage og skule må utøve god forvaltningsskikk, - det vil seie å svare på e-post og førespurnadar, gi god informasjon og rettleiing.

Barn i Noreg har sterke rettar i barnehagelova¹⁵, opplæringslova¹⁶, grunnlova¹⁷ og barnekonvensjonen¹⁸. Barneombodet si ekspertgruppe anbefaler i sin siste rapport at studentar i utdanningar retta mot barn må få opplæring om barnekonvensjonen og kva konvensjonen inneber for deira arbeid.¹⁹ Vi støttar dette fullt ut.

Både barn og foreldre har rett til å medverke og rett til å bli høyr i saker om psykososialt miljø.²⁰ I trygge omgjevnader er det lettast for barn og unge å ytre seg om kva dei sjølv treng, kva som gjer godt og når dei kjenner dei trivst og har det trygt.

¹⁵ https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64?q=barnehagelova#KAPITTEL_8

¹⁶ https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61?q=oppl%C3%A6ringslova#KAPITTEL_11

¹⁷ https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1814-05-17-nn/KAPITTEL_5#KAPITTEL_5

¹⁸ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/barnekonvensjonen-nynorsk/id87589/>

¹⁹ Barneombodet si ekspertgruppe anbefaler i sin siste rapport, «Ungdom om medvirkning og barnerettighetsvurderinger» (2021) at vaksne må få informasjon og opplæring om barnekonvensjonen, og korleis ein gjer ei vurdering av barnerettar. <https://www.barneombudet.no/uploads/documents/Publikasjoner/Fagrappporter/Barnerettighetsvurderinger-og-medvirkning.pdf>

²⁰ Særleg i barnekonvensjonen (art 3 og 12), i grunnlova (§ 104), i opplæringslova (§ 9A-4), i barnehagelova (§ 3) og i forvaltningslova (§ 17).

Tiltak er skulen eller barnehagen sine grep, handlingar eller endring av praksis, som direkte kan forbetre barnet sin oppleving av det psykososiale miljøet. Tiltaka må vere konkrete. Tilsette må vite kvifor dei nyttar det eine eller det andre tiltaket og dei må vere medvitne kva ein vil oppnå med det. Det gjeld òg samtale som tiltak. Mobbeombodet avviser ikkje at samtale kan vere eit godt tiltak, men ein må vite kvifor ein har samtal og kva ein vil oppnå med samtalen. Skal ein bygge opp att tillit? Skal ein bli betre kjent med barnet? Skal barnet ha eit trygt rom for å fortelje om kva som skjer?

Risikovurdering av tiltaka er òg viktig, - kan tiltaket slå galt ut? Korleis? Kva gjer ein då?

Ein må halde fram arbeidet lengre enn ein trur for å sørge for at sakene ikkje «blussar opp att» etter ei tid. Skulen/barnehagen må følgje særskilt med, ha nokre ekstra sjekkpunkt og ein plan for korleis ein følgjar opp etter at saka er avslutta.

4) Forstå

Alle tilsette i barnehage og skule må ha god kompetanse om grupper, gruppedynamikk, sosialt samspel og felles forståing av kva krenking og mobbing er.

Den vaksne må ha kompetanse og i tillegg anerkjenne at dei ikkje veit alt ein situasjon, og at involverte kan ha svært ulike opplevingar. Avgjerande faktorar for å lukkast med handtering av miljøsaker, er at den som handterer saka er trygg i arbeidet sitt, veit kva lovverket krev, og kva som vert forventa i møte med barn og foreldre. I tillegg må tilsette ha kapasitet til å handtere. Dette må barnehage- og skuleeigar ta ansvar for.

5) Be om hjelp

Tilsette må vite når dei kan og bør be om hjelp. Dei må òg ha naudsynt kompetanse tilgjengeleg når dei har behov for hjelp.

Spisskompetanse, til dømes gjennom skuleteam eller kommunale innsatsteam, kan vere eit døme på ein måte å løyse behovet for fagleg hjelp og støtte.

Vår erfaring er at leiarar og andre tilsette ute i barnehagar og skular er usikre på tolking av lovverk og praktiske konsekvensar av lovverk, og ønskjer støtte i arbeid med psykososialt miljø. Vi ser at mellom anna undersøking er ei delplikt som kan vere krevjande.

Når saker som gjeld psykososialt miljø har vorte handterte tenkjer vi òg det kan det vere nyttig å møtast for oppsummering og debrief; tankar om sjølve hendingane og korleis saka utvikla seg, men òg korleis prosessen var for tilsette – fekk den enkelte nok støtte og dekt sine behov undervegs? Gjennom ein slik prosess kan ein bli tryggare på både andre sine og eigne behov, og dermed stå stødigare ved neste møte med uro-melding eller utrygt miljø.

Vegen vidare

Mobbeombodet held fram arbeid for at barn og elevar skal få tatt i vare rettane sine til trygge og gode barnehage- og skulemiljø. Vi skal også i komande år vere eit lågterskeltilbod for barn, elevar og deira foreldre. Førespurnader som gjeld utrygge barnehage- og skulemiljø har høg prioritet, og vi ser stor nytte i å gi støtte til barn og foreldre i slike situasjonar.

Vi vil fortsetje arbeid med å gjere ombodstenesta kjend i Vestland. Det gjer vi både gjennom ulike oppdrag for foreldre og tilsette i barnehage og skule, og gjennom digitale treffpunkt som informasjon på nett, aktuelle innlegg i sosiale medium og webinar.

Mobbeombodet ser nytte i å støtte ansvarlege i arbeid med både førebygging og handtering av utrygge miljø og mobbing. Det vil vi halde fram med. Og vi vil vere pådrivarar for at kommunane etablerer eigna ressursar for sine tilsette i barnehage og skule. Å lukkast med handtering gir fleire gevinstar ut over det at barn får det trygt og godt att. Mellom anna ser vi at foreldre sin tillit til barnehagen og skulen aukar, og at leiing og tilsette vert tryggare i arbeid med handtering.

Å støtte barn, foreldre og tilsette i arbeid med å skape trygge miljø for alle, tenkjer vi er ein viktig del av ansvaret til kommunane.

Saman for trygge og gode barnehage- og skulemiljø!

Det er lettare å komme vidare med saka om ein forstår ho likt, men det er ikkje ei føresetnad. Ein kan likevel bli samd om kva barnet treng for at det skal bli betre.

- Onsøien og Drugli, 2010

Kjeldeliste

Barneombudet (2021), «Ungdom om medvirkning og barnerettighetsvurderinger», <https://www.barneombudet.no/uploads/documents/Publikasjoner/Fagrapporter/Barnerettighetsvurderinger-og-medvirkning.pdf>

Breivik, K., Bru, E., Hancock, C., Idsøe, E. C., Idsøe, T., & Solberg, M. E. (2017). *Å bli utsatt for mobbing. En kunnskapsoppsummering om konsekvenser og tiltak*. Henta 01.12.2020 frå <https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/rapporter/a-bli-utsatt-for-mobbing-en-kunnskapsoppsummering-om-konsekvenser-og-tiltak/>

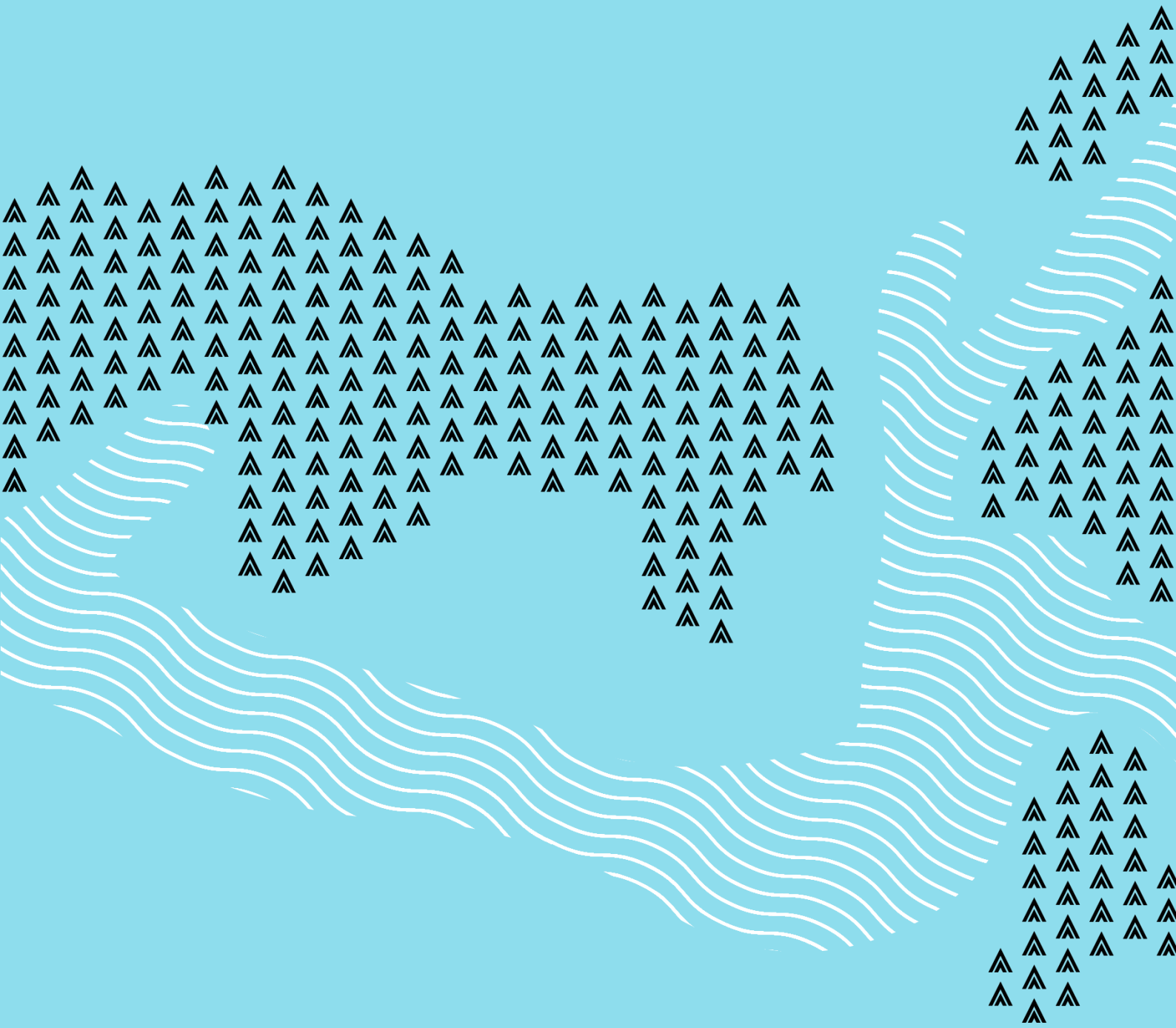
Drugli, Flygare og Nordahl (2016), *Relasjoner mellom elever*, <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/sosial-laring-gjennom-arbeid-med-fag/relasjoner-mellom-elever/larerelev-relasjonen-og-elevelev-relasjoner/>

Drugli, M.B. & Onsøien, R. (2010) *Vanskelige foreldresamtaler – gode dialoger*. Cappelen Akademisk Forlag.

Drugli, M.B. & Nordahl, T. (2016). *Samarbeidet mellom skole og hjem*, Utdanningsdirektoratet. Henta 01.12.20 frå: <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/samarbeid/samarbeid-mellom-hjem-og-skole/samarbeidet-mellom-hjem-og-skole/>

Lund, G. E. (2020). Responsivt forældresamarbejde i skolen. *Tema: Forældresamarbejde – en udfordring for læreruddannelsen og et vilkår for skolen. Studier i Læreruddannelse og Profession*. 5(1) (s. 52-72). Henta 01.12.2020, frå <https://tidsskrift.dk/SLP/issue/view/8790/1160?fbclid=IwAR0X-VZabvXReLGLC0Bu4oMpH7qUSSowZ3Fzq9513Dlq0MppEsFwctwYxtc>

Seland et al (2020), *Evaluering av ordning med fylkesvise mobbeombud for barnehage og grunnskole*, NOVA-rapport, https://www.udir.no/contentassets/a252bc9ffb8d43819923e1c2c164a51f/fylkesvise-_mobbeombud_nova-rapport-2020.pdf



Fra: post stord kommune (post@stord.kommune.no)

Sendt: 23.11.2021 10:42:28

Til: Hogne Haktorson

Kopi:

Emne: Oversending av granskingsrapport for utslepp frå naudoverløpet frå Lyngneset avløpspumpepestasjon i Stord kommune

Vedlegg: Granskingsrapport for naudoverløpet frå Lyngneset avløpspumpepestasjon 2021.PDF;Oversending av granskingsrapport for utslepp frå naudoverløpet frå Lyngneset avløpspumpepestasjon i Stord kommune.PDF

Med venleg helsing,

Torill Elen Rønnekleiv
Kundehandsamar, Fellestenester

Stord kommune
Direkte: +47 53 49 66 45
www.stord.kommune.no

Ver merksam på at all dialog på e-post som er arkivverdig etter arkivlova vil bli registrert i vår offentlege postjournal.

Ver venleg å ta omsyn til miljøet – skriv berre ut det som er naudsynt.

RAPPORT

Lyngneset avløpspumpe-stasjon

OPPDRA GSGIVER
Stord kommune

EMNE
Gransking av nødoverløp.

DATO / REVISJON: 20. september 2021 / 02
DOKUMENTKODE: 10226623-01-RIM-RAP-001



Multiconsult

Denne rapporten er utarbeidet av Multiconsult i egen regi eller på oppdrag fra kunde. Kundens rettigheter til rapporten er regulert i oppdragsavtalen. Hvis kunden i samsvar med oppdragsavtalen gir tredjepart tilgang til rapporten, har ikke tredjepart andre eller større rettigheter enn det han kan utlede fra kunden. Multiconsult har intet ansvar dersom rapporten eller deler av denne brukes til andre formål, på annen måte eller av andre enn det Multiconsult skriftlig har avtalt eller samtykket til. Deler av rapportens innhold er i tillegg beskyttet av opphavsrett. Kopiering, distribusjon, endring, bearbeidelse eller annen bruk av rapporten kan ikke skje uten avtale med Multiconsult eller eventuell annen opphavsrettshaver.

RAPPORT

OPPDRAG	Lyngneset avløpspumpestasjon.	DOKUMENTKODE	10226623-01-RIM-RAP-001
EMNE	Gransking av nødoverløp.	TILGJENGELIGHET	Åpen
OPPDRAGSGIVER	Stord kommune	OPPDRAGSLEDER	Johanne Arff
KONTAKTPERSON	Arnstein Hetlesæter	UTARBEIDET AV	Johanne Arff
KOORDINATER	SONE: UTM32N ØST: 296983 NORD: 6632068	ANSVARLIG ENHET	10234012 Miljøgeologi Midt
GNR./BNR./SNR.	Sagvågen, Stord kommune		

SAMMENDRAG

Multiconsult Norge AS har på oppdrag for Stord kommune utført en gransking av nødoverløp fra Lyngneset avløpspumpestasjon til Sagvågen i perioden 19. januar til 30. april 2021. Formålet med undersøkelsen er å dokumentere hvorvidt nødoverløpet har ført til forhøyede konsentrasjoner av tarmbakterier i overflatelaget, samt om det er synlig forsøpling av dopapir o.l. i strandsonen og på sjøbunnen i Sagvågen. Undersøkelser av strandsonen og termotolerante koliforme bakterier (TKB) ble utført 19. mai 2021, mens ROV-filmingen av sikkerhetsmessige årsaker ble utført i månedsskiftet august-september 2021.

Sagvågen er en innelukket våg med flere terskler og kan basert på bunntopografien deles inn fem basseng, tre i den ytre delen (Sagvågen, Pollen og Sjøpollen), ett midtre (Breidavik) og ett indre (Tømbervik). Bunntopografien sannsynliggjør at Sagvågen naturlig kan ha en redusert vannutskiftning. Skipsbygging med tilhørende virksomheter, som sagbruk og lagring av tømmer i sjø, har historisk vært en viktig næringsaktivitet i Sagvågen. Bygging av trebåter produserer tungt nedbrytbart avfall (tømmerrester, treflis og sagmugg), og det er ikke usannsynlig at dette har blitt deponert i Sagvågen.




Som forventet viste undersøkelsen av TKB ingen tegn til at nødoverløpet har ført til fekal forurensning. Videre ble det ikke påvist synlig forsøpling (dopapir o.l.) i strandsonen eller på sjøbunnen som kan settes i direkte sammenheng med nødoverløpet fra Lyngneset avløpspumpestasjon. Dette gjelder nærsonen til utslippspunktet til Lyngneset avløpspumpestasjon, samt de andre undersøkte deler av Sagvågen. Propellene på ROVen må jevnlig renses ved kjøring i grunne områder, og i Sagvågen ble det funnet alger og søppel (taurester, våtservietter/kluter) i propellene. Det er usikkert om våtservietter/kluter stammer fra nødoverløpet eller andre kilder.

Under ROV-filmingen var det reduserte siktforhold (partikkelskyer) i hele det undersøkte området, dette skyldes at båttrafikk (her undersøkelsesfartøyet) virvler opp finstoff fra bunnen i grunne områder med sedimentbunn (dyp < 20 m). I tillegg kan oppvirvlingen av fra båtpropeller føre til at det frigis næringsalter fra mudderbunnen til de frie vannmassene, slik at en får økt produksjon av både planktonalger og makroalger, inkludert forekomster av hurtigvoksende, ettårige (opportunist) grønn- og brunalger i strandsonen og/eller på sjøbunnen.

På naturlig substrat (fjell/svaberg) i Sagvågen, inkl. holmene nord av Lyngneset, var det sammenhengende belter av vanlige makroalger, som grisetang og blæretang. I beskyttede områder (viker/bukter) i Sagvågen var det også forekomster av opportunistiske brun- og/eller grønnealger. Dette gjelder særlig i områder med kai-/bryggeanlegg, noe som antas å skyldes diffus avrenning fra land, mellomlagring av tømmer (Breidvika), nærhet til havneanlegg/marinaer og/eller at båttrafikk stadig virvler opp næringsrikt finstoff fra mudderbunnen. Disse kildene vurderes til å være av større betydning enn nødoverløp fra Lyngneset avløpspumpestasjon til det midtre bassenget i Sagvågen.

ROV-filmingen viste at det er tepper av opportunistiske brunalger og matter av svovlreducerende bakterier på bunnen, samt svarte overflatesedimenter i hele undersøkelsesområdet. På bunnen øst av Breidvika var det i tillegg en tett forekomst av den forurensningstolerante mangelbørstørmen *Oxydromus flexuosus*. Svarte overflatesedimenter, sammen med forekomster av *O. flexuosus* og svovelreducerende bakterier, er typiske kjennetegn på oksygenvinn i bunnvann. Oksygenvinn/anoksiske forhold i Sagvågen knyttes ikke til nødoverløpet fra Sagvågen, men langtidsvirkningene fra tilførsel av tungt nedbrytbart organisk materiale fra historisk næringsaktivitet til et område med redusert vannutskiftning.

Med bakgrunn i ovenstående vurderes konsekvensene fra nødoverløpet til Sagvågen i perioden 19. januar til 30. april 2021 til å være av marginal betydning for miljøtilstanden i Sagvågen som helhet.

02	20/9/2021	Inkludert flere bilder fra ROV-undersøkelsen			
01	13/9/2021	Resultater fra ROV-filming i Sagvågen inkludert	Johanne Arff	Tone Vassdal	Erling K. Ytterås
00	28/6/2021	Resultater fra undersøkelser av strandsonen og bakterier	Johanne Arff	Tone Vassdal	Erling K. Ytterås
REV.	DATO	BESKRIVELSE	UTARBEIDET AV	KONTROLLERT AV	GODKJENT AV

INNHOLDSFORTEGNELSE

1	Innledning	5
2	Bakgrunn	5
3	Områdebeskrivelse	5
4	Gjennomførte undersøkelser	8
4.1	Visuell inspeksjon av strandsonen	8
4.2	Termotolerante koliforme bakterier (TKB) i overflaten	9
4.3	Visuell inspeksjon av sjøbunnen	10
5	Resultater	14
5.1	Visuell inspeksjon av strandsonen	14
5.2	Termotolerante koliforme bakterier (TKB) i overflaten	20
5.3	Visuell inspeksjon av sjøbunnen	20
6	Diskusjon	28
7	Oppsummering og konklusjoner	30
8	Referanser	30

1 Innledning

Lyngneset avløpspumpepestasjon gikk i perioden 19. januar 2021 til 30. april 2021 i nødoverløp med utslipp av urensset avløpsvann til Sagvågen. Statsforvalteren i Vestland har stilt krav om at det skal gjennomføres en gransking av nødoverløpet etter at avløpspumpepestasjonen er satt i drift. Stord kommune har i den anledning engasjert Multiconsult Norge AS til å gjennomføre en gransking av utslippsområdet for nødoverløp fra Lyngneset avløpspumpepestasjon. Formålet med undersøkelsen er å avdekke om nødoverløpet har ført til forhøyede konsentrasjoner av bakterier i overflatelaget, samt om det er synlig forsøpling (dopapir o.l) i strandsonen og på sjøbunnen i Sagvågen som kan knyttes til nødoverløpet.

2 Bakgrunn

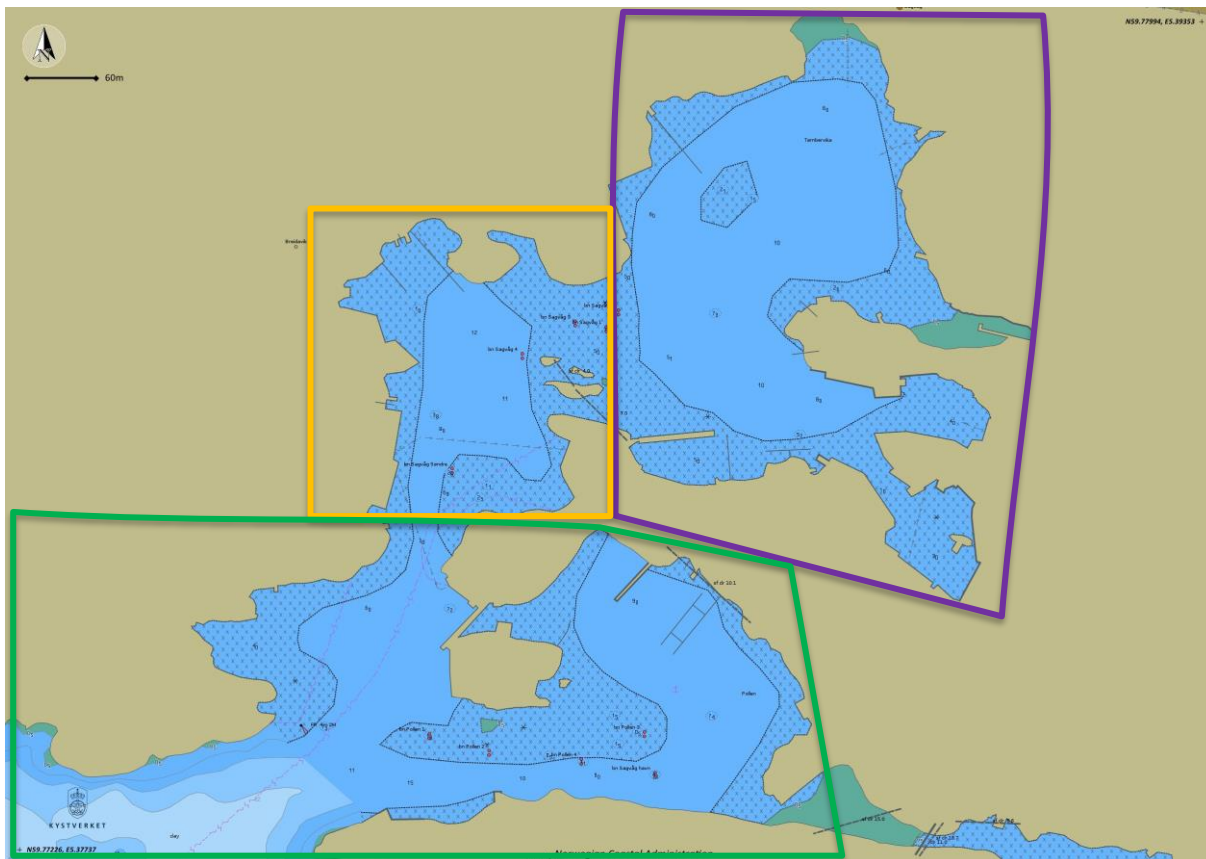
Lyngneset avløpspumpepestasjon ble etablert for om lag 30 år siden. Fra 19. januar til 30. april 2021 ble det gjennomført en større oppgradering av avløpspumpepestasjonen, og under anleggsperioden gikk urensset avløpsvann i nødoverløp med utslipp til Sagvågen på ca. 12 m dyp. Lyngneset avløpspumpepestasjon ble satt i drift igjen den 1. mai 2021. Det har ikke vært nødoverløp til Sagvågen fra Lyngneset avløpspumpepestasjon etter dette. Det har vært normal drift på Tømbervika, Sagvåg, Breidvika og Jensaneset avløpspumpepestasjoner i den aktuelle perioden.

3 Områdebeskrivelse

Sagvågen er en beskyttet våg på sørvest-siden av Stord, og mellom Kapelholmen og Søre Grunnevågsneset er det en ytre terskel som skiller Sagvågen fra Sagvågsfjorden. Basert på bunntopografien kan vågen deles inn i fem basseng (Figur 1), tre i den ytre delen (Sagvågen, Pollen og Sjøpollen), ett midtre (Breidavik) og ett indre (Tømbervik). Den ytre delen avgrenses mot Sagvågsfjorden i sørøst, mens i nord utgjør det smale innløpet med flere grunner i området mellom småbåthavna på Lyngneset en avgrensning (terskel) mellom den ytre og midtre delen. Det grunne området mellom holmene nord av Lyngneset og Seglneset fungerer som en terskel mellom midtre og indre basseng. Storavatnet har sitt utløp til indre basseng (Figur 2), i tillegg går nødoverløpet fra avløpspumpepestasjonen i Tømbervik (Figur 3) til dette bassenget. Det er i alt tre avløpspumpepestasjoner med nødoverløp til det midtre bassenget i Sagvågen: Breidavik (Figur 4), Lyngneset og Jensaneset avløpspumpepestasjoner.

Sagvågen ligger i vannforekomst Stokksund (0260010501-6-C). Vannforekomst Stokksund er vanntype beskyttet kyst/fjord i økoregion Nordsjøen Sør. I Vann-nett (1) er vannforekomst Stokksund klassifisert med moderat økologisk tilstand og dårlig kjemisk tilstand. Miljømålet om minst god økologisk og kjemisk tilstand i vannforekomsten oppnås i perioden 2022-2027.

Det er ingen registreringer av viktige marine naturtyper i Sagvågen i Naturbase (2). Imidlertid er det registrert en større kamskjellforekomst i Sagvågsfjorden, som strekker seg fra Klubben i sør til Bleikja i nord. Forekomsten er gitt verdi viktig i Naturbase.



Figur 1. Elektronisk sjøkart Sagvågen. Lilla polygon = indre Sagvågen; oransje kvadrat = midtre Sagvågen; grønn polygon = ytre Sagvågen. Kart: Kystverket.



Figur 2. Utløp fra Storavatnet til indre basseng. Grisetang og blæretang, samt mindre forekomster av ettårige grønnalger. Foto: Multiconsult



Figur 3. Fylling med rørledninger fra Tømbervika avløpspumpe­stasjon. Foto: Multiconsult.

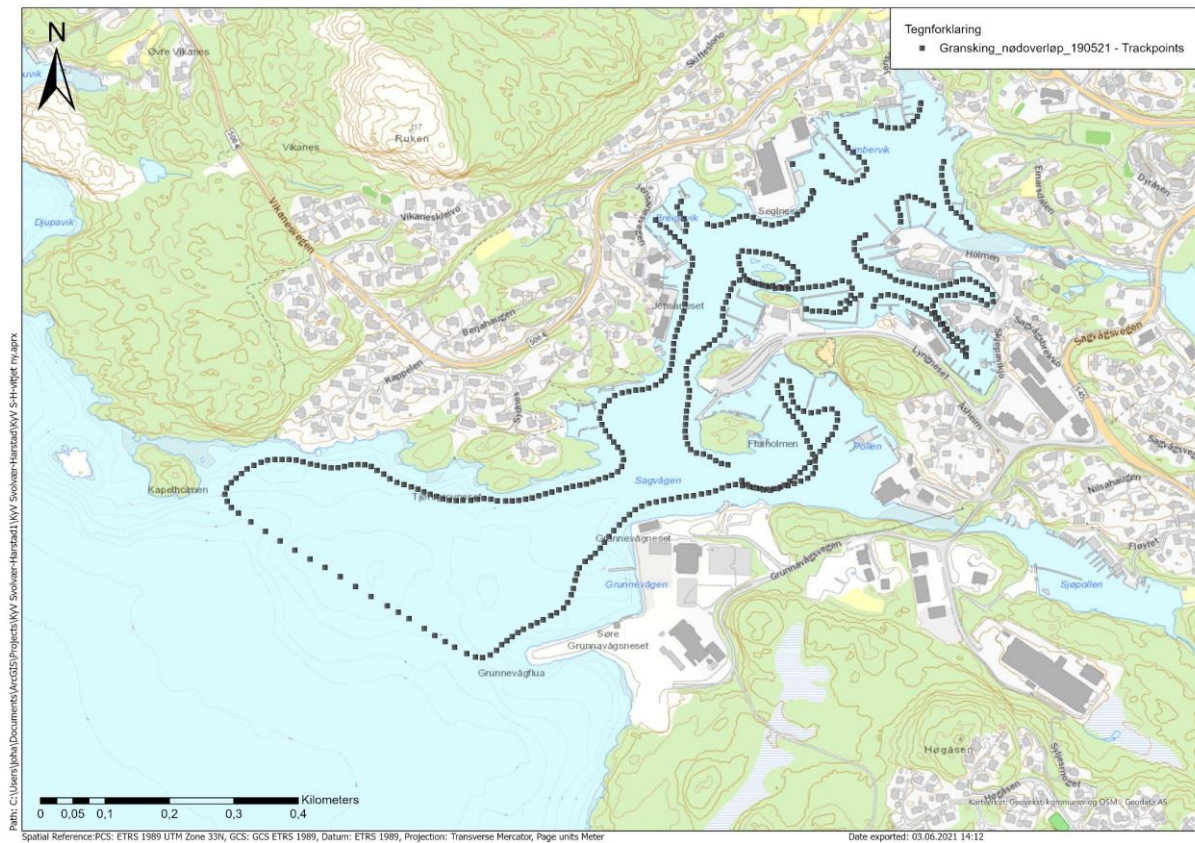


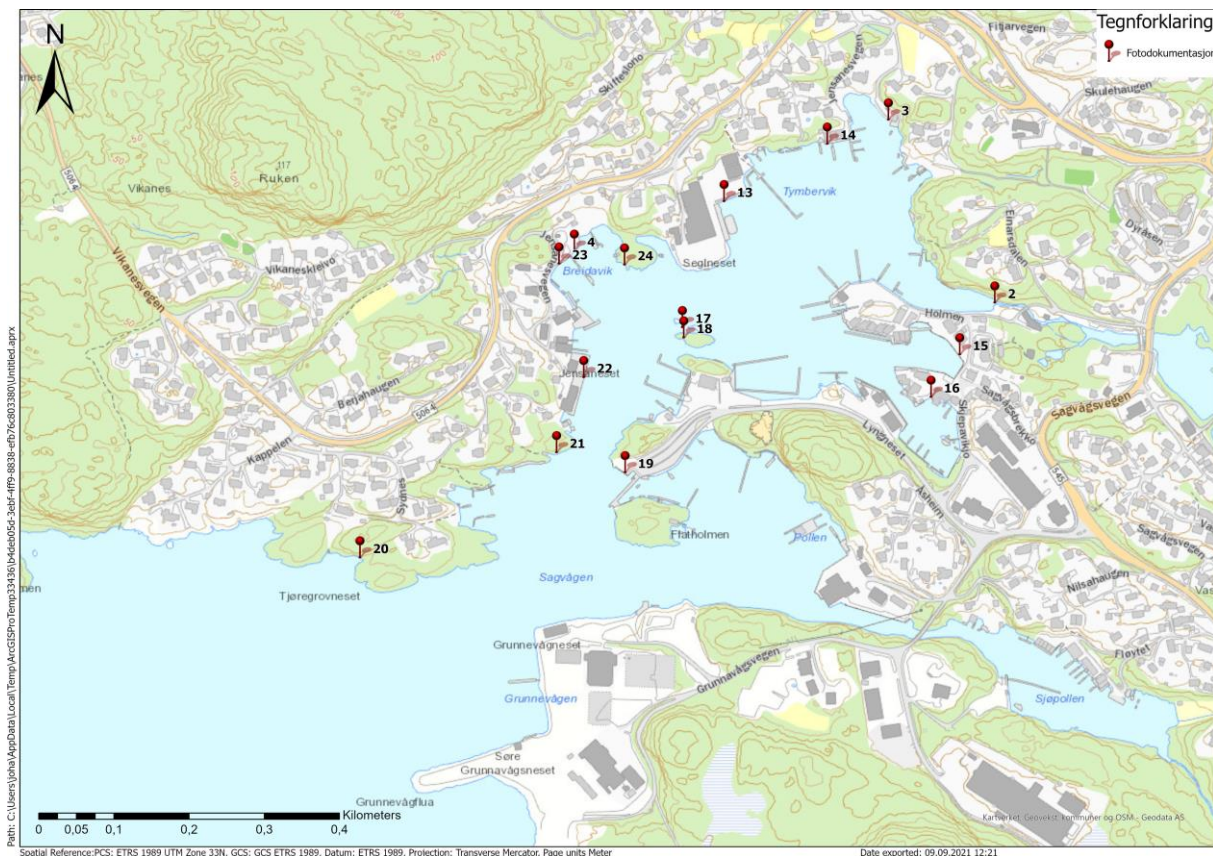
Figur 4. Strandsone­n like ved Breidavika avløpspumpe­stasjon. Foto: Multiconsult.

4 Gjennomførte undersøkelser

4.1 Visuell inspeksjon av strandsonen

Undersøkelsen ble gjennomført ved fjære sjø om formiddagen den 19. mai 2021. Den synlige delen av strandsonen i Sagvågen med tilgrensende områder ble kartlagt fra båt (Figur 5) og det ble benyttet digitalt kamera for dokumentasjon av forsøpling (dopapir o.l.) som kan skyldes nødoverløpet (Figur 6). Befaringen startet og sluttet ved Segelneset.





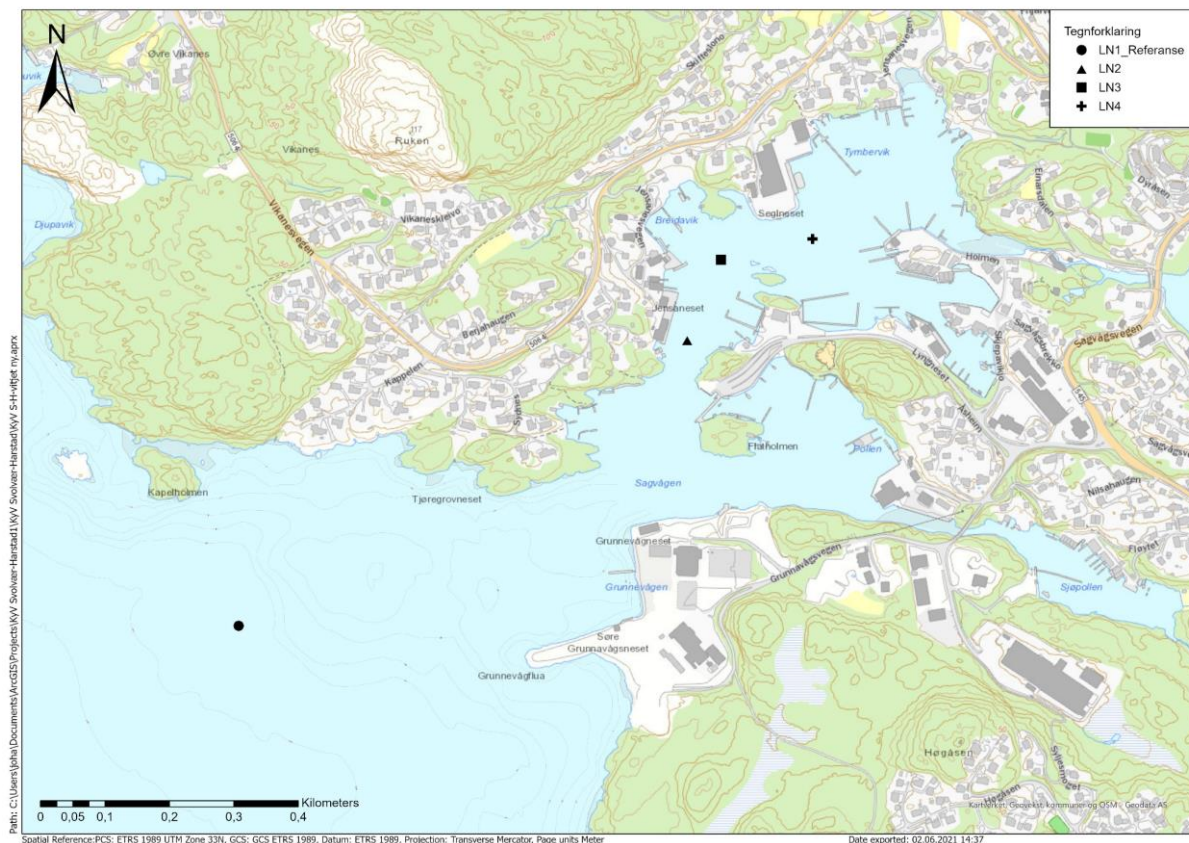
Figur 6. Lokalisering av fotografier benyttet i rapporten. Tall viser til figurnummer, dvs. 2 = Figur 2 osv. Kart: Multiconsult.

4.2 Termotolerante koliforme bakterier (TKB) i overflaten

Samtidig med undersøkelsen av strandsonen den 19. mai 2021, ble det samlet inn sjøvannprøver fra overflaten på fire stasjoner i Sagvågen (Tabell 1, Figur 7). Prøvene ble samme dag levert til SLab på Stord til analyser av TKB iht. NS-EN ISO 9308-2.

Tabell 1. Koordinater til stasjoner for undersøkelse av TKB (termotolerante koliforme bakterier). Koordinatsystem ETRS89 UTM32N.

Stasjon	X	Y
LN1 – referansestasjon (Sagvågfjorden)	296291	6631437
LN2 – overvåkingsstasjon (Ytre del)	296942	6631940
LN3 – overvåkingsstasjon (Like ved utslippspunkt)	296983	6632068
LN4 – overvåkingsstasjon (Indre basseng)	297121	6632112



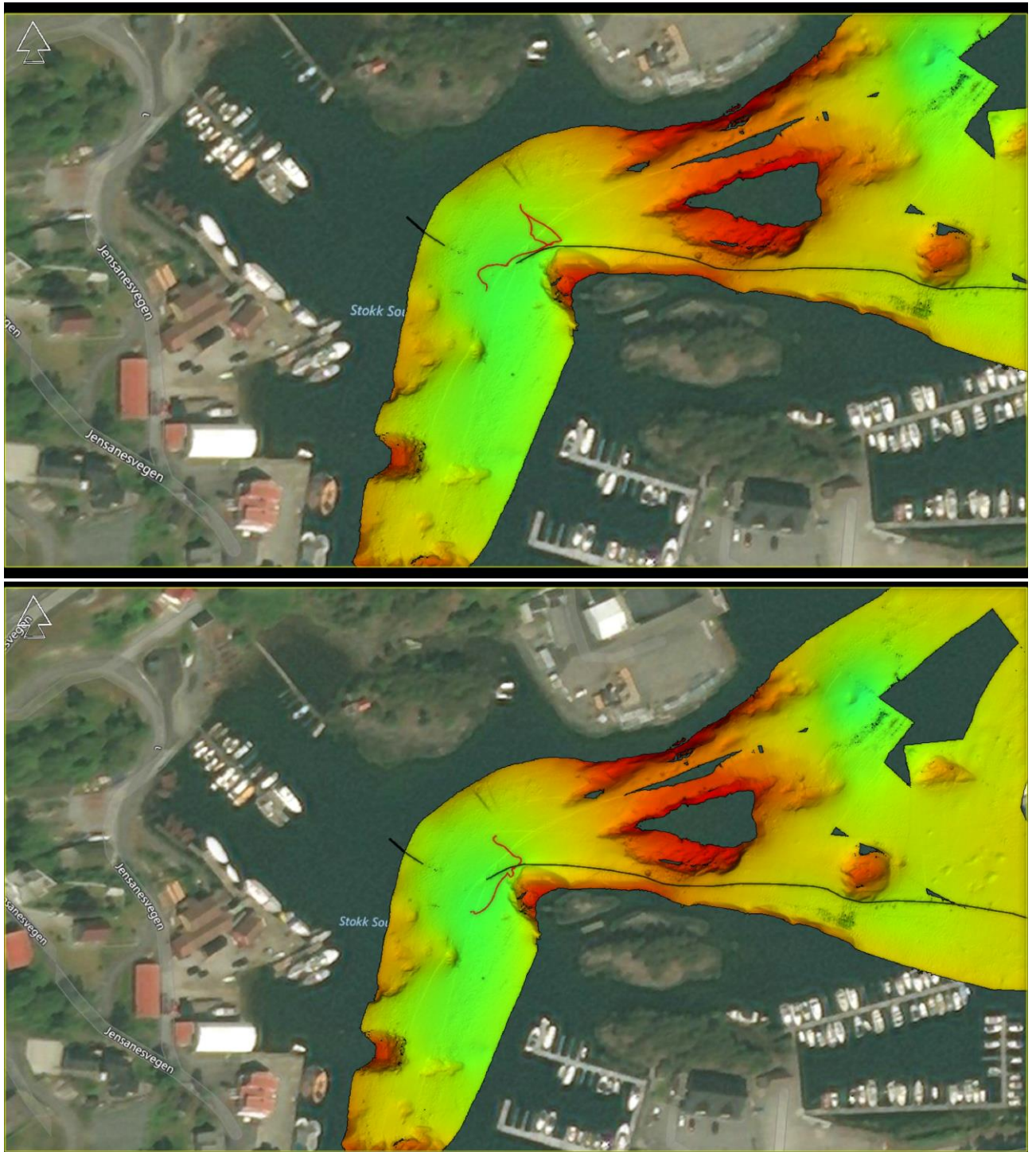
Figur 7. Lokalisering av stasjoner for undersøkelse av TKB (termotolerante koliforme bakterier). Kart: Multiconsult.

4.3 Visuell inspeksjon av sjøbunnen

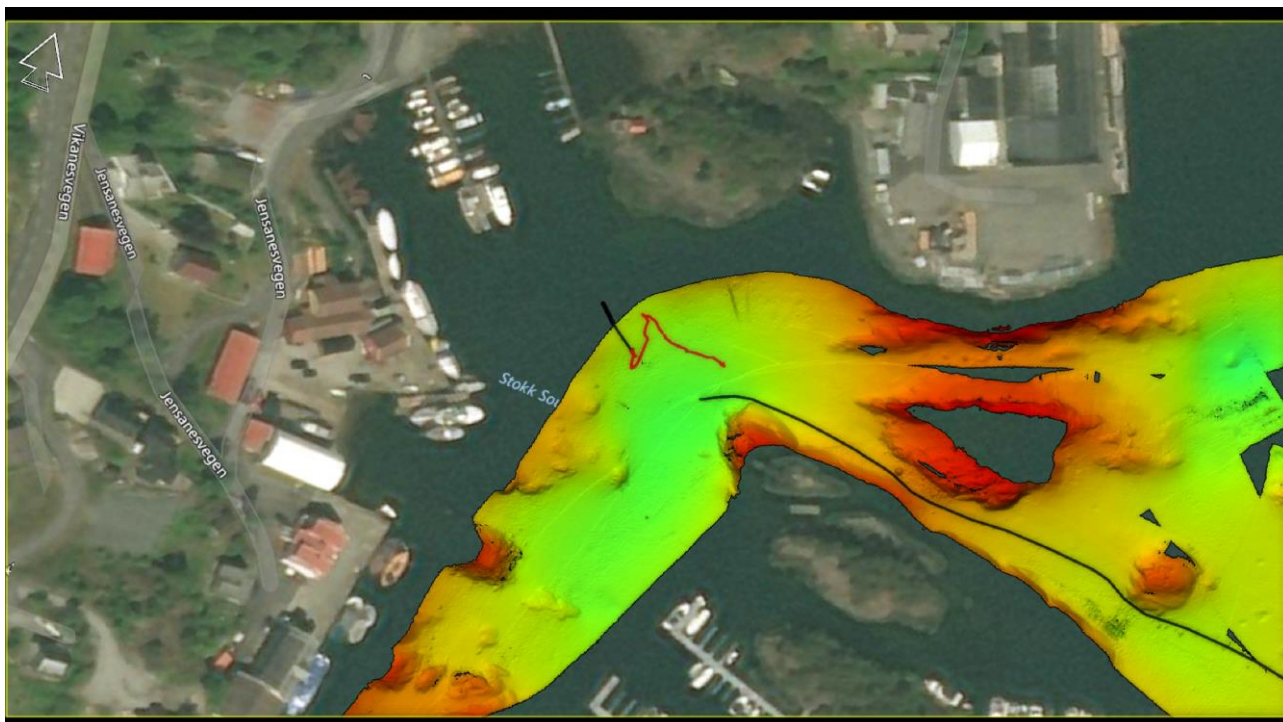
I mai-juni 2021 var det på grunn av algeoppblomstringer nedsatt sikt i Sagvågen, og det var av sikkerhetsgrunner ikke mulig å gjennomføre ROV-undersøkelsen som planlagt i dette tidsrommet. Oppblomstringer av planktonalger på denne tiden av året er vanlig og i grunne områder, som i Sagvågen (dyp < 15 m), vil algene forekomme i hele vannsøylen. Dette er noe Multiconsult jevnlig erfarer i forbindelse med ROV-undersøkelser i overflatelaget (0-15 m dyp) om våren og sommeren, dypere enn dette er det vanligvis bedre forhold.

Nærområdene til utslippene fra Lyngneset, Breidavik og Tømbervik avløpspumpestasjoner ble derfor kartlagt den 23. august 2021. Grunnet manglende filmopptak fra undersøkelse langs inn- og utsiden av terskelen mellom ytre og midtre basseng den 23. august 2021, ble dette området kartlagt på nytt den 2. september 2021. Feltarbeidet ble utført av Subsea Marintech AS under ledelse av marinbiolog fra Multiconsult, som fulgte arbeidet via direktestrømming i Teams. For å sikre et best mulig resultat fra ROV-undersøkelsen hadde Subsea Marintech målt opp bunntopografien på forhånd. Det ble benyttet en BlueROV2 med laser gyro og undervannsposisjoneringssystemer fra SONARDYNE under filmingen.

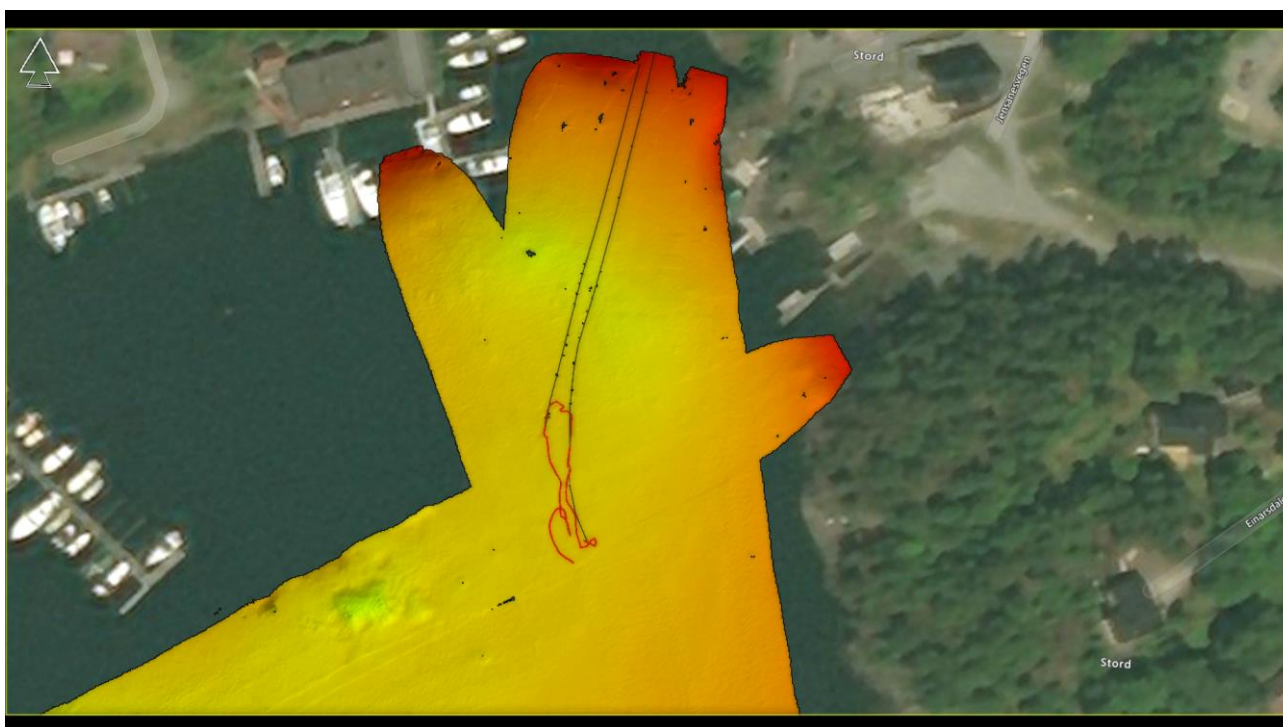
Det ble filmet rundt de tre utslippspunktene og videre utover langs sjøbunnen, samt på inn- og utsiden av terskelområdene mellom hhv. Lyngneset-Seglneset og Lyngneset-Torkelsneset (se Figur 8 – Figur 12).



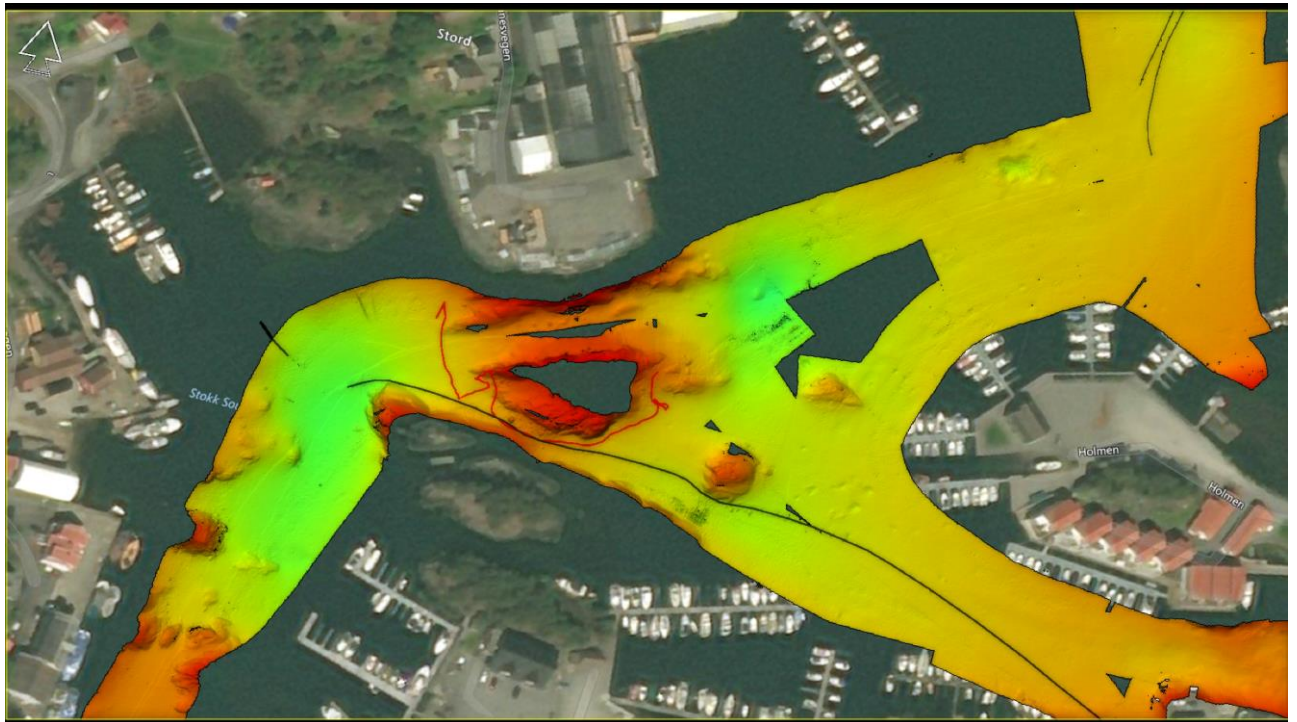
Figur 8. Undersøkellesområder ved utslippspunkt fra Lyngneset avløpspumpe-stasjon. Røde linjer = ROV-linjer, svarte linjer er utslippsledningene fra hhv. Lyngneset (t.h.) og Breidavik (t.v.) avløpspumpe-stasjoner. Kart: Subsea Marintech.



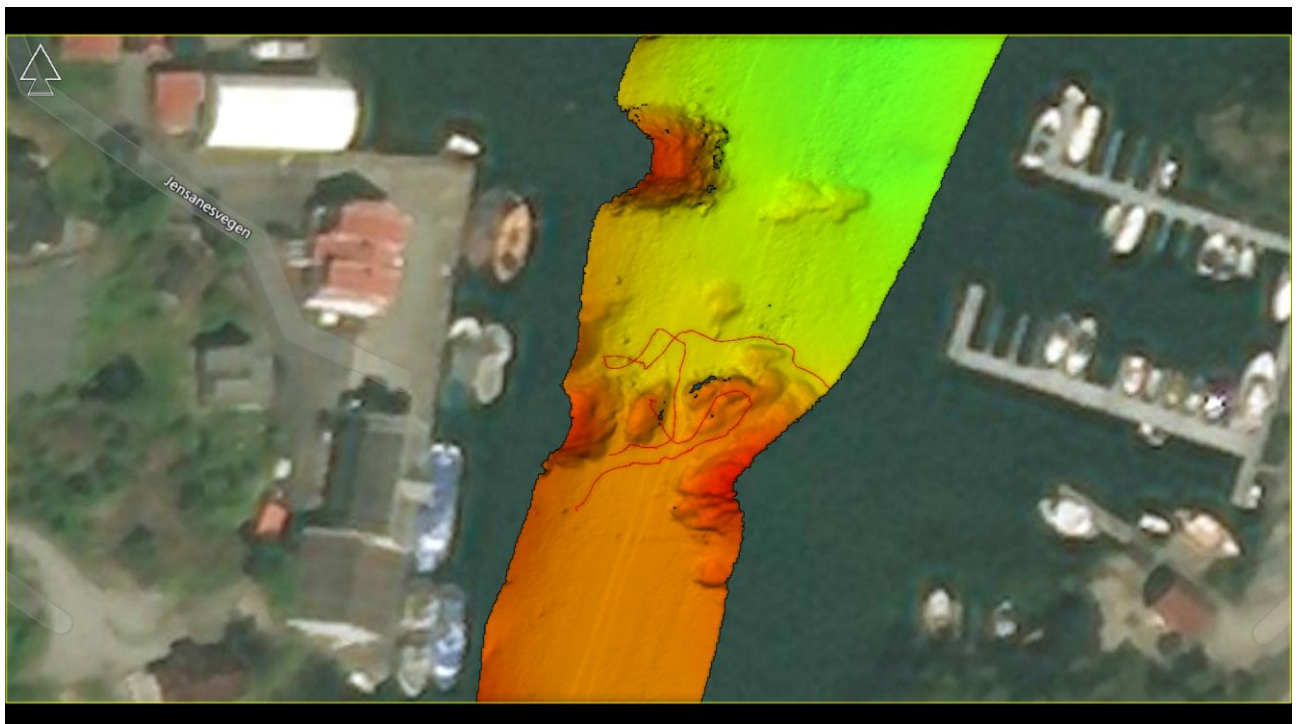
Figur 9. Undersøkellesområde ved utslippspunkt fra Breidavik avløpspumpe-stasjon. Rød linje = ROV-linje, svarte linjer er utslippsledningene fra hhv. Lyngneset (t.h.) og Breidavik (t.v.) avløpspumpe-stasjoner. Kart: Subsea Marintech.



Figur 10. Undersøkellesområde ved utslippspunkt fra Tømbervika avløpspumpe-stasjon. Rød linje = ROV-linje, svarte linjer er utslippsledningen fra Tømbervika (t.v.). Kart: Subsea Marintech.



Figur 11. Undersøkellesområde terskel mellom midtre og indre basseng i Sagvågen. Rød linje = ROV-linje, svarte linjer er utslippsledningene fra hhv. Breidavik (t.v.), Lyngneset og Tømbervika (t.h.) avløpspumpe-stasjoner. Kart: Subsea Marintech.



Figur 12. Undersøkellesområde terskel mellom ytre og midtre basseng i Sagvågen. Rød linje = ROV-linje. Kart: Subsea Marintech.

5 Resultater

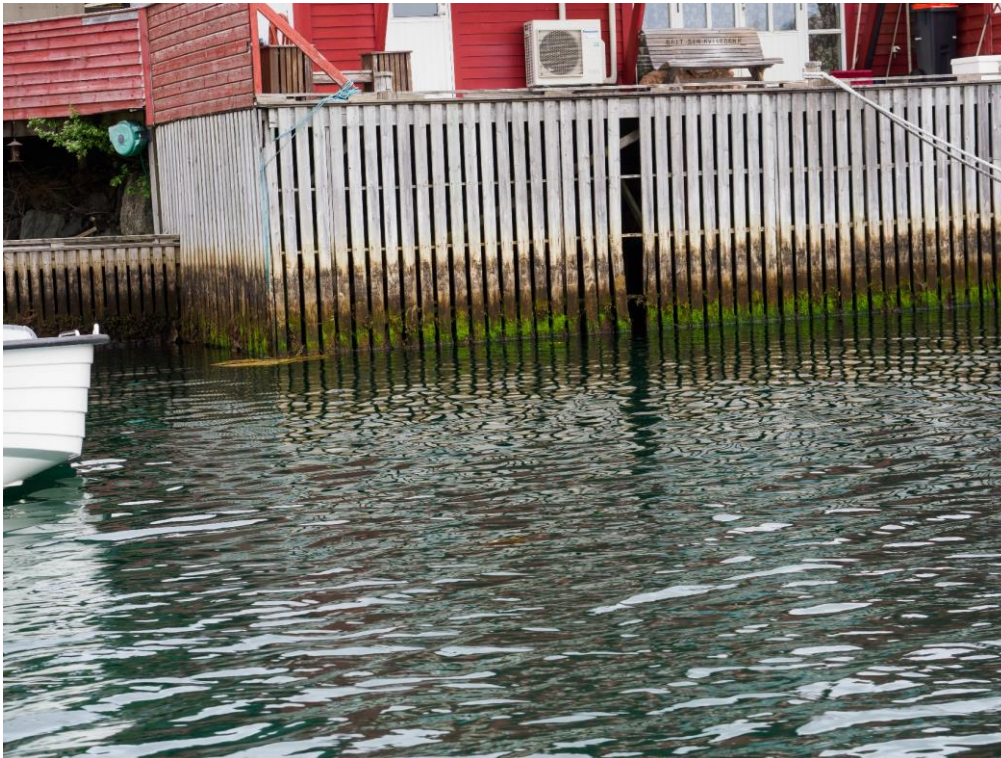
5.1 Visuell inspeksjon av strandsonen

Det ble ikke påvist synlig forsøpling (dopapir o.l.) i strandsonen i Sagvågen. Imidlertid ble det observert annen type forsøpling i fjæresonen, som eksempelvis plastkanner og andre større plastartikler.

I områder med naturlig fjære (svaberg) ble det observert vanlige makroalger, som grisetang og blæretang, i øvre del av fjæresonen (se Figur 17, Figur 18, Figur 20, Figur 21, Figur 24). Ettårige, hurtigvoksende grønn- og brunalger (opportunister) i fjæresonen ble observert i store deler av Sagvågen. Spesielt i beskytta områder i fjæresonen, samt i tilknytning til brygger og kaianlegg (se Figur 13 -Figur 16, Figur 19 og Figur 22) og tømmeret lagret i Breidavika (Figur 23). I sundet mellom holmene nord av Lyngneset og selve Lyngneset var det også forekomster av opportunistiske brunalger (Figur 18Figur 17).



Figur 13. Hurtigvoksende, ettårige brunalger og grønnalger ved/på fylling mellom Segneset og Tømbervik.



Figur 14. Hurtigvoksende, ettårige grønnalger på bryggeanlegg i Tømbervika. Foto: Multiconsult.



Figur 15. Hurtigvoksende, ettårige grøn- og brunalger i Sagvåg gjestehavn. Foto: Multiconsult



Figur 16. Hurtigvoksende, ettårige brunalger i Skjepaviko. Foto: Multiconsult



Figur 17. Grisjetang og blæretang på nordsiden av holme nord for Lyngneset. Foto: Multiconsult



Figur 18. Grisetang og blæretang, samt hurtigvoksende, ettårige brunalger på sørsiden av holme nord av Lyngneset. Foto: Multiconsult



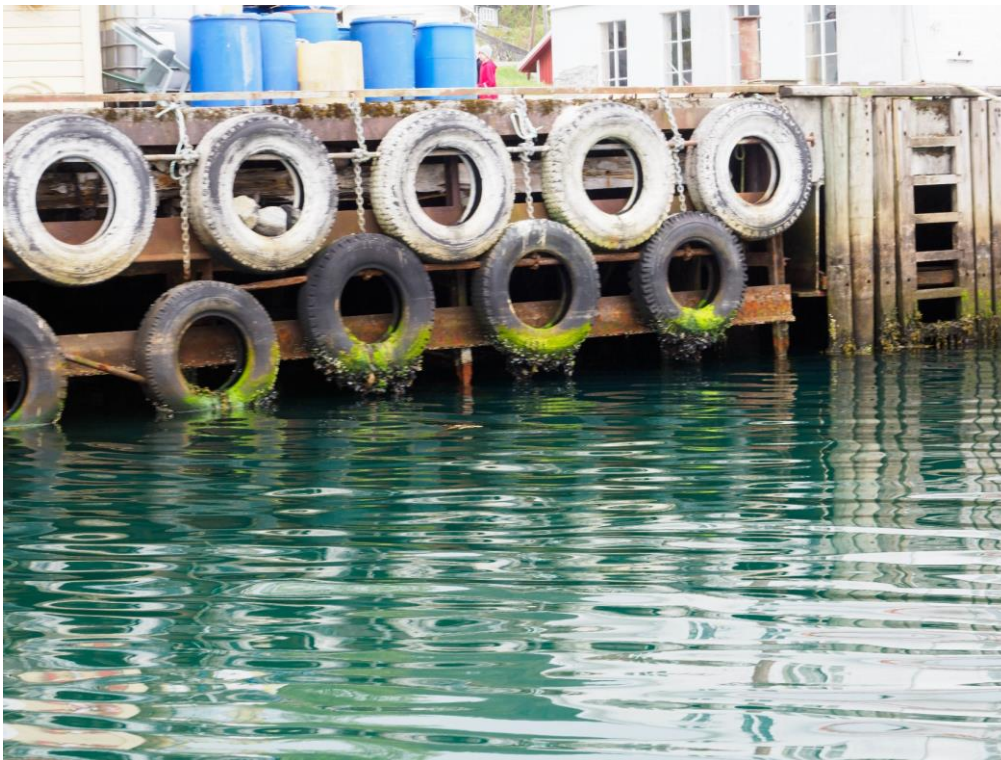
Figur 19. Hurtigvoksende, ettårige grøninalger ved nedlagt fergeleie på Lyngneset. Foto: Multiconsult



Figur 20. Grisetail og blæretail i vik på Sydneset. Foto: Multiconsult



Figur 21. Grisetail og blæretail i vik på Torkelsneset. Foto: Multiconsult



Figur 22. Hurtigvoksende, ettårige grønnalger på kaianlegg på Jensaneset. Grønnfargen på sjøen skyldes oppblomstring av kalkflagellater. Foto: Multiconsult



Figur 23. Mellomlagring av tømmer med hurtigvoksende, ettårige brunalger i Breidavika. Foto: Multiconsult



Figur 24. Grisetang og blæretang på halvøy øst av Breidavik. Foto: Multiconsult

5.2 Termotolerante koliforme bakterier (TKB) i overflaten

Resultatene viser at det var et lavt innhold av TKB (≤ 30 TKB/100 mL) i overflaten på samtlige stasjoner den 19. mai 2021 (Tabell 2). Øvre grenseverdi for god badevannskvalitet er iht. FHI < 100 TKB/100 mL (3).

Tabell 2. Tetthet av termotolerante koliforme bakterier (TKB) i sjøvann den 19. mai 2021.

Stasjon	Antall TKB/100 mL
LN1 – referansestasjon	< 10
LN2 – overvåkingsstasjon	10
LN3 – overvåkingsstasjon	< 10
LN4 – overvåkingsstasjon	30

5.3 Visuell inspeksjon av sjøbunnen

Det ble ikke observert synlig forurensning av dopapir o.l. på sjøbunnen like utenfor utslippspunktet fra Lyngneset avløpspumpestasjon (Figur 28) eller i de andre delene av Sagvågen som ble undersøkt. Ved ROV-filming i grunne farvann må ROVen jevnlig renses/tømmes for alger og evt. søppel som surrer seg rundt propellene. Etter filming i nærområdet til Lyngneset avløpspumpestasjon ble det funnet både taurester, våtservietter/kluter og alger i propellene (Figur 25 og Figur 26).



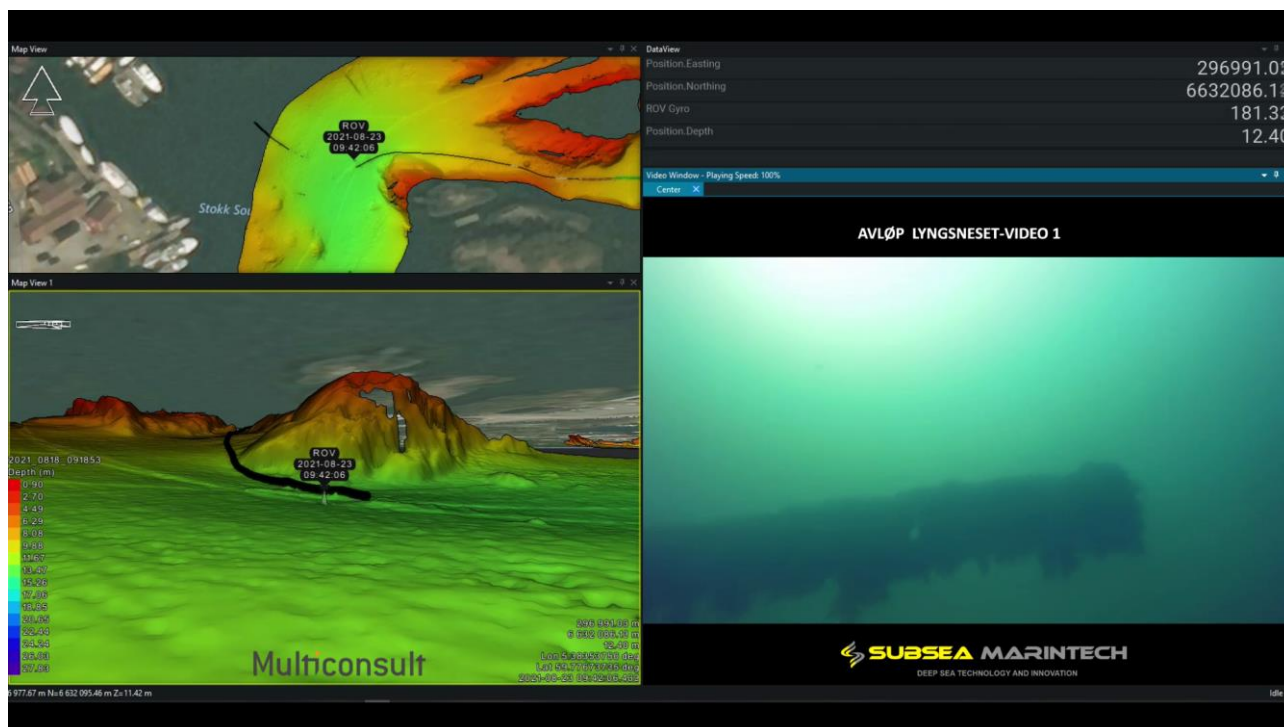
Figur 25. Våtserviett/klut fanget i propeller på ROVen etter undersøkelse av ROV-linjer i nærheten av utslippspunktet fra Lyngneset avløppumpestasjon (se Figur 8 for lokalisering av ROV-linjer). Foto: Subsea Marintech.



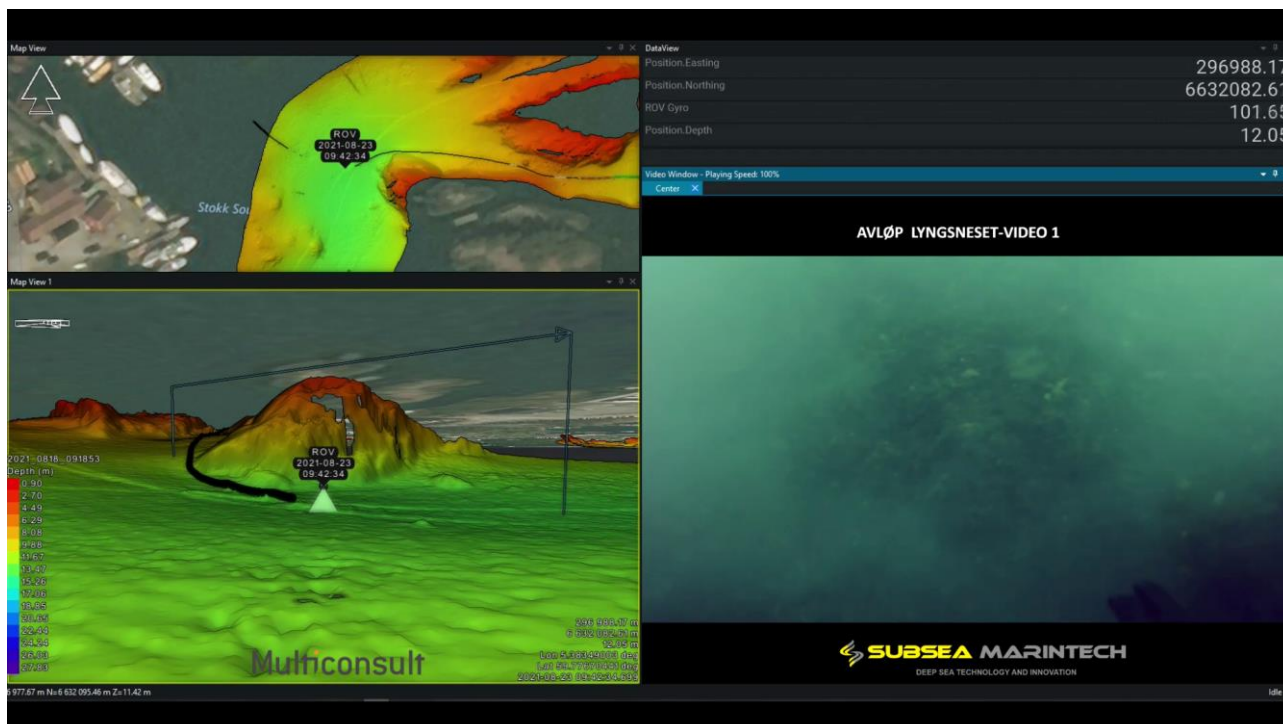
Figur 26. Alger og søppel (trosser, tau, våtservietter/kluter) fjernet fra propeller på ROVen etter undersøkelse av ROV-linjer i nærheten av utslippspunktet fra Lyngneset avløppumpestasjon (se Figur 8 for lokalisering av ROV-linjer). Foto: Subsea Marintech.

Generelt var det noe begrensede siktforhold i sjøen i hele Sagvågen under feltarbeidet, noe som vises partikkelskyer på ROV-filmene (se Figur 28 - Figur 37). Av og til virvlet dronen opp overflatesedimenter under ROV-inspeksjonen i Sagvågen. Oppvirvlete overflatesedimenter fremsto som svarte i hele undersøkelsesområdet (Figur 37).

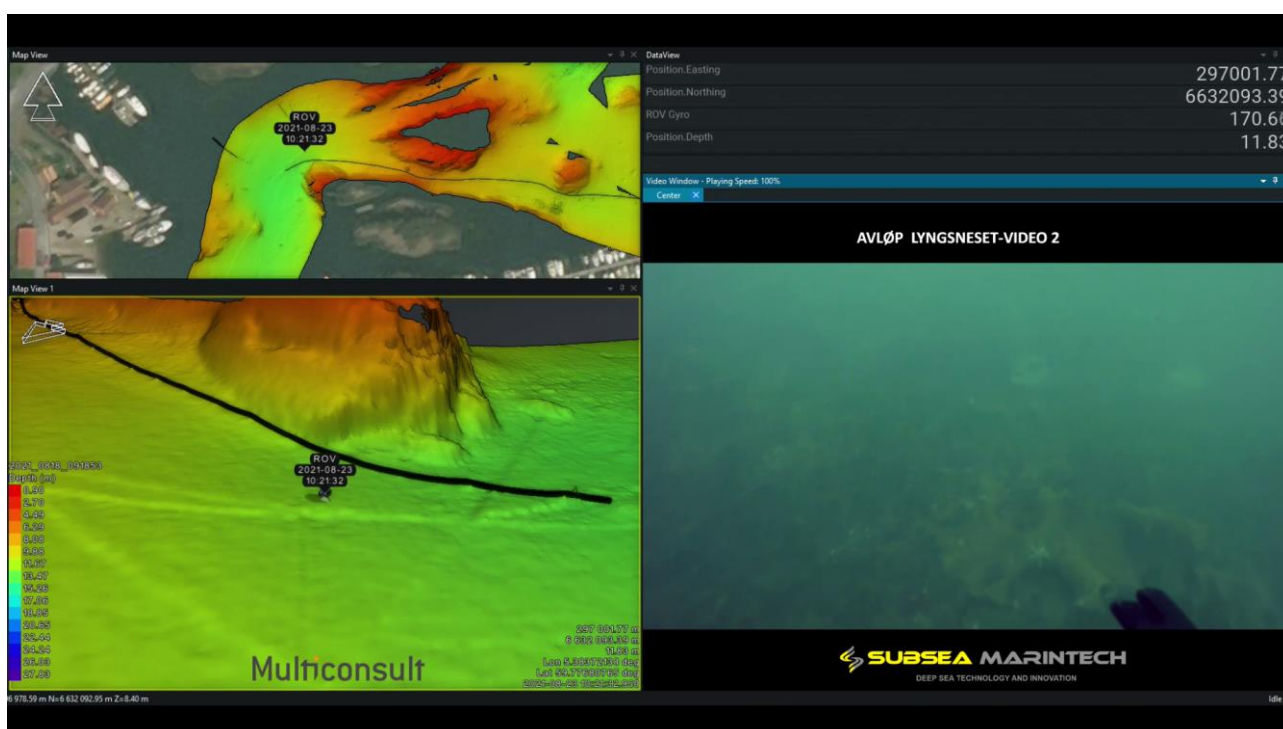
Hovedinntrykket fra ROV-kartleggingen er derfor at det er bløte bunnsedimenter/mudderbunn i både det midtre og indre bassenget i Sagvågen. Sedimentene i disse to bassengene var dekket av enten tette forekomster av trådformete, ettårige brunalger (se Figur 29 – Figur 31 , og Figur 34 – Figur 35) eller hvite og rustrøde bakteriematter (se hhv. Figur 32 og Figur 33). Det antas at de hvite og rustrøde beleggene er kolonier av svovelreducerende bakterier. I tillegg ble det også gjort enkelte observasjoner av sukkertare (nedslammet) i de undersøkte områdene, med størst bestand på terskelen mellom ytre og midtre basseng. Av dyr ble det gjort observasjoner av sjøstjerner (Figur 31) og flyndre på bunnsedimentene, mens småsei (pale), torsk (Figur 34), rødnebb/blåstål (Figur 30) og småfisk/fiskeyngel (Figur 35) ble observert i nærheten av fjellsider/terskelområder. Videre ble det observert en tett forekomst av manglebørstormen *Oxydromus flexuosus* på sjøbunnen like utenfor Breidvika (Figur 36).



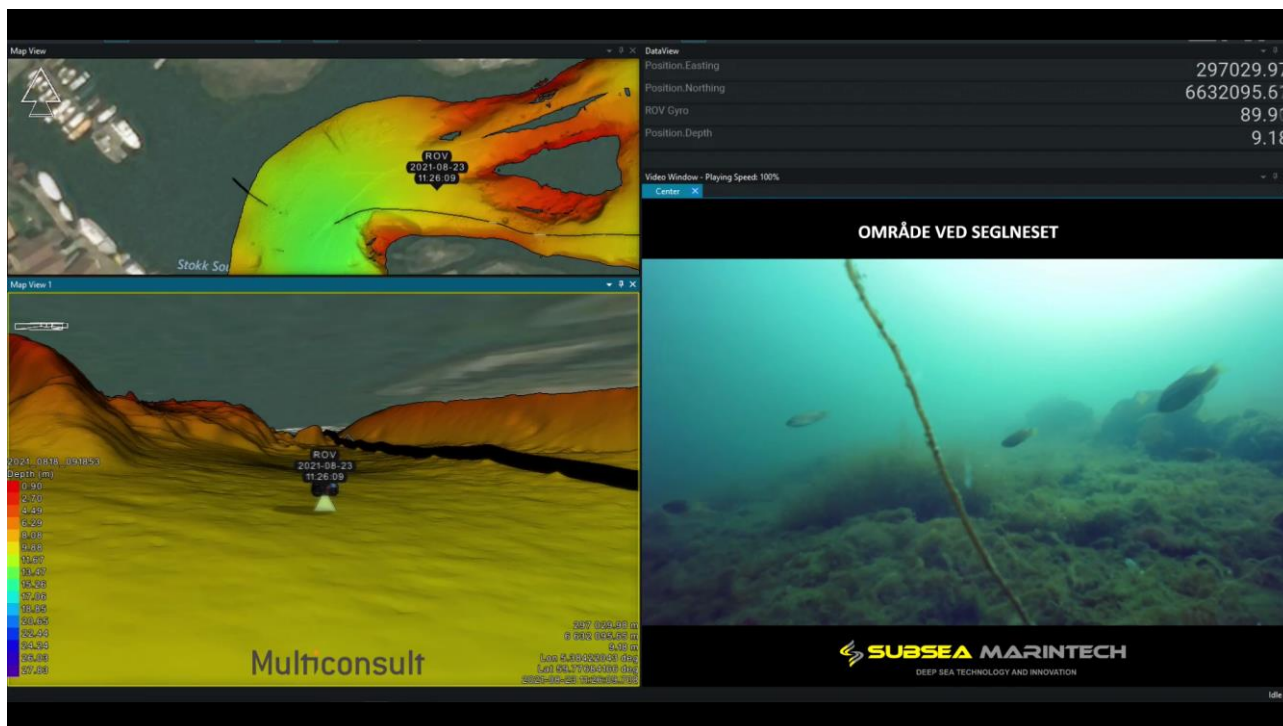
Figur 27. Utslippspunkt nødoverløp fra Lyngneset avløppspumpeasjon på ca. 12 m dyp. ROVens plassering er vist som svart tekst i kartene til venstre i figuren. Kart/foto: Subsea Marintech.



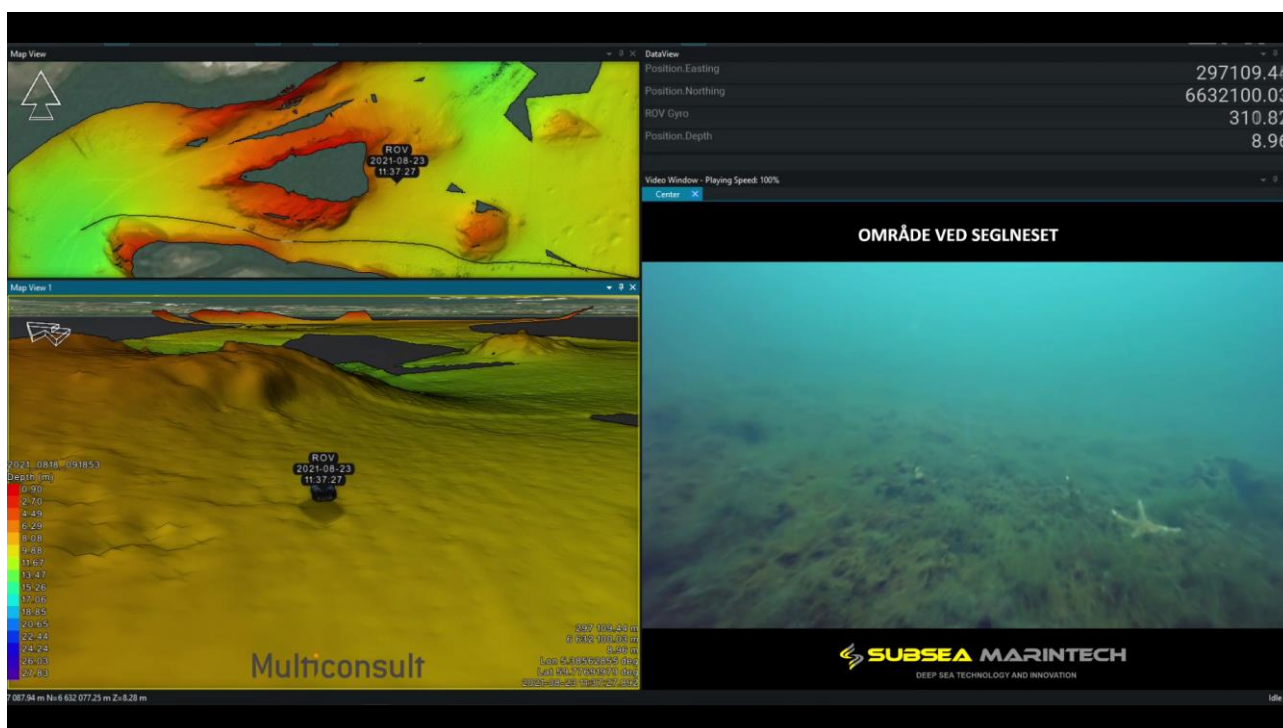
Figur 28. Mudderbunn like ved utslippspunktet for nødoverløp fra Lyngneset avløppspumpeasjon på ca. 12 m dyp. ROVens plassering er vist som svart tekst i kartene til venstre i figuren. Kart/foto: Subsea Marintech.



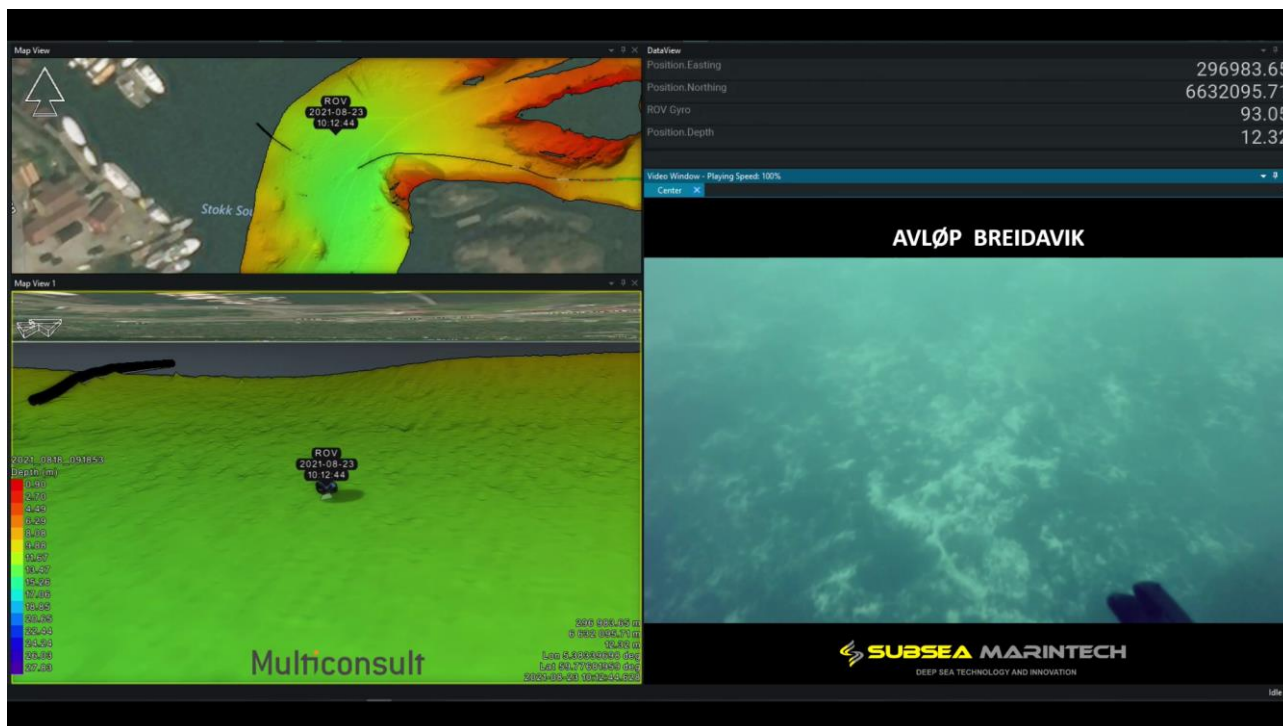
Figur 29. Teppe av trådformete brunalger, samt en sukkertare på ca. 12 m dyp. Eksempel fra filming nordøst av utslippspunktet fra Lyngneset avløppspumpeasjon. ROVens plassering er vist som svart tekst i kartene til venstre i figuren. Kart/foto: Subsea Marintech.



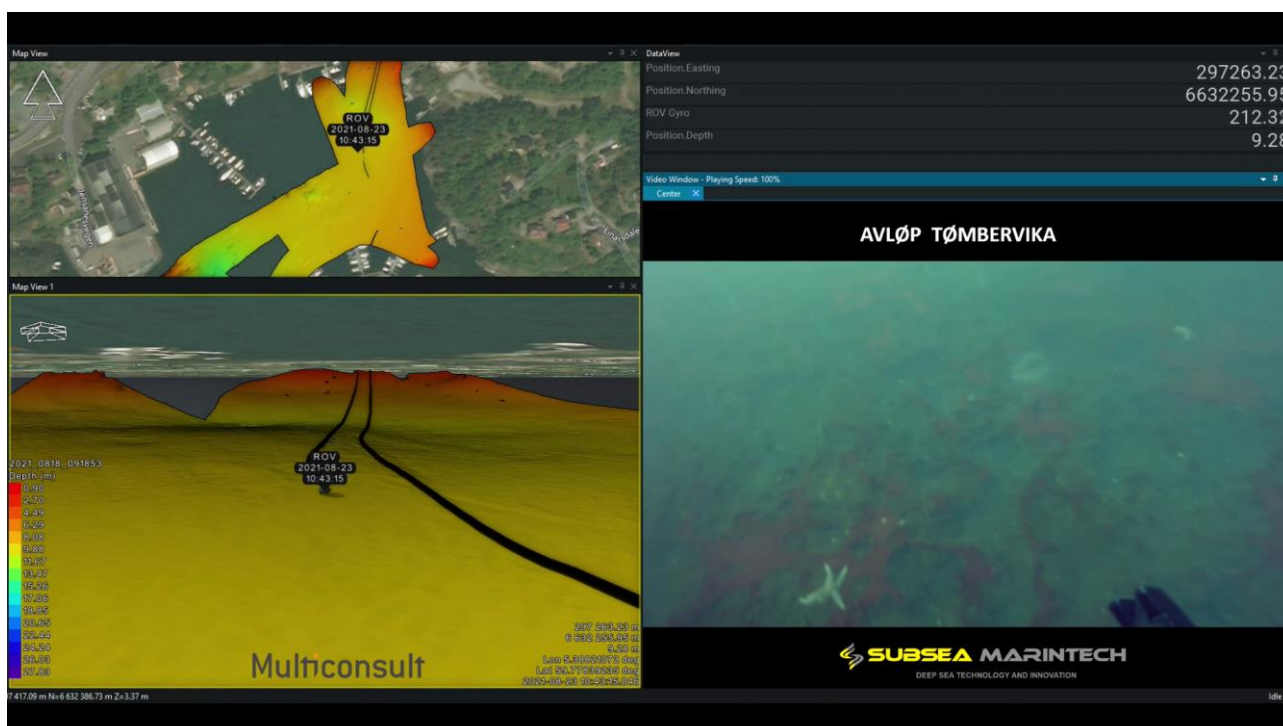
Figur 30. Teppe av trådformete brunalger med innslag av martaum og sukkertare, samt leppefisk på ca. 9 m dyp. Eksempel fra filming nordvest av holmene utenfor Lyngneset/V av terskel mellom Lyngneset og Seglneset. ROVens plassering er vist som svart tekst i kartene til venstre i figuren. Kart/foto: Subsea Marintech.



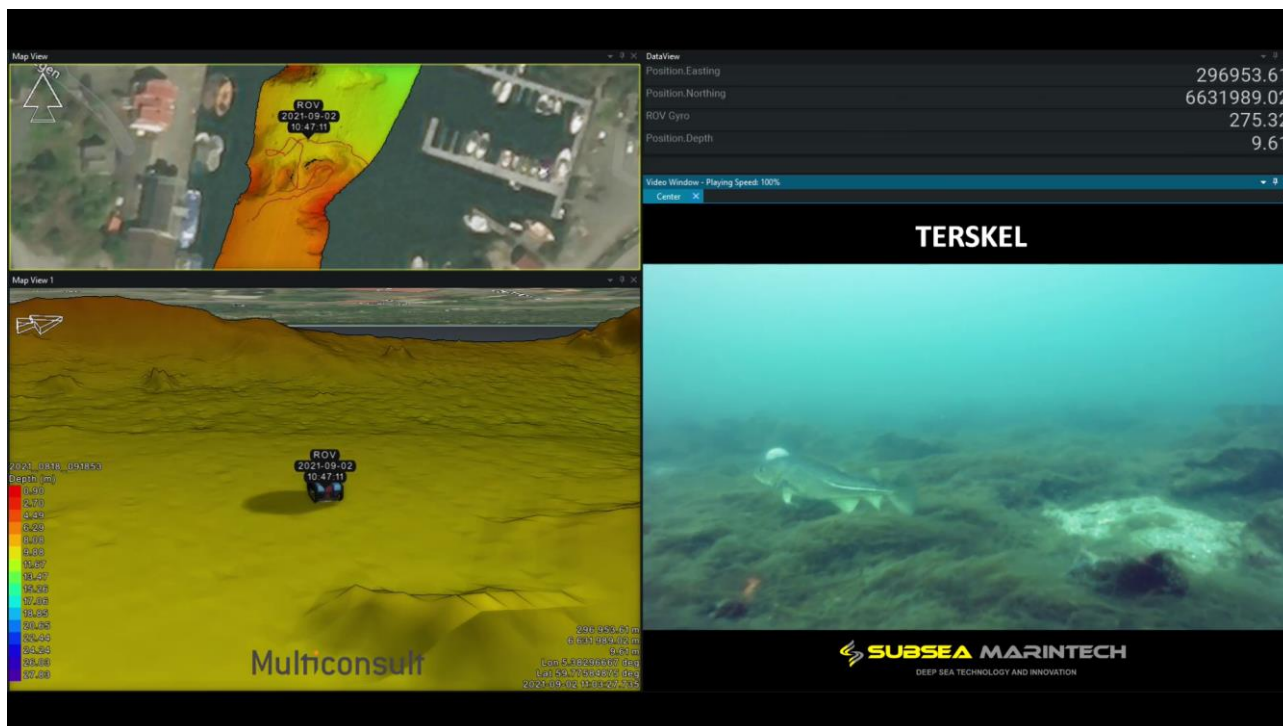
Figur 31. Teppe av trådformete brunalger, samt sjøstjerne på ca. 9 m dyp. Eksempel fra filming øst av holmene utenfor Lyngneset. ROVens plassering er vist som svart tekst i kartene til venstre i figuren. Kart/foto: Subsea Marintech.



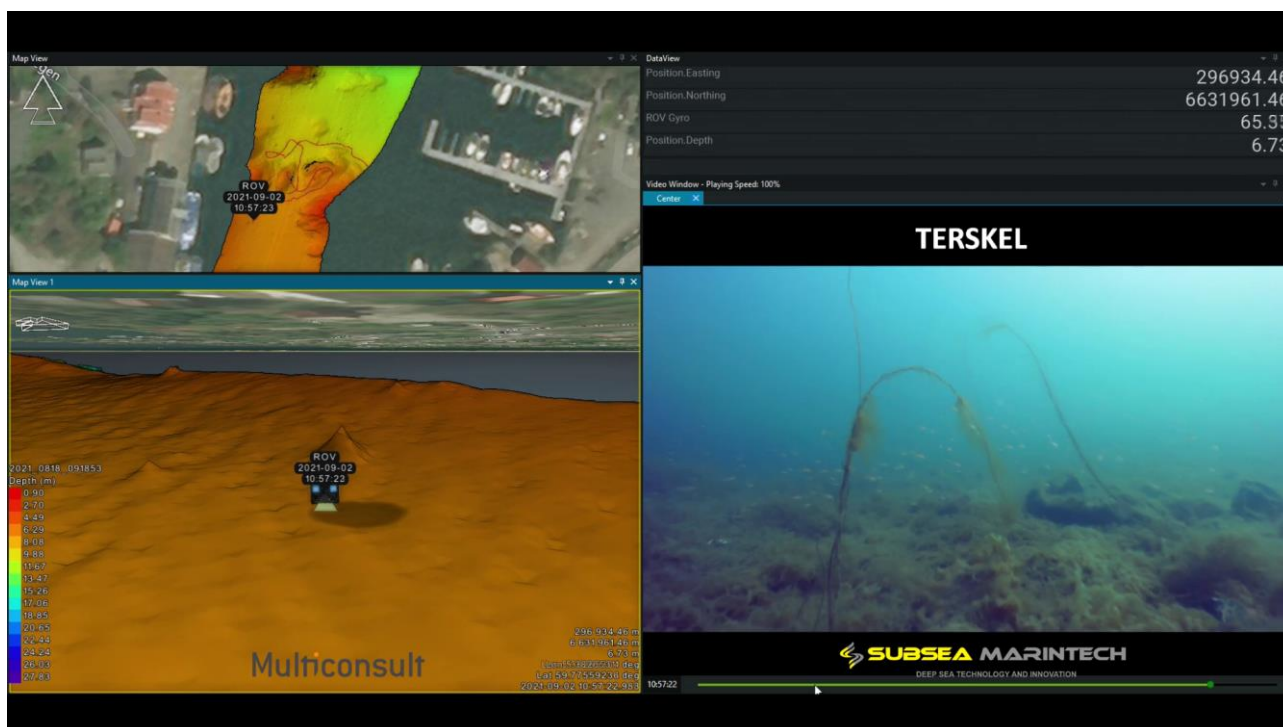
Figur 32. Matter av svovelreduserende bakterier, muligens Beggiatoa, observert i Sagvågen på ca. 13 m dyp. Eksempel fra kanalen (det dype, grønne området oppe til venstre i bildet) mellom Breidvika og Lyngneset. ROVens plassering er vist som svart tekst i kartene til venstre i figuren. Kart/foto: Subsea Marintech.



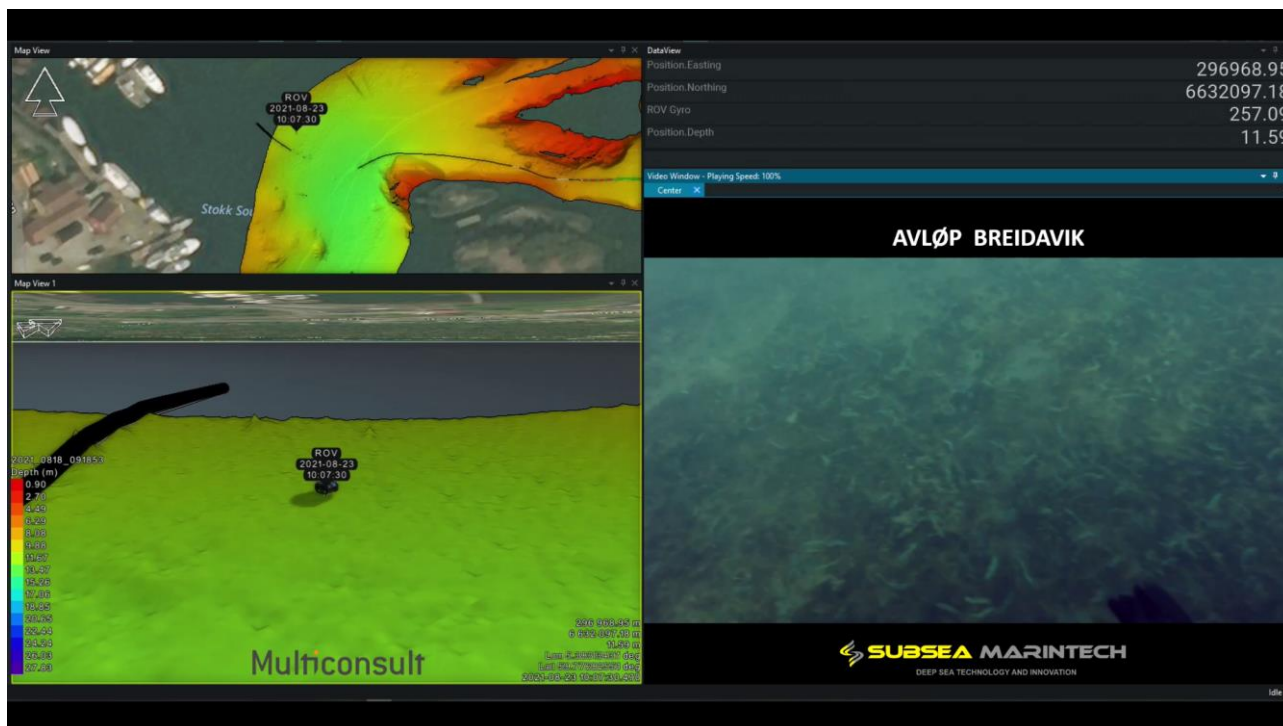
Figur 33. Område med rustrødt belegg av svovelreduserende bakterier, samt sjøstjerne på ca. 10 m dyp. Eksempel fra filming sør av Tømbervika utslippspunkt. ROVens plassering er vist som svart tekst i kartene til venstre i figuren. Kart/foto: Subsea Marintech.



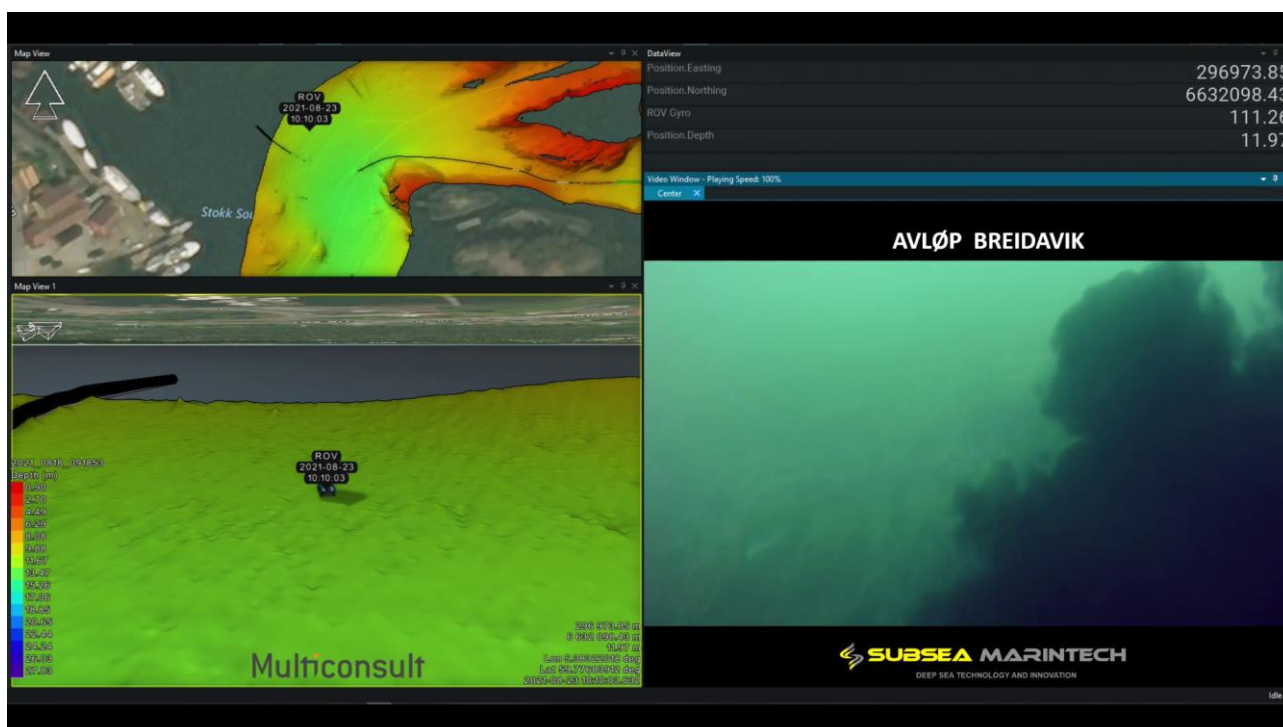
Figur 34. Teppe av trådformete brunalger, lomme med sand/skjellsand, samt torsk på ca. 10 m dyp. Eksempel fra filming nord av terskel mellom ytre og midtre basseng i Sagvågen. ROVens plassering er vist som svart tekst i kartene til venstre i figuren. Kart/foto: Subsea Marintech.



Figur 35. Teppe av trådformete brunalger, maurtaum, samt fiskyngel på ca. 7 m dyp. Eksempel fra filming sør av terskel mellom ytre og midtre basseng i Sagvågen. ROVens plassering er vist som svart tekst i kartene til venstre i figuren. Kart/foto: Subsea Marintech.



Figur 36. Tett forekomst av mangebørstormen *Oxydromus flexuosus* på sjøbunnen i Breidvika. ROVens plassering er vist som svart tekst i kartene til venstre i figuren. Kart/foto: Subsea Marintech.



Figur 37. Svarte sedimenter som virvles opp fra sjøbunnen under ROV-filming av Sagvågen. ROVens plassering er vist som svart tekst i kartene til venstre i figuren. Eksempel fra Breidvika, ca. 12 m dyp. Kart/foto: Subsea Marintech.

6 Diskusjon

Det ble ikke påvist synlig forsøpling (dopapir o.l.) i strandsonen eller på sjøbunnen som kan settes i direkte sammenheng med nødoverløpet fra Lyngneset avløpspumpepestasjon til Sagvågen tidligere i år.

Undersøkelsen i strandsonen ble utført kort tid etter at Lyngneset avløpspumpepestasjon ble satt i drift og en det er derfor liten usikkerhet knyttet til dette resultatet. ROV-filmingen av sjøbunnen ble utført ca. tre måneder etter at Lyngneset avløpspumpepestasjon ble satt i drift, det kan derfor ikke utelukkes at det kan ha vært dopapir o.l. på sjøbunnen like etter at nødoverløpet ble avsluttet.

Ved kjøring i grunne områder må propellene på ROVen jevnlig renses. Og under filmingen i Sagvågen måtte propellene renses for både alger og søppel (taurester, våtservietter/kluter). Det er usikkert om våtservietter/kluter stammer fra nødoverløpet eller andre kilder som eksempelvis båtpuss.

Termotolerante koliforme bakterier (TKB) er en indikator på forekomster av sykdomsfremkallende bakterier som skyldes fekal forurensning, fra eksempelvis kloakkutslipp. I denne undersøkelsen, som er gjennomført ca. tre uker etter at nødoverløp til Sagvågen fra Lyngneset avløpspumpepestasjon ble avsluttet, ble det funnet et lavt innhold av TKB (≤ 30 TKB/100 mL) i overflaten både i Sagvågen og i Sagvågfjorden (referansestasjon). På undersøkelsestidspunktet hadde samtlige stasjoner «god badevannskvalitet» iht. grenseverdiene gitt av FHI (3), dvs. at mengden bakterier i sjøen ikke er ventet å være helseskadelig. Funnene i undersøkelsen er ikke uventede da tarmbakterier dør relativt raskt når de kommer i kontakt med sjøvann. Dette skyldes at sjøvann ikke er et naturlig voksested for tarmbakterier. De viktigste årsakene til at tarmbakterier har lav overlevelse i sjøvann skyldes biologiske og fysiske stressfaktorer som predasjon, lyseksposering, lav sjøtemperatur og høy saltholdighet (4). Det er således ingen tegn til fekal forurensning som skyldes nødoverløp til Sagvågen fra Lyngneset avløpspumpepestasjon i perioden 19. januar – 30. april 2021.

Partikkelskyer og nedsatt sikt under ROV-filmingen kan skyldes at i grunne områder (dyp < 20 m) vil propeller fra båttrafikk virvle opp partikler fra sjøbunnen. Mengden partikler som virvles opp avhenger av både aktivitet (antall anløp og type fartøy) og hvor fine/grove sedimentene er (5). Dette gjelder også for småbåthavner, og i grunne områder med mudderbunn, som Sagvågen, vil båttrafikk (inkl. fritidsbåter) føre til at det stadig virvles opp finstoff fra bunnen. Finstoff er lett og vil derfor holde seg flytende/svevende over lengre tid (partikkelsky) før partiklene sedimenterer på nytt. I tillegg kan oppvirvlingen fra båtpropeller føre til at det frigis næringsalter fra mudderbunnen til de frie vannmassene, slik at en får økt produksjon av både planktonalger og makroalger, inkludert forekomster av opportunistiske ettårige grønn- og brunalger i strandsonen og/eller på sjøbunnen.

I fjæresonen, dvs. på fjell og svaberg, var det forekomster av vanlige makroalger, som grisetang og blæretang (Figur 17). Flere steder i Sagvågen var det også forekomster av opportunistiske (ettårige, hurtigvoksende) grønn- og brunalger, dette gjelder områder med naturlig fjære som på sørsiden av holmen nord av Lyngneset (Figur 18), på samtlige brygge- og kaianlegg i Sagvågen (Figur 14), samt i tilknytning til tømmeret som lå lagret i sjøen ved Breidavik (Figur 23). Et flybilde fra 2016 viser at det også tidligere har vært store flak av opportunistiske brunalger i Sagvågen (Figur 38). Forekomster av ettårige, hurtigvoksende grønn- og brunalger kan være et tegn på forhøyet tilførsel av næringsalter fra ulike kilder som kommunalt avløp, ferskvannsavrenning, eller diffuse utslipp. For Sagvågen vurderes det at både diffuse utslipp og propelldrevet oppvirvling av næringsrikt finstoff fra bunnsedimenter er relevante kilder som bidrar til de observerte forekomstene av opportunistiske makroalger.



Figur 38. Flakvisse forekomster av hurtigvoksende, ettårige brunalger i Skjepaviko i 2016 (flybilde hentet fra Norge i bilder). Forekomstene ligger innenfor området som er markert med gult omriss, rød nål viser til Figur 16. Kart: Multiconsult.

ROV-filmingen viste at det er mudderbunn med svarte sedimenter, samt matter av svovelreducerende bakterier i store deler av Sagvågen. I tillegg ble det funnet en tett bestand av mangelbørstormen *Oxydromus flexuosus* i et avgrenset område øst av Breidvika. *O. flexuosus* er en forurensningstolerant art som trives ved lave oksygenkonsentrasjoner. Svarte sedimenter (anoksiske forhold), matter av svovelreducerende bakterier, og forekomster av forurensningstolerante arter er typiske kjennetegn på oksygenvinn i bunnvann. I poller og fjordsystem med grunne terskler er det ofte redusert utskiftning av bunnvann, noe som kan føre til at det er naturlig med lite oksygen/oksygenvinn i bunnvannet. Oksygenvinn kan således skyldes både naturgitte forhold (bunntopografi) og/eller nedbryting av store mengder organisk materiale.

Skipsbygging har historisk vært en viktig næringsaktivitet i Sagvågen (6) med lagring av tømmer i sjø og lokalt sagbruk. Det er derfor rimelig å anta at Sagvågen over tid har blitt tilført store mengder tungt nedbrytbart organisk materiale (treflis, tømmerrester og sagmugg) fra denne virksomheten. I tillegg er det sannsynlig at bunntopografien i Sagvågen fører til redusert utskiftning av bunnvann. Tilførsel av tungt nedbrytbart materiale til et område med redusert vannutskiftning kan forklare hvorfor det er tegn til oksygenvinn/anoksiske forhold i Sagvågen. Dette bekreftes også av en NIVA-rapport fra 1990 (7) der det fremgår at det var dårlige bunnforhold i Sagvågen på slutten av 1980-tallet. Det vil si at de observerte forholdene ikke kan knyttes til nødoverløpet fra Lyngneset avløpspumpe-stasjon.

7 Oppsummering og konklusjoner

- Det ble ikke påvist synlig forsøpling (dopapir o.l) verken i strandsonen er på sjøbunnen som kan knyttes til nødoverløpet fra Lyngneset avløpspumpepestasjon
- Det ble ikke påvist forhøyede konsentrasjoner av termotolerante koliforme bakterier i overflaten i Sagvågen tre uker etter at Lyngneset avløpspumpepestasjon var satt i drift
- I forbindelse med ROV-filmingen måtte propellene på ROVen jevnlig renses for alger og søppel (taurester, våtservietter/kluter). Det er usikkert om våtservietter/kluter stammer fra nødoverløpet eller andre kilder.
- Reduserte siktforhold under ROV-filming av sjøbunnen i Sagvågen settes i sammenheng med at båttrafikk (her undersøkelsesfartøyet) virvler opp finstoff fra bunnsedimentene i grunne områder (< 20 m dyp)
- Forekomster av ettårige, hurtigvoksende grønn- og brunalger kan enten skyldes kommunalt avløp, diffuse utslipp av næringsrikt vann fra land, lagring av tømmer, nærhet til havneanlegg/marinaer og/eller stadig oppvirvling av næringsalter fra mudderbunnen i Sagvågen
- På naturlige hardbunnsstrat (fjell/svaberg), i den synlige delen av fjæra, var det forekomster av vanlige makroalger, som grisetang og blæretang
- Tilførsel av tungt nedbrytbart materiale fra historisk næringsaktivitet (skipsbygging) har sannsynligvis ført til at det er lave oksygenkonsentrasjoner ved bunnen og anoksiske (oksygenfrie) sedimenter i store deler av Sagvågen

Sammenliknet med langtidsvirkningene fra tungt nedbrytbart organisk materiale fra historisk næringsaktivitet vurderes konsekvensene fra nødoverløpet til Sagvågen i perioden 19. januar til 30. april 2021 til å være av marginal betydning for den observerte miljøtilstanden i Sagvågen.

8 Referanser

1. **NVE.** Vann-nett. *Stokksund*. [Internett] [Sisert: 07 06 2021.] <https://vann-nett.no/portal/#/waterbody/0260010501-6-C>.
2. **Miljødirektoratet.** Naturbase. [Internett] <https://kart.naturbase.no/>.
3. **Folkehelseinstituttet.** Smittespredning gjennom badevann. [Internett] 01 12 2016. <https://www.fhi.no/ml/badevann/smittespredning-gjennom-badevann/#normergrenseverdiestandarderfor-badevann>.
4. **Rozen, Y., Belkin, S.** Survival of enteric bacteria in seawater. *Microbiology reviews*. 2001. Vol. 25, 5: 513-529. <https://doi.org/10.1111/j.1574-6976.2001.tb00589.x>.
5. **Miljødirektoratet.** *Risikovurdering av forurenset sediment. Veileder M-409*. 2015.
6. **Høyland, O.** *Stord Bygdebok. 3. Stord i gamal og ny tid*. Bergen : s.n., 1973. ss. 305-309.
7. **NIVA.** *Eutrofitilstand for norske fjorder og kystfravnn med tilgrensende områder*. 1990. Rapportnr. 2370/90.
8. **Direktoratet for naturforvaltning.** *Kartlegging av marint biologisk mangfoldrevidert. DN-håndbok 19-2001 revidert 2007*. 2007.
9. **Artsdatabanken.** Natur i Norge. [Internett] 12 05 2019. <https://www.artsdatabanken.no/NiN>.

Statsforvaltaren i Vestland
Postboks 7310

5020 Bergen

Vår dato: 21.09.2021
Vår ref: 2021/3547 - 26590/2021 / K23
Dykkar ref:

Oversending av granskingsrapport for utslepp frå naudoverløpet frå Lyngneset avløspumpepestasjon i Stord kommune

Viser til tidlegare krav frå Statsforvaltaren i Vestland til granskning av nødoverløpet frå Lyngneset avløspumpepestasjon i Stord kommune. Granskingsrapport er no klar og ligg ved her.

Med helsing

Arnstein Hetlesæter
fagsjef

Brevet er godkjent elektronisk og har difor inga underskrift

Intern kopi til:
Magnus Mjør

Rådmannen

Vedlegg:

- 1 Oversending av granskingsrapport for utslepp frå naudoverløpet frå Lyngneset avløspumpepestasjon i Stord kommune

Fra: Rune Haukaas (rune.haukaas@rogaland-revisjon.no)

Sendt: 15.10.2021 11:21:31

Til: Hogne Haktorson

Kopi: Tore Kristensen - Revisjonen; Silje Nygård

Emne: SV: Stord kommunestyret, møte 30.09.21, sak PS 32/21, orientering om vedtak.

Vedlegg:

Takk for info. Vi konsoliderer nå med nye eiere. Hvis det skal være aktuelt på et senere tidspunkt må vi også ha mer info om behovet i den enkelte kommune for å estimere dette. Ikke minst grensesnitt om hvem som gjør hva.

Ønsker deg en fin høst videre.

Med vennlig hilsen



Rune Haukaas

Rogaland Revisjon IKS

Revisjonsdirektør

M: 952 61 004

rogaland-revisjon.no

Fra: Hogne Haktorson <Hogne.Haktorson@vlfk.no>

Sendt: fredag 15. oktober 2021 10:28

Til: Rune Haukaas <rune.haukaas@rogaland-revisjon.no>

Kopi: Felles Postmottak for Rogaland Revisjon <post.rogaland.revisjon@rogaland-revisjon.no>; Roald Breistein <Roald.Breistein@vlfk.no>; Helge Inge Johansen <Helge.Inge.Johansen@vlfk.no>

Emne: Stord kommunestyret, møte 30.09.21, sak PS 32/21, orientering om vedtak.

Rogaland Revisjon IKS.

Her følger orientering om Stord kommunestyre sitt vedtak av 30.09.21 i sak PS 32/21.

Med helsing

Hogne Haktorson

kontrollsjef

sekretariat for kontrollutvalet



tlf: 91 10 59 82

www.vestlandfylke.no

Ver merksam på at all dialog på e-post kan bli journalført.

Fra: Shamim Ahsan <Shamim.Ahsan@vlfk.no>

Sendt: tirsdag 12. oktober 2021 11:10

Til: Hogne Haktorson <Hogne.Haktorson@vlfk.no>

Emne: Dokument registrering til SEKO basen

Med helsing

Shamim Ahsan
Konsulent
Avdeling for organisasjon og økonomi
Politisk sekretariat | Dokumentsenter



Mob.nr. 48953608
www.vestlandfylke.no

Ver merksam på at all dialog på e-post kan bli journalført

VESTLAND FYLKESKOMMUNE
Postboks 7900

5020 BERGEN

Vår dato: 04.10.2021
Vår ref: 2021/3518 - 27876/2021 / 130
Dykkar ref:

Melding om vedtak Rogaland Revisjon IKS - Vurdering om Stord kommune skal gå inn som eigar

Kommunestyret har i sitt møte 30.09.21 handsama sak 32/21, og gjort følgjande vedtak:

- 1. Kommunestyret ønskjer ikkje å gå inn som eigar i Rogaland revisjon IKS då det heller ikkje no ligg føre nok informasjon til at ein kan estimere ein framtidig total revisjonskostnad for Stord kommune med ei slik ordning.*
- 2. Kommunestyret tar ikkje opp saka til ny vurdering før det eventuelt ligg føre meir informasjon frå Rogaland Revisjon IKS.*

Med helsing

Wenche Margrethe Kristoffersen
Utvalssekretær

Brevet er godkjent elektronisk og har difor inga underskrift

Intern kopi til:
Magnus Mjør

Rådmannen